CLASSWARDOGZ

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 07

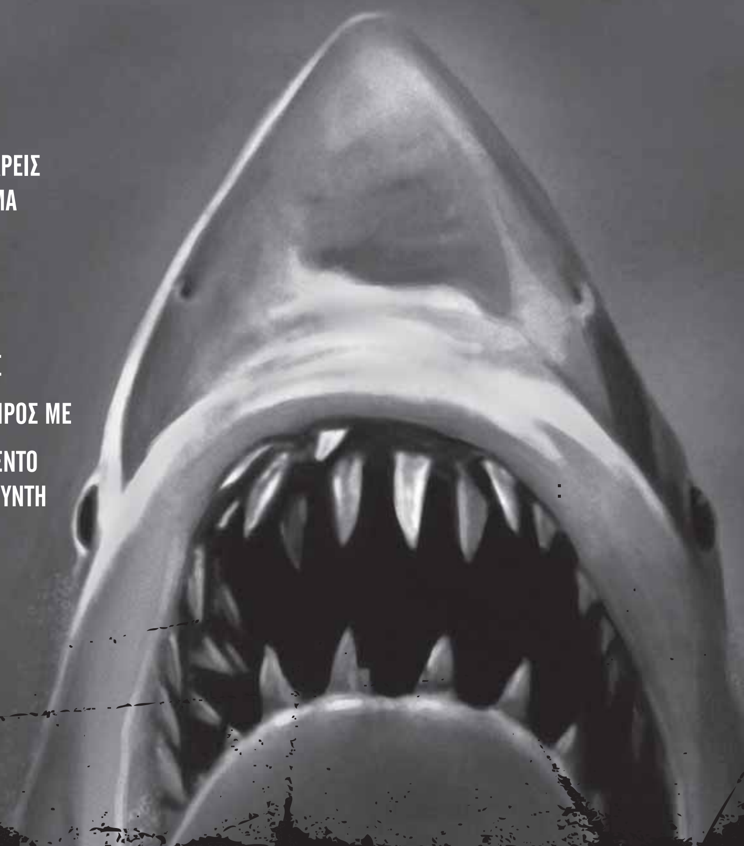
Τιμή 1€

ΙΟΥΛΙΟΣ 2016

ΟΙ CLASSWARDOGZ
ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΑΠΟ ΒΑΘΟΥΣ ΜΑΥΡΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

ΜΕ ΠΟΛΛΑ ΑΠΡΟΟΠΤΑ

Οι **class war dogz** είναι μια αυτόνομη πολιτική ομάδα που δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβρη του 2013, μετά από τη συγχώνευση των ομάδων *metro tools* και *σαχ*. Ώς εργάτες και άνεργοι, στα κεφάλια των οποίων σκάει μία πραγματικότητα που έχει πίσω της σαράντα χρόνια ταξικής ήττας και ειρήνης με τα αφεντικά -έχουμε, με πικρό τρόπο, συνειδητοποιήσει ότι εκεί ακριβώς βρίσκεται η καταγωγή της οικονομικής κρίσης και του νέου ελληνικού φασισμού. Ξέρουμε πια ότι ο μόνος τρόπος να επιβιώσουμε, υλικά και διανοητικά, είναι μόνο μαζί με τους ταξικούς μας συντρόφους και μόνο αν μιλάμε και αν ενεργούμε με τις δικές μας δυνάμεις και για λογαριασμό μας. Μόνο αν προσπαθούμε να βγάλουμε άκρη συλλογικά κι αυτόνομα και ταυτόχρονα, αυτή τη γνώση την κάνουμε δημόσιο λόγο.

Το συγκεκριμένο περιοδικό λοιπόν που κρατάτε στα χέρια σας είναι ένα ακόμη μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Είναι μέσο για να μιλάμε δημόσια και πολιτικά για την κρίση, για την εργασία, για τη βίαιη αναδιάρθρωση του ελληνικού καπιταλισμού, για τα τεχνολογικά και οργανωτικά εργαλεία με τα οποία τα αφεντικά διαχειρίζονται την υποτίμησή μας, για τον κόσμο που αλλάζει γύρω μας. Ελπίζουμε όσο περνά ο καιρός να το κάνουμε και καλύτερα.

Οι class war dogz βρίσκονται και συζητάνε στην κατάληψη Αρχείο71, στη γωνία Καλλιδρομίου και Ζωσιμάδων 7 στα Εξάρχεια. Το Αρχείο71 είναι ανοιχτό κάθε Πέμπτη 17.00 - 20.00 και Σάββατο 12.00 - 16.00. Οπότε, εάν αυτά που διαβάζετε σας φαίνονται ενδιαφέροντα, ελάτε να τα πούμε από κοντά και να βρείτε και έντυπο υλικό της ομάδας.

Το περιοδικό θα κυκλοφορεί κάθε τρεις μήνες και μπορείτε να το βρίσκετε σε αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, στο βιβλιοπωλείο Ναυτίλος και σε περίπτερα των Εξαρχείων.

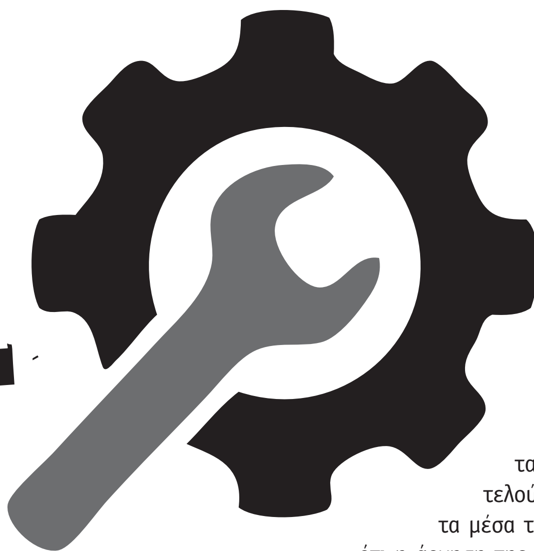
ΜΕΤΡΩΝΤΑΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΡΙΑ

Το πρώτο πράγμα που βλέπει κανείς να αλλάζει σε περιόδους κρίσης είναι τα περιθώρια των επιλογών. Η αλήθεια, βέβαια, είναι ότι όσοι βρίσκονται στον πάτο ή εκεί γύρω ποτέ ακριβώς δεν έχουν πολλές επιλογές. Πάντοτε είναι με ένα μαχαίρι στο λαιμό και πάντοτε κάνουν κωλοδουλειές που τους τσακίζουν σωματικά και ψυχολογικά, προκειμένου να βγει ο μήνας.

Αυτή την ήδη αφόρητη πραγματικότητα ήρθε, λοιπόν, να απογειώσει η κρίση, δημιουργώντας πρωτόγνωρες (για τα δεδομένα τουλάχιστον των τελευταίων δεκαετιών) συνθήκες ασφυξίας σε όλο και μεγαλύτερα κομμάτια της εργατικής τάξης. Γιατί μπορεί και το 2009 να έκανε κανείς κωλοδουλειά και να έπαιρνε χάλια λεφτά, η αίσθηση όμως του είδους «και να φύγω από εδώ, θα βρω άλλη», πρόσφερε μια σχετική «ανακούφιση» όταν η κατάσταση, για οποιονδήποτε λόγο (βλ., ωράριο, ένσημα, μεροκάματο, απαιτήσεις πελατών, κ.ά), δεν παλευόταν. Η αίσθηση, δηλαδή, ότι μπορεί να είμαστε υποχρεωμένοι να δουλεύουμε με τους όρους που δουλεύουμε, αλλά δεν είμαστε κι «αλυσοδεμένοι» λειτουργούσε σε μεγάλο βαθμό ως βαλβίδα αποσυμπίεσης.

Αντίθετα, η ολόπλευρη και κατακλυσμιαία επίθεση με την οποία έχουμε έρθει αντιμέτωποι την τελευταία εξαετία, έχει δημιουργήσει σε ευρεία κλίμακα την αίσθηση ότι όχι απλά είμαστε αλυσοδεμένοι, αλλά πρέπει να λέμε «και πάλι καλά» που έχουμε ακόμα κάτι να τυλίγεται γύρω από τους αστραγάλους μας. Στο σημείο αυτό να πούμε το προφανές: φυσικά και δεν μας έπιασε κάποια διάθεση καταγγελίας μέχρι τελικής πτώσης. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι σε μια κοινωνία που ο μισός πληθυσμός ζει από τις συντάξεις του παππού και της γιαγιάς, που οι εννιά στους δέκα ανέργους δεν παίρνουν επίδομα, που δεν υπάρχει ούτε η πιο στοιχειώδης συλλογική οργάνωση, ο καθένας μπορεί να βρει πολλούς λόγους για τους οποίους δεν φεύγει από τη σιχαμένη δουλειά του. Και ένας από τους βασικότερους λόγους είναι ο φόβος. Γιατί ο καθένας κι η καθεμιά από εμάς είμαστε μόνοι απέναντι στο αφεντικό, μόνοι απέναντι στη λογίστρια, μόνοι απέναντι στον προϊστάμενο. Κι είναι ακριβώς η (λιγότερο ή περισσότερο συνειδητή) παραδοχή αυτής της αδυναμίας, του ότι είναι κανείς μόνος απέναντι στις προσωποποιήσεις του καπιταλιστικού τυραννόσαυρου, που ανοίγει διάπλατα τις πόρτες σε όλα όσα μας έχουν πέσει στο κεφάλι.

RIAL

Ω,ΤΙ ΜΑΓΙΚΟ! ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΑΝ ΚΙ ΕΣΕΝΑ, ΦΟΒΑΣΑΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ

Μέσα σε ένα βράδυ μας έκοψαν τους μισθούς κατά 25% και δεν ακούστηκε ούτε κιχ, δουλεύουμε ό,τι να' ναι ωράρια, πηγαίνουμε από τη μια άκρη της πόλης στην άλλη για ένα μεροκάματο και γενικά αν μας παρατηρούσε κανένας από μακριά, θα έβγαζε το συμπέρασμα ότι μάλλον είμαστε υπερανθεκτικοί, αφού δεν φαίνεται να λέμε και κανένα «άντε στο διάολο». Εντάξει· ο φόβος έχει διαβρωτικές επιδράσεις και στην τελική δεν είναι το ζήτημα να ανακαλύψουμε το πώς θα γίνουμε ατρόμητα «κομάντο» για να μπορέσουμε να σταθούμε με αξιώσεις απέναντι στο αφεντικό και την παρέα του. Άλλωστε, η δύναμη που χρειάζεται για να τα βάλει κανείς με αυτόν τον συρφετό ήταν πάντοτε, και εξακολουθεί να είναι, υπόθεση συλλογική που φυσικά και δεν χτίζεται από τη μια στιγμή στην άλλη. Η καθημερινή δέσμευση, η επιμονή και το τρέξιμο για την επίτευξη μικρών και καθόλου «ηρωικών» στόχων, όπως το μοίρασμα ενός εντύπου ή μιας προκήρυξης στις πωλήτριες ενός εμπορικού, στους ντελιβεράδες, σε όσους περιμένουν στη στάση για να πάνε για δουλειά, έξω από τα δημόσια ΙΕΚ κ.α., οι αφισοκολλήσεις, οι πολιτικές εκδηλώσεις, μπορεί με το πρώτο άκουσμα να μη φαντάζουν και τόσο θελκτικά. Άσε που για τους λάτρεις των επικών μαχών, όλα αυτά δεν μοιάζουν παρά «παιδικά παιχνίδια» απέναντι σε έναν τόσο τεραστίων διαστάσεων εχθρό. Κι όμως· τέτοιου είδους «αντιηρωικές» πράξεις, τις οποίες επιλέγουν διάφοροι από εκείνους που φρικάρουν με τη δουλειά τους, με το ότι δεν έχουν δουλειά, με το ότι πρέπει να κάνουν δύο δουλειές μπας και τα βγάλουν πέρα, έχουν τη δική τους μικρή -αλλά καθόλου αμελητέα- σημασία. Προσπαθώντας να μιλήσουμε οι ίδιοι -και μέχρι εκεί που φτάνουν οι δυνάμεις μας- για την εργασία, στην ουσία προσπαθούμε να πούμε ότι ο λόγος των αφεντικών δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι το μόνο πράγμα που ακούγεται. Και μας φαίνεται ότι μέσα σε αυτά τα χρόνια της κρίσης μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του ελληνικού κράτους ήταν η επιβολή μιας σχεδόν καθολικής σιωπής. Κανένας αντίλογος απέναντι στις «αυταπόδεικτες» αλήθειες που μας πετάει στα μούτρα η *Καθημερινή*: εμείς που και πριν την κρίση δουλεύαμε για 600 ευρώ «τα φάγαμε», λοιπόν. Κανένα ψέλλισμα απέναντι στους μύθους που συντηρούν και διευρύνουν την απαξίωσή μας. Και, φυσικά, όταν το ελληνικό κράτος αποφάσιζε να προχωρήσει σε αυτού του μεγέθους και αυτής της έντασης την επίθεση γνώριζε πολύ καλά ότι απέναντί του δεν είχε κανέναν αντίπαλο άξιο λόγου.

μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του κράτους ήταν η επιβολή μιας σχεδόν καθολικής σιωπής

ΤΟ «ΣΚΑΛΩΜΑ» ΜΕ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80

Σε αυτό το σημείο ας κάνουμε μια αναγκαία διευκρίνιση: η διαπίστωση της πολύχρονης ήττας δεν είναι από μόνη της ικανή συνθήκη για να μπορέσει κανείς να κατανοήσει τι γίνεται σήμερα και να σταθεί στα πόδια του. Ισχύει ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα μέτρα κι οι νόμοι που έχουν περάσει τα τελευταία χρόνια κάτω από την ταμπέλα «μνημονιακές υποχρεώσεις», αποτελούσαν επιδιώξεις του ελληνικού κράτους από τα μέσα της δεκαετίας του '80 κι εντεύθεν.[1] Ισχύει ότι η άρνηση της εργατικής τάξης να μιλήσει για τον εαυτό της, να δει και να αξιολογήσει τους μετασχηματισμούς που συνέβαιναν εντός της (με βασικότερο την παρανομοποίηση χιλιάδων μεταναστών εργατών εδώ και 25 χρόνια), έχει επιφέρει συνέπειες που θα μας χρεώνονται για πολύ καιρό ακόμα· όχι μόνο σε ηθικό, αλλά και σε υλικό επίπεδο. Όμως ισχύει επίσης το γεγονός ότι η αναγνώριση του «βεβαρημένου μας παρελθόντος» είναι μερική και κατά βάση ανώφελη, αν δεν συνοδεύεται ταυτόχρονα κι από την ενεργή δραστηριοποίηση για τα σημερινά ζητήματα. Για να το πούμε αλλιώς, η αναζήτηση της ιστορικής συνέχειας πίσω από τις επιλογές του ελληνικού καπιταλισμού έχει αξία όταν γίνεται με σκοπό τη δημιουργία ενός ερμηνευτικού πλαισίου μέσα στο οποίο θα ενταχθούν όσα σήμερα φαίνονται «ξεκάρφωτα», προκειμένου να γίνουν κατανοητά. Γιατί αυτό που έχουμε ανάγκη είναι η συγκρότηση συλλογικών, πολιτικών απόψεων που να βγάζουν νόημα εν έτει 2016. Κίνητρό μας είναι η παραδοχή -περισσότερο με όρους διαισθησης παρά με όρους συνείδησης, είναι η αλήθεια-, ότι δεν πρόκειται να τη βγάλουμε καθαρή αν συνεχίσουμε να μην ασχολούμαστε με την εργασία. Αν συνεχίσουμε να δουλεύουμε, αλλά να μη μιλάμε για το πώς δουλεύουμε· να είμαστε άνεργοι, αλλά να αντιμετωπίζουμε την ανεργία σαν μια ατομική αποτυχία· να ζούμε εν τέλει με όλο και περισσότερη πίεση, αλλά να ξεγελάμε τον εαυτό μας λέγοντας πως όπου να' ναι θ' αλλάξουν τα πράγματα.

Πριν από έξι χρόνια, δεν είχαμε ιδέα πόσο σύντομα και σε τι έκταση θα περιορίζονταν οι επιλογές μας. Το «βεβαρημένο μας παρελθόν», που λέγαμε και παραπάνω, δεν μας είχε κληροδοτήσει κανένα βαλιτσάκι με εργαλεία. Βρεθήκαμε, λοιπόν, χωρίς ούτε ένα κατσαβίδι, χωρίς ούτε ένα σφυρί μέσα σε ένα γιγαντιαίο εργοτάξιο, μην ξέροντας ούτε πού ήμασταν ούτε τι έπρεπε να κάνουμε. Το ότι έχουν στενέψει οι επιλογές μας, βέβαια, δεν σημαίνει ότι είμαστε διατεθειμένοι να κάνουμε και τα πάντα. Όπως, για παράδειγμα, το να πάμε να δουλέψουμε στα στρατόπεδα συγκέντρωσης που έφτιαξε ο ΣΥΡΙΖΑ για τους μετανάστες· τα περίφημα hot spots…

---

1. Βλ., σχετικά «Η ευημερία κι οι μύθοι της μεταπολίτευσης που τόσο αγαπήσαμε», περιοδικό *ClassWarDogz* #3, Ιούλιος 2015 και «Το ασφαλιστικό και η καινούρια εικόνα για τη ζωή», *ClassWarDogz* #5, Ιανουάριος 2016.

12/06/2016

ΛΕΣ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΡΟΥΜΕ ΤΙ ΜΑΣ ΓΙΝΕΤΑΙ;

Ἐχουμε τρελαθεί να βλέπουμε άρθρα που λένε ότι γίνονται προσπάθειες για να ανοίξουν νέες θέσεις εργασίας, να δοθεί δουλειά στους νέους, τεχνικές με τις οποίες η ανεργία θα μειωθεί και το κράτος θα γίνει κάτι σαν το βασίλειο του Σολομώντα. Μα η *Καθημερινή* δείχνει ότι τα προβλήματα είναι πιο βαθιά:

> Η ελληνική οικονομία απώλεσε πάνω από το 1/4 του ΑΕΠ, γεγονός πρωτοφανές για μία οικονομία σε ειρηνική περίοδο. Σήμερα, λειτουργούν 250.000 λιγότερες επιχειρήσεις, που απασχολούσαν συνολικά 800.000 εργαζομένους. Το σκηνικό συμπληρώνεται με αύξηση των χαμηλόμισθων εργαζομένων, αλλά και απλήρωτης εργασίας σε πολλές περιπτώσεις. Μέσα σε ένα χρόνο, από τον Σεπτέμβριο του 2014 έως τον Σεπτέμβριο του 2015 παρουσιάστηκε αύξηση κατά 10,81% των χαμηλόμισθων εργαζομένων με καθεστώς μερικής απασχόλησης. Μάλιστα, ο μέσος μισθός αυτών των 528.571 ατόμων, που τον περασμένο Σεπτέμβριο απασχολούνταν με μερική απασχόληση δεν ξεπερνούσε τα 410,60 ευρώ μεικτά. Συγκεκριμένα, για το διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου του 2016 μία στις δύο προσλήψεις ήταν με ευέλικτη μορφή απασχόλησης.

Εντάξει, η αλήθεια είναι ότι δεν περιμένουμε καθεστωτικές εφημερίδες να μας ανοίξουν τα μάτια, είναι πράγματα που βιώνουμε στην καθημερινή μας ζωή, αλλά κάνουμε ότι δεν τα βλέπουμε και μένουμε σιωπηλοί αφήνοντας άλλους να μιλάνε για εμάς. Ἀλλωστε, χαμηλοί μισθοί και «ευέλικτες μορφές απασχόλησης» ήταν η πραγματικότητα εδώ και πολλά χρόνια για ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας, το οποίο συστηματικά παρέμενε αόρατο.

14/06/2016

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ ΣΚΕΦΤΕΤΑΙ Ο ΠΑΤΕΡΟΥΛΗΣ ΚΡΑΤΟΣ

Τη μείωση του προστίμου για την αδήλωτη εργασία από 10.550 ευρώ σε 3.500 ευρώ δήλωσε το Υπουργείο Εργασίας σε συνεργασία με το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, διαβάζουμε στην *Καθημερινή*. Διότι το καλοκαιράκι ξεκίνησε, τα κινούμενα ευρώ (γνωστά ως τουρίστες) έρχονται κατά χιλιάδες και κάποιος πρέπει να βγάλει τη σκατοδουλειά για να πλουτίσουν τα ελληνικά αφεντικά. Ἀλλωστε, γιατί η επιθεώρηση εργασίας να τους καταστρέφει τα λαμπρά όνειρα του ασταμάτητου πλουτισμού. Μη μένοντας μόνο στα αρχικά, το εδάφιο συνεχίζει λέγοντας: «με παράλληλη όμως υποχρέωση 12μηνης πρόσληψης του ατόμου που θα διαπιστωθεί από τους ελέγχους ότι απασχολείται ανασφάλιστος. (...) Στην πρόταση του Υπουργείου Εργασίας προβλέπεται ότι η πρόσληψη θα είναι με σύμβαση ορισμένου χρόνου, για την προστασία του εργαζομένου» και ζήσαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα. Με λίγα λόγια, ώρες εργασίας διψήφιο νούμερο καθημερινά, με 3 ευρώ την ώρα και ένσημα άντε κανένα τετραώρου για να υπάρχει νομιμότητα και όλα αυτά για 12 μήνες. Μήπως ο Πατερούλης σκέφτεται μόνο τα αφεντικά;

17/06/2016

ΚΙΝΑ - ΣΑΝ ΝΑ ΛΕΜΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΑΝΑΓΚΗΣ

«Ο κινεζικός όμιλος Midea υπέβαλε επισήμως προσφορά εξαγοράς της γερμανικής εταιρείας ρομπότ Kuka, της οποίας ελέγχει ήδη μερίδιο 13,5%, έναντι 4,45 δισ. ευρώ. (...) Η ιδιαίτερη σημασία της Kuka για την ανταγωνιστικότητα της γερμανικής βιομηχανίας και την υψηλή της τεχνογνωσία προκαλεί αντιδράσεις στον επιχειρηματικό αλλά και στον πολιτικό κόσμο της χώρας». Εδώ βλέπουμε επιθετικές κινήσεις διείσδυσης των κινεζικών αφεντικών στην οικονομία της Ευρώπης, αλλά τα γερμανικά λαγωνικά το μυρίστηκαν αμέσως: «Ο αντικαγκελάριος, Ζίγκμαρ Γκάμπριελ, κάλεσε τις γερμανικές βιομηχανίες να συσπειρωθούν σε κοινοπραξία και να υποβάλουν ανταγωνιστική προσφορά, ώστε να παραμείνει η εταιρεία σε γερμανικά χέρια». Παρόλο που τα αφεντικά σε περιόδους «ειρήνης» τρώγονται μεταξύ τους για την ηγεμόνευση του πιο δυνατού, κάποιες φορές, όμως, συμμαχούν για να αντιμετωπίσουν τον κοινό τους εχθρό είτε αυτός λέγεται ξένα αφεντικά είτε λέγεται εργατική τάξη. Στην περίπτωσή μας, ο γεμάτος πατριωτισμό αντικαγκελάριος δεν σηκώνει μύγα στο σπαθί του και προσπαθεί να συσπειρώσει τη γερμανική αστική τάξη για να αποτρέψει τη μονοπώληση μέρους του βιομηχανικού κεφαλαίου από κάτι σχιστομάτηδες. Εντάξει, μα όχι και μύγα η

Κίνα, για την οποία γράφονται τόσες ελεγείες για το πώς θα καταλάβει μέρος της Ευρώπης.

22/06/2016

ΧΩΡΙΣ ΕΝΕΣΕΙΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΔΟΥΛΕΙΑ

Το ελληνικό κράτος βασίζει ένα μεγάλο μέρος της οικονομίας του τον τελευταίο χρόνο στη μεταναστευτική πολιτική και τα προγράμματα ΕΣΠΑ. Τα ελληνικά αφεντικά κάνουν χρυσές δουλειές και παίρνουν Νόμπελ Ειρήνης χωρίς να μπορεί να τα εμποδίσει κανείς. Μα φτάνει η στιγμή όπου: «Οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποφάσισαν να «παγώσουν» μέχρι νεωτέρας τις πληρωμές κοινοτικών κονδυλίων από το υπολειπόμενο ΕΣΠΑ του 2007-2013, αλλά και του 2014-2020, για έργα υποδομής, μέχρι να λάβουν επαρκείς διαβεβαιώσεις από την Ελλάδα ότι δεν λειτουργεί καρτέλ και ότι όλες οι δαπάνες έχουν προκύψει ύστερα από νόμιμες διαδικασίες». Τώρα με τι λεφτά θα χτιστούν νέα στρατόπεδα συγκέντρωσης; Πώς θα ανοίξουν νέες θέσεις εργασίας για να μην καταρρεύσουν τα μικρομεσαία αφεντικά; Θα γίνει η Ελλάδα μία τριτοκοσμική χώρα; Θα πάει το παπάκι στην Ποταμιά; Πολλά και αναπάντητα τα ερωτήματα με τα οποία έρχεται αντιμέτωπο το κράτος... Αλλά εφόσον υπάρχουμε εμείς για να δουλεύουμε 12ωρα με σκατά λεφτά, θα βρεθεί μια κάποια λύση...

Συντάξιμα χρόνια:

Ο Νικήτας είναι 49 ετών. Ο εργάσιμος βίος του είναι γεμάτος από εμπειρίες και περιπέτειες κάθε είδους. Έχει δουλέψει, άλλωστε, στους περισσότερους «νευραλγικούς τομείς» του ελληνικού καπιταλισμού: καλουπατζής στα ολυμπιακά έργα, σερβιτόρος σε καφετέρια στο Θησείο, κούριερ σε τεχνική εταιρεία, ναύτης σε δρομολόγια του Αργοσαρωνικού, λαντζιέρης σε ξενοδοχείο στο Φαληράκι. Αλλά ο εργάσιμος βίος του είναι άδειος από ένσημα.

Για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ο Νικήτας δούλευε «μαύρα» ή του κολλούσαν μη συντάξιμα ένσημα (ίσα ίσα για να μπορεί να ανανεώνει το βιβλιάριο υγείας). Σπαζόταν ο Νικήτας με αυτή την κατάσταση, αλλά και τι να έκανε; Γι' αυτόν και τους ομοίους του δεν υπήρχαν και πολλές δουλειές του είδους «5ήμερο, 8ωρο, σύμβαση αορίστου, φουλ ένσημα». Ούτε πριν την κρίση ούτε και μετά. Τώρα μάλιστα που έμεινε κι άνεργος, τα περιθώρια των επιλογών του όλο και στενεύουν. Και κάθε φορά που περνάει από το μυαλό του το τι θα αναγκαστεί να κάνει για να βγάλει ένα μεροκάματο, τον πιάνει ίλιγγος και ταχυπαλμία.

Τα ξέρει όλα αυτά το ελληνικό κράτος· τα καθημερινά αδιέξοδα και τα ζόρια που φέρνει μαζί της η ανεργία, την ασφυξία που προκαλούν οι απλήρωτοι λογαριασμοί, την αίσθηση αδυναμίας απέναντι στην καταιγιστική επίθεση. Γιατί εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με ατομικές διαδρομές· υπάρχουν χιλιάδες Νικήτες με ίδιες ή παρόμοιες ζωές. Κι η κρατική πρόταση σε κάποιους από αυτούς δεν άργησε να φανεί: να πάνε να δουλέψουν στα hot spots. Τον μισθό τους θα τον έχουν, τα ένσημά τους θα τα έχουν (συντάξιμα, παρακαλώ), τι άλλο θέλουν; Αυτές κι αν είναι λαμπρές ιδέες: βάζεις ένα κομμάτι του πάτου της εργατικής τάξης να δουλεύει για τη συντήρηση-φύλαξη-λειτουργία των στρατοπέδων συγκέντρωσης· εκεί, δηλαδή, όπου είναι έγκλειστο ένα άλλο κομμάτι του πάτου.

Ας είναι, λοιπόν, καλά τα hot spots που μας βγάζουν από την αδράνεια και δίνουν νέες προοπτικές στην κατρακύλα μας. Δεν είναι και λίγο το μεροκάματο να έχει κάτι από «ανεξέλεγκτες μεταναστευτικές ροές, ευρωπαϊκά κονδύλια για τη δημιουργία χώρων φιλοξενίας, ένταση στο Αιγαίο και τουρκικές προκλήσεις, ανάφλεξη της Μέσης Ανατολής και επέλαση των τζιχαντιστών»...

Κι ο Νικήτας αναρωτιέται: «μα για να μην πεθάνουμε της πείνας, θα πρέπει να δουλέψουμε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης;». Κι όσο το συζητάει με τον Ερβίν και τη Χριστίνα, που τους γνώρισε στην ουρά του ΟΑΕΔ όταν πήγε να βγάλει κάρτα ανεργίας, τόσο πιο πολύ πείθεται. Για τον πάτο, η υποτίμηση δεν έχει πάτο. Οι κομμένοι μισθοί, τα μισά ένσημα, οι ατέλειωτες ώρες δουλειάς «σύμφωνα με τις ανάγκες της επιχείρησης» ή αντίστοιχα η μακροχρόνια ανεργία χωρίς επίδομα, είναι η μία όψη του νομίσματος. Η άλλη όψη είναι η προσπάθεια του ελληνικού κράτους να αλυσοδέσει στρατηγικές βλέψεις μεγακλίμακας (π.χ. διαχείριση εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών με προορισμό την Ευρώπη) με τη μικροκλίμακα της καθημερινότητας των «απλών πολιτών». Μ' αυτά και μ' αυτά, να πώς σιγά σιγά τα hot spots νομιμοποιούνται· αφού, βρε παιδί μου, αυτά μας δίνουν δουλειά.

Και το παθαίνει συχνά ο Νικήτας αυτό με τους ιλίγγους και τις ταχυπαλμίες. «Μπρος hot spot και πίσω ανεργία», σκέφτεται και δεν μπορεί να το χωνέψει: «Μα, να βγάλουν προκήρυξη για δουλειά σε στρατόπεδο συγκέντρωσης; Μας θεωρούν ικανούς για όλα, λοιπόν; Είπαμε ότι έχουμε ανάγκη από λεφτά κι από ένσημα, όχι ότι είμαστε και διατεθειμένοι να κάνουμε τα πάντα»...

ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΤΑ HOT SPOTS; ΑΣ' ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

Αν είσαι άνεργος, μαθαίνεις πολλά. Να ζεις χωρίς επίδομα, να δουλεύεις μαύρα για να μη χάσεις την κάρτα ανεργίας, να προετοιμάζεις καθημερινά τον εαυτό σου για να δεχτεί σχεδόν τα πάντα. Ε, άνεργος είσαι, άλλωστε, δεν μπορείς να λες κι όχι. Και χωρίς να το πολυκαταλάβεις, βρίσκεσαι σε μια θέση κάπως «περίεργη»: για παράδειγμα, να πρέπει να απολογηθείς κιόλας γιατί το να πας να δουλέψεις ένα οκτάμηνο σε hot spot δεν σου μοιάζει και τόσο καλή ιδέα. Γιατί το να δεχτείς ότι για πάρεις πεντακόσια ευρώ κι ένσημα πρέπει να γίνεις κομμάτι της λειτουργίας ενός στρατοπέδου συγκέντρωσης, σου φαίνεται αρκετά «τρομακτική εξέλιξη».

Η αλήθεια είναι πως εδώ και δεκαετίες η συντριπτική πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας δεν έχει κανένα πρόβλημα με την παρανομοποίηση εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών εργατών, με την εκμετάλλευση που δέχονται, με τις δολοφονίες, τους βιασμούς και κάθε είδους «φιλοξενία» στα κάτεργα του ελληνικού καπιταλισμού. Για την ακρίβεια, έχει αποκομίσει υλικά οφέλη από την καταπίεση και τον θάνατο ενός σημαντικού κομματιού της εργατικής τάξης σε αυτή τη χώρα. Κατά συνέπεια, όντως όσοι διαφωνούν με τα σχέδια του Υπουργείου Εργασίας και καθόλου δεν ψήνονται να πάνε για δουλειά στα new age στρατόπεδα συγκέντρωσης του ΣΥΡΙΖΑ, δεν ταιριάζουν και πολύ στο γενικό κλίμα. Αυτό που θα επιχειρήσουμε να πούμε παρακάτω είναι ότι στην περίπτωση των hot spots δεν υπάρχει κανενός είδους δίλημμα, γιατί πολύ απλά δεν γίνεται να πας να δουλέψεις με τον ελληνικό στρατό,[1] την ελληνική αστυνομία και τις κάθε είδους ΜΚΟ στη διαχείριση των μεταναστών. Θα υποστηρίξουμε, δηλαδή, ότι εδώ έχουμε να κάνουμε με την προσπάθεια του ελληνικού κράτους να χαράξει εγκάρσιες τομές στην εργατική τάξη δημιουργώντας επιπλέον διαχωρισμούς και αναθέτοντας σε ένα κομμάτι της ενεργό ρόλο στην «αντιμετώπιση» ενός άλλου.

> το ελληνικό κράτος προσπαθεί να χαράξει εγκάρσιες τομές στην εργατική τάξη

Ο ΟΑΕΔ ΚΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Το 2013, ο ΟΑΣΑ ανακοίνωσε ότι θα προσλάβει ανέργους ως ελεγκτές για τα λεωφορεία. Ο ΟΑΕΔ, δηλαδή, ως ο πλέον αρμόδιος φορέας, αναλάμβανε να δώσει μια νέα έννοια στην «κοινωφελή εργασία»,[2] προσδίδοντάς της μια πιο εξόφθαλμα μπατσική νότα. Η ξεκάθαρη αυτή κίνηση περαιτέρω υποτίμησης των ανέργων ούτε λίγο ούτε πολύ διεμήνυε ότι για να βγεις έστω και προσωρινά από το τέλμα της ανεργίας και να αποκτήσεις ένα εισόδημα, θα πρέπει να κυνηγάς αυτούς που είναι στην ίδια ή και σε ακόμα χειρότερη θέση από εσένα. Η νέα «ευκαιρία» αφορούσε έναν ελάχιστο αριθμό (200 άτομα) που θα προσλαμβάνονταν για ένα πεντάμηνο. Με ποσοτικούς, δηλαδή, όρους δεν ήταν παρά μια ακόμα «καλή ιδέα» των κρατικών υπηρεσιών που διαχειρίζονται τη φτώχεια και σε καμία περίπτωση δεν συνιστούσε κάποιου είδους «γενική κατεύθυνση». Με ποιοτικούς, όμως, όρους ήταν κάτι πολύ παραπάνω. Γιατί, βέβαια, οι κρατικοί μηχανισμοί δεν έλεγαν «θα σας βάλουμε όλους εσάς τους ανέργους να ελέγχετε, να τραμπουκίζετε και κυνηγάτε εκείνους που είτε επειδή δεν θέλουν είτε επειδή δεν μπορούν, δεν χτυπάνε εισιτήριο». Προσέφεραν, ωστόσο, την εκ νέου διαβεβαίωσή τους ότι εδώ θα κληθούμε να φάμε τις σάρκες μας· ότι οι εγκέφαλοι του ελληνικού κράτους όντως έχουν βάλει μπροστά διάφορα υπέρ-projects, όπως το να δημιουργήσουν νέες κοινωνικές διαιρέσεις και να εμπλέξουν στην επιτήρηση και την πειθάρχηση όλο και ευρύτερων κομματιών του πάτου όσους, για διαφόρους λόγους, είναι διατεθειμένοι να εμπλακούν σε κάτι παρόμοιο. Προς τιμήν τους, και χωρίς ακόμα να γνωρίζουμε αν τελικά υπέστησαν κυρώσεις (όπως η διαγραφή από τα μητρώα του ΟΑΕΔ ή η απαγόρευση συμμετοχής σε άλλα προγράμματα voucher), πολλοί ήταν εκείνοι οι οποίοι αρνήθηκαν να γίνουν ελεγκτές. Αρνήθηκαν, δηλαδή, να γίνουν αυτό το είδος μπάτσου που δεν φαίνεται ότι είναι τέτοιο, αλλά στην ουσία είναι.

Τρία χρόνια μετά, ο ΟΑΕΔ ήρθε και πάλι να επιτελέσει το «κοινωνικό του έργο». Τον Μάρτη που μας πέρασε, βγήκε μια προκήρυξη που καλούσε τους ενδιαφερόμενους να κάνουν αίτηση για να δουλέψουν για 8 μήνες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα γνωστά κι ως «κέντρα φιλοξενίας προσφύγων». Πλέον, μέσα στα πλαίσια της δημοκρατικής διακυβέρνησης από τις φιλάνθρωπες ορδές ευαίσθητων του ΣΥΡΙΖΑ, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν υπάγονται στην πλήρη κι αποκλειστική αρμοδιότητα

Προγράμματα ανέργων

Όταν βλέπει κανείς στρατόπεδα συγκέντρωσης, το πρώτο που του έρχεται στο μυαλό είναι οι μπάτσοι κι ο στρατός. Σωστό, δεν λέμε, αλλά έλα που χρειάζονται κι άλλες κρατικές υπηρεσίες για την ομαλή λειτουργία τους. Ας πούμε, ο υπερδραστήριος ΟΑΕΔ που προμηθεύει με εργατικό δυναμικό τα hotspots, προσφέροντας αδιαμφισβήτητο «κοινωνικό έργο». Τι άλλο θέλουμε, άλλωστε; Να βρίσκουν δουλειά οι άνεργοι...

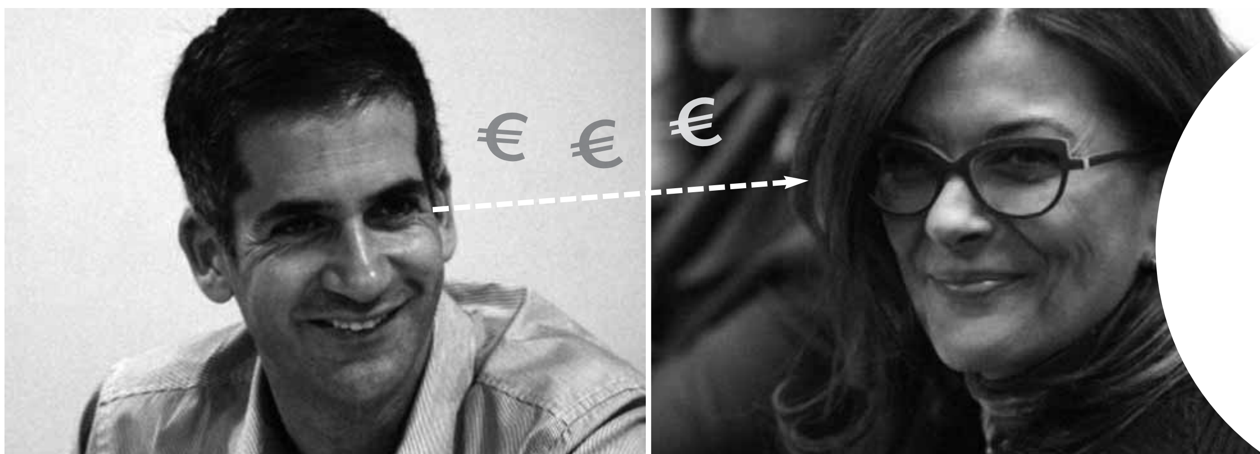
της ελληνικής αστυνομίας. Άρα, η ελληνική αστυνομία δεν χρειάζεται στο εξής να ενεργεί ως εργολάβος, να βάζει τους κολλητούς της που έχουν μια ταβέρνα να κάνουν αίτηση για να αναλάβουν την τροφοδοσία και πάει λέγοντας. Τώρα, πιο «φιλικοί στον πολίτη μηχανισμοί» τρέχουν την όλη διαδικασία. Έτσι, αν παλιά ήσουν μάγειρας κι έβλεπες ότι το αφεντικό σου ήταν τσακάλι κι είχε άκρες με την αστυνομία, οπότε εκτός από τους παππούδες στην ταβέρνα ανακάλυπτες ότι είχες να ταΐσεις και τους «φιλοξενούμενους» στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τώρα το πράγμα αλλάζει. Το ανθρωπιστικό κράτος σού λέει ότι η κατάσταση είναι «πιο απλή». Μπορείς να πας να δουλέψεις κατευθείαν στο στρατόπεδο· να μη δουλεύεις για το αφεντικό σου που έχει σύμβαση με το στρατόπεδο, να δουλεύεις εξαρχής κι εξολοκλήρου για το στρατόπεδο. Κατά τη γνώμη μας, η ποιοτική αυτή διαφορά, το να μην ψάχνει δηλαδή το κράτος «εξωτερικούς συνεργάτες» για να τους αναθέσει τη λειτουργία αυτών των χώρων, αλλά να επιλέγει να βρει πρόθυμους και διαθέσιμους από τις τάξεις των ανέργων, δεν είναι καθόλου αμελητέα. Γιατί, προφανώς, δεν αρκεί να μαγειρεύεις στην κουζίνα της ταβέρνας, πρέπει να βρίσκεσαι στον ίδιο χώρο με τους κρατούμενους, πρέπει να τους βλέπεις όταν έρχονται να πάρουν τη μερίδα, πρέπει να τους βρίζεις όταν διαμαρτύρονται για την ποσότητα, το είδος ή την ποιότητα του φαγητού. Πρέπει να ενταχθείς στην καθημερινότητα του στρατοπέδου από την πλευρά του εποπτικού προσωπικού, να έχεις άμεση επαφή με την οργάνωση της ζοφερής πραγματικότητας· πρέπει, με άλλα λόγια, να συνδράμεις στον έλεγχο και την πειθάρχηση και να διασφαλίσεις στο βαθμό που σου αντιστοιχεί ότι «ο χρόνος θα κυλάει με πρεμία» πίσω από τις καγκελόπορτες.

> πρέπει να συνδράμεις στον έλεγχο και την πειθάρχηση

Ας δούμε, όμως, πώς διαφήμιζε τις νέες ευκαιρίες η Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας, Ράνια Αντωνοπούλου, όταν ανακοινώθηκε το πρόγραμμα για τα συνολικά 5.000 άτομα που θα προσλαμβάνονταν σε δύο δόσεις:

> Οι συμπολίτες μας, μήνες τώρα, συμπαραστέκονται στους ξεριζωμένους από τον πόλεμο ανθρώπους. Τα προγράμματα που ενεργοποιεί άμεσα το Υπουργείο Εργασίας θα συμβάλουν στην συστηματική, οργανωμένη και συνεκτική αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. Οι άνεργοι που θα εργαστούν στο πρόγραμμά μας θα ενώσουν τις δυνάμεις τους στην κοινή προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος.[3]

Με την χαρακτηριστικά συριζέικη μειλιχιότητα, η κυρία υπουργός αναφέρθηκε στις βλέψεις του υπουργείου που κόπτεται και δακρύζει για τα βάσανα των αναξιοπαθούντων. Και ποιες είναι αυτές βλέψεις; Μα το να ενώσουν οι άνεργοι τις δυνάμεις τους

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, με τρία κέντρα φιλοξενίας, εκ των οποίων το ένα το διαχειρίζεται μόνη της, έχει αποκλειστεί. Προφανώς κάποιοι δεν εκτιμούν ούτε τη συγκινητική ανταπόκριση των τοπικών μας κοινωνιών, ούτε τις προσπάθειες που όλοι καταβάλλουμε για να στηρίξουμε μια εθνική υπόθεση, πέρα και πάνω από τα κόμματα και τις σκοπιμότητες τους. Κρίμα. Εμείς θα συνεχίσουμε να κάνουμε τη δουλειά μας και να αγωνιζόμαστε για να παύσει η αδικία.

Σφάζονται οι τοπικές κοινωνίες, ποια θα πρωτοπροσλάβει ανέργους στα hotspots της. Ο κύριος περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Κώστας Μπακογιάννης, ο οποίος γνωρίζει καλά ότι με τα προγράμματα «κοινωφελούς εργασίας» οι ροές χρήματος που ξεκινάνε από τα ευρωπαϊκά κονδύλια και τα κρατικά ταμεία φτάνουν στην μικροκλίμακα των τοπικών κοινωνιών πολύ ξενέρωσε που το υπουργείο Εργασίας δεν συμπεριέλαβε την περιφέρειά του στους τυχερούς. Γκρίνιαξε, έκανε μουτράκια στην κυρία Αντωνοπούλου, αλλά τέλος καλό όλα καλά. Η κυρία υπουργός τον χάιδεψε τρυφερά στο κεφαλάκι και τον καθησύχασε ότι δεν θα μείνει παραπονεμένος, αφού θα προκηρυχθούν άμεσα 150 θέσεις εργασίας για την περιοχή του. Χαρούμενοι και γελαστοί κι οι δυο, λοιπόν, θα συνεχίσουν να αγωνίζονται για την «εθνική υπόθεση».

με το κράτος «στην κοινή προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος». Να γίνουν, δηλαδή, οι άνεργοι λειτουργικό κομμάτι του συστήματος διαχείρισης των μεταναστών εργατών, να ταχθούν με την πλευρά του κράτους απέναντι στο «πρόβλημα μετανάστες», να εύχονται να ανοίξουν κι άλλα hot spots για να έχουν δουλειά· σε τελική ανάλυση, να φέρουν σε πέρας, από κοινού με τους μπάτσους, την προσοδοφόρα αποστολή που έχει αναλάβει το ελληνικό κράτος: τη μαζική διαχείριση παρανομοποιημένων εργατών.

Τα προγράμματα του υπουργείου Εργασίας και πολλά άλλα αντίστοιχα, τα οποία έχουν να κάνουν με τη «φροντίδα των προσφύγων», χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τα ΕΣΠΑ και εντάσσονται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, το οποίο «στοχεύει στην κοινωνική συνοχή (...) και την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου». Με τα 40, λοιπόν, εκατομμύρια ευρώ που υπολογίζεται περίπου ότι θα είναι ο προϋπολογισμός για τη δημιουργία των 5.000 θέσεων εργασίας στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, θα δημιουργηθούν κοινωνικές σχέσεις, θα διαχυθεί η κρατική πολιτική από τα ψυχρά κι απόμακρα υπουργικά γραφεία στο πεδίο της καθημερινότητας χιλιάδων ατόμων και του περιβάλλοντός τους. Κι έτσι η δυσαρέσκεια, το άγχος κι ο φόβος που σέρνει κάθε άνεργος μαζί του, θα βρουν έστω και μια πρόσκαιρη εκτόνωση στη ζεστή αγκαλιά του κράτους. Ποιος είπε ότι η κοινωνική συνοχή επιτυγχάνεται μόνο με τις αγροτικές επιδοτήσεις, τους διορισμούς στο δημόσιο και τα όσα άλλα ωραία χαρακτήρισαν τα χρόνια της μεταπολίτευσης; Στα χρόνια της κρίσης, όσο να πεις, οι απαιτήσεις αυξάνουν: η κοινωνική συνοχή μπορεί να περνάει μέσα από τη «συστηματική, οργανωμένη και συνεκτική αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης», όπως λέει η κυρία Αντωνοπούλου. Συστηματικά, οργανωμένα και συνεκτικά, λοιπόν, ένα κομμάτι της εργατικής τάξης θα συμμετέχει στο τσάκισμα ενός άλλου.

> συστηματικά και οργανωμένα, ένα κομμάτι της εργατικής τάξης θα συμμετέχει στο τσάκισμα ενός άλλου

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΜΠΛΕΝΤΕΡ ΤΟΥ HOT SPOT

Πριν από μερικές ημέρες, ξεκίνησε η διαδικασία για την πρόσληψη της δεύτερης δόσης «ωφελούμενων» του ΟΑΕΔ κι έτσι 2.500 άνεργοι καλούνται να εργαστούν ως διοικητικό, οικονομικό και βοηθητικό προσωπικό στα κατά τόπους hot spot, αναλαμβάνοντας ένα κομμάτι της διαχείρισης των μεταναστών που στοιβάζονται εκεί μέσα. Τώρα εμείς, δεν υπονοούμε ότι τα άτομα αυτά είναι ένα πράγμα. Ίσα ίσα. Άλλοι θα πάνε εκεί γιατί θεωρούν ότι έτσι θα κρατήσουν ζωντανές τις φιλοδοξίες τους για καριέρα. Για παράδειγμα, κάτι μας λέει ότι οι φερέλπιδες ψυχολόγοι και λοιποί πτυχιούχοι των κοινωνικών επιστημών, θα αποκτήσουν χρήσιμη εργασιακή εμπειρία, θα κάνουν τις κατάλληλες γνωριμίες με τα κατατοπισμένα στελέχη των ΜΚΟ που λύνουν και δένουν στα στρατόπεδα και -πού ξέρεις;- οι πιο αδίστακτοι του σιναφιού τους μπορεί και να ανταμειφθούν για τις ικανότητές τους με μια πρόσληψη, με τη συμμετοχή σε ένα άλλο «πρόγραμμα για τους πρόσφυγες» και πάει λέγοντας. Άλλοι, πάλι, θα πάνε γιατί είναι με τη θηλιά στο λαιμό και γιατί δεν αντέχουν άλλο την ανεργία. Αναμφίβολα, ο καθένας θα έχει τους λόγους του. Όμως το ζήτημά μας εδώ δεν είναι να εξετάσουμε την κάθε ατομική περίπτωση ως τέτοια. Το θέμα

«Προσπαθούμε να εκμεταλλευόμαστε και το τελευταίο ευρώ με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επιπλέον υπάρχει η ανάγκη να τηρείται απολύτως η νομιμότητα σε τέτοιου είδους ζητήματα ενώ ακολουθούμε και μια τακτική πειθούς των τοπικών κοινωνιών, εξαντλητικών επαφών και συσκέψεων με την τοπική αυτοδιοίκηση».

Ο εκπρόσωπος του Συντονιστικού Οργάνου για το Προσφυγικό, Γιώργος Κυρίτσης, με πολύχρονη εμπειρία στην κινηματική δράση, έχοντας λιώσει αρκετά ζευγάρια all star σε πορείες κι έχοντας πιει χιλιάδες μπύρες σε φεστιβάλ αλληλεγγύης, είναι αυτό που λέμε «άξιο παιδί»: συνδυάζει τη δουλειά με την «ευαισθησία», εκτιμάει τη νομιμότητα κι αναγνωρίζει τη δύναμη της πειθούς. Ὀντως, τώρα με τον ΣΥΡΙΖΑ είναι πιο καλά...

είναι να δούμε ότι όλο και πιο συχνά οι γενικές κατευθύνσεις του ελληνικού κράτους θα γίνονται ορατές στην καθημερινότητα διαφόρων «κανονικών ανθρώπων» και μάλιστα θα έχουν επιπτώσεις σε αυτή.

Η περίπτωση των hot spots είναι χαρακτηριστική, αφού εκεί συναντιέται το Υπουργείο Εργασίας με το Υπουργείο Εξωτερικών ή αλλιώς η διαχείριση ενός κομματιού των ανέργων συναντάει σε πραγματικό χρόνο τη διαχείριση των μεταναστών και το «εξωτερικό» ενοποιείται με το «εσωτερικό». Οι δύο, δηλαδή, βασικές επιλογές του ελληνικού κράτους, η συνεχιζόμενη υποτίμηση της εργατικής δύναμης στο εσωτερικό κι η συμμετοχή στα διακρατικά πλακώματα στην ευρύτερη γειτονιά μέσω της λειτουργίας του ως ένα συνεχώς επεκτεινόμενο στρατόπεδο συγκέντρωσης για μετανάστες εργάτες από χώρες όπως η Συρία, το Ιράκ κ.ά., συμπυκνώνονται κι ενοποιούνται σε «χώρους εργασίας» όπως τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Γιατί το κράτος, όσο κι αν φαίνεται ότι αποτελείται από παράλληλους κόσμους κι υπηρεσίες με μη συγκλίνουσες διαδρομές, στην πραγματικότητα είναι ένα και το αυτό. Γι' αυτό κι όποιος ξεκινάει σήμερα να μιλήσει για την εργασία, σύντομα ανακαλύπτει ότι πρέπει να μιλήσει και για την εξωτερική πολιτική και το αντίστροφο. Πολύ απλά γιατί δεν υπάρχει εργασία σε κενό αέρος, όπως δεν υπάρχει κι εξωτερική πολιτική που εφαρμόζεται σε χάρτες. Και τα δύο υπάρχουν εντός των συγκεκριμένων δεδομένων που επικρατούν σε ένα συγκεκριμένο κράτος, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Ας το ξαναπούμε: η κρίση έχει φέρει μαζί της το φόβο και τη σχεδόν κυρίαρχη αίσθηση ότι οι επιλογές μας είναι περιορισμένες. Και πρόκειται για μια αίσθηση που πηγάζει από τη βιωμένη εμπειρία κι ανατροφοδοτείται συνεχώς από αυτή. Εννοείται πως δεν χρειάζεται να έχει δουλέψει κανείς με τους χειρότερους όρους ή να έχει μείνει για χρόνια άνεργος για να το νιώσει στο πετσί του. Ὀντως δεν έχουμε πολλές επιλογές· μας το υπενθυμίζει η λογίστρια κάθε φορά που τη ρωτάμε «μα πού είναι το δώρο, οι υπερωρίες, το 75% για τις Κυριακές;» κι εκείνη απαντάει με αλαζονεία: «αυτά δεν υπάρχουν κι οι εποχές είναι δύσκολες». Μας το υπενθυμίζει το σπίτι μας που δεν χωράει ούτε εμάς, αλλά τώρα πρέπει να χωρέσει και την αδερφή μας που έμεινε άνεργη· μας το υπενθυμίζουν οι αυξημένοι λογαριασμοί, οι καφέδες κι οι μπύρες που ακρίβυναν λες κι είναι είδη πολυτελείας και τελειωμό δεν έχει. Το ότι, όμως, δεν έχουμε επιλογές κι ήδη κάνουμε πράγματα που πριν από μερικά χρόνια θα μας φαίνονταν απλώς αδιανόητα (π.χ. το να δουλεύουμε εξαήμερο) δεν σημαίνει ότι είμαστε πρόθυμοι να κάνουμε και τα πάντα. Και κυρίως όταν αυτά τα «πάντα» προϋποθέτουν να αντιμετωπίζουμε όλους εκείνους κι εκείνες με τους οποίους έχουμε κοινή μοίρα, δηλαδή τους μετανάστες εργάτες, ως κάτι διαφορετικό κι υποδεέστερο από εμάς που μάλιστα χρήζουν φιλανθρωπίας, επιτήρησης και πειθάρχησης. Και, μάλιστα, να βγάζουμε και μεροκάματο από τη διαχείρισή τους.

> στα hot spots συναντιέται το Υπουργείο Εργασίας με το υπουργείο Εξωτερικών

1. Σύμφωνα με το άρθρο 96 του πρόσφατου νόμου 4368/2016, ο ελληνικός στρατός αναλαμβάνει «Να διευθύνει και να συντονίζει, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ασύλου και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, τις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες και αρχές, καθώς και τους κοινωνικούς φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που επικουρούν τη λειτουργία των ΚΕ.Π.Υ/Κ.Υ.Τ. και των Ανοικτών Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Προσωρινής Φιλοξενίας».

2. http://espaergasia.gr/?p=3654.

3. Βλ. το Δελτίο Τύπου του υπουργείου Εργασίας στις 9 Μάρτη του 2016, όπου παρουσιάζεται το Πρόγραμμα Κοινωφελούς Εργασίας για το Προσφυγικό.

ΠΑ’ ΝΑ ΜΑΣ…
ΠΩΣ ΝΑ ΚΑΒΑΤΖΑΡΕΙΣ ΜΕΡΙΚΑ ΔΙΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡΩΜΑ

Στις 3 Απριλίου εμφανίστηκε στη δημοσιότητα το αποκαλούμενο «μεγαλύτερο σκάνδαλο διαρροής δεδομένων στην ιστορία της δημοσιογραφίας Ÿ με απλά λόγια, η είδηση αφορούσε την εταιρεία που έστηνε άλλες, offshore εταιρείες για ξέπλυμα χρήματος, ώστε το πελατολόγιό της να αποφύγει φόρους και κυρώσεις. Το πελατολόγιο αυτό περιλαμβάνει μπόλικα ονόματα διασημοτήτων, πρωτοκλασάτων αθλητών και αρχηγών κρατών. Έτσι, σύσσωμο το διεθνές δημοσιογραφικό κατεστημένο φρόντισε να αναλωθεί σε αναλύσεις γενεαλογικών δέντρων, φιλικών σχέσεων και κουμπαριών μεταξύ των ονομάτων που βρίσκονται στη λίστα. Παράλληλα μας φόρτωσαν ένα κάρο απλουστευτικά σχήματα για πλούσιους που φοροδιαφεύγουν (ως μονάδες πάντα!) και ηθικοπλαστικές παραινέσεις για το ρόλο του κράτους. Στις γραμμές που ακολουθούν θα πούμε τη δική μας άποψη για ένα δήθεν σκάνδαλο το οποίο εκτυλισσόταν απρόσκοπτα για πάνω από σχεδόν 40 χρόνια.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βρισκόμαστε λοιπόν στο έτος 1977 όπου ο δικηγόρος Jürgen Mossack -γιος πρώην αρχηγού στρατεύματος των ναζιστικών SS ο οποίος μετά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, αφότου μετανάστευσε στον Παναμά, ανέλαβε και χρέη κατασκόπου- ιδρύει ομώνυμη νομική εταιρεία. Το 1986 η εταιρεία μετονομάζεται σε Mossack Fonseca με τη συμμετοχή του επίσης δικηγόρου και πολιτικού προσώπου του Παναμά Ramón Fonseca Mora. Έκτοτε έμελλε να κάνουν χρυσές δουλειές ως μεσάζοντες σε ξέπλυμα χρήματος, εκμεταλλευόμενοι νομικές γνώσεις και γνωριμίες με υψηλά ιστάμενους, φτάνοντας να απασχολούν περισσότερα από 600 σπουδαγμένα golden boys στα 46 γραφεία που είχαν ιδρύσει ανά την υφήλιο (όμως παρά τις μεγαλεπήβολες δραστηριότητές της, η εταιρεία που πιστώθηκε όλη τη δημοσιότητα των τελευταίων μηνών είναι μόλις 4η σε μέγεθος σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εταιρείες σε παγκόσμια κλίμακα).[1]

> η ύπαρξή τους και οι υπηρεσίες που παρέχουν προβλέπονται απ’ όλα τα κράτη

Η Mossack Fonseca επιτελεί καίριο ρόλο στον κόσμο του κεφαλαίου λειτουργώντας ως διαχειρίστρια εταιρεία στις οικονομικές δραστηριότητες των πελατών της. Στην ουσία αυτό που κάνει είναι να κουμαντάρει την ιδιοκτησία μεγαλοαστών, από μετρητά και χρεόγραφα μέχρι ακίνητη και κινητή περιουσία, ξεπερνώντας φόρους και εισφορές με την επιδεξιότητα που προσφέρει η ταξική τους θέση. Με ποιους τρόπους όμως το κάνει αυτό; Ποιος είναι ο ρόλος του κράτους σε αυτόν τον κύκλο; Μπορεί ο καθένας να έχει πρόσβαση σε αντίστοιχες υπηρεσίες; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα προσπαθήσουμε ν’ απαντήσουμε.

ΤΙ ΣΚΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΕΣ ΟΙ OFFSHORE;

Η βασική λειτουργία της τεχνοκρατικής οικονομικίστικης ορολογίας είναι ο αποκλεισμός της εργατικής τάξης από αυτά που συζητάνε τα αφεντικά. Το θέμα είναι ότι τις περισσότερες φορές αυτά που συζητάνε μας αφορούν άμεσα. Ή, ακόμα κι όταν φαίνεται ότι συζητάνε πράγματα άσχετα με εμάς, σε τελική ανάλυση πάλι μαγειρεύουν κάτι που θα πέσει στα κεφάλια μας. Πέρα όμως από αυτά, ας δούμε έναν εντελώς στεγνό τεχνικό ορισμό της offshore:

> Είναι μια μορφή ξένης εταιρείας, αναγνωρισμένη πλήρως από το διεθνές δίκαιο ως ένα νομικό πρόσωπο το οποίο έχει δικαίωμα να προβαίνει σε οιασδήποτε μορφής δικαιοπραξίες. Έχει απεριόριστη διάρκεια ζωής, εφ' όσον βεβαίως καλύπτει τις υποχρεώσεις της έναντι του κράτους στο οποίο έγινε η σύστασή της.[2]

Με άλλα λόγια, οι offshore είναι οι πλασματικές εταιρείες που φτιάχνουν τ’ αφεντικά για να αποφύγουν φορολόγηση, δασμούς, συναλλαγματικούς περιορισμούς και διεκδικήσεις τρίτων. Δεν δραστηριοποιούνται στο κράτος που ιδρύθηκαν αλλά σε «φορολογικούς παραδείσους» -όπως ονομάστηκαν κάποια βρετανικά προτεκτοράτα και μια πληθώρα διάσπαρτων μικρών και μεγάλων κρατών. Ο λόγος για τον οποίο επιλέγονται, είναι ότι οι εκεί φορολογικοί συντελεστές μπορεί να είναι χαμηλότεροι ακόμα και κατά το ήμισυ σε σχέση με τους αντίστοιχους που ορίζει η χώρα προέλευσης. Είναι απολύτως νόμιμες και η ύπαρξή τους -όπως και οι υπηρεσίες που παρέχουν- προβλέπονται απ’ όλα τα κράτη. Μέσω αυτών εκτελούνται δοσοληψίες, οι οποίες υπάγονται στο Δίκαιο και τη φορολογική νομοθεσία του κράτους στο οποίο εδρεύουν. Όλα αυτά, με πλήρη κάλυψη της ανωνυμίας των πραγματικών ιδιοκτητών και μετόχων, απολαμβάνοντας την προστασία που παρέχει το τραπεζικό απόρρητο και χωρίς καμία απαίτηση για «πόθεν έσχες».

ΠΟΙΟΣ ΜΙΛΗΣΕ ΓΙΑ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ;

Οι καπιταλιστές έχουν πλήρη επίγνωση των συμφερόντων τους αλλά και του πώς θα τα διατηρήσουν. Παράλληλα με τη γνώση που αφορά την οργάνωση και εκμετάλλευση της εργασίας, βλέπουμε πως έχουν ανάγκη και κάποιες ζωτικής σημασίας πρακτικές, όπως για παράδειγμα τη φοροδιαφυγή, τη νομιμοποίηση εσόδων ή την εξαπάτηση ελεγκτικών μηχανισμών. Οι πράξεις αυτές μπορεί να θεωρούνται παράνομες από κρατικούς και διεθνείς φορείς, γνωρίζουμε όμως ότι λειτουργούν συμπληρωματικά και καμία φορά επιβε-

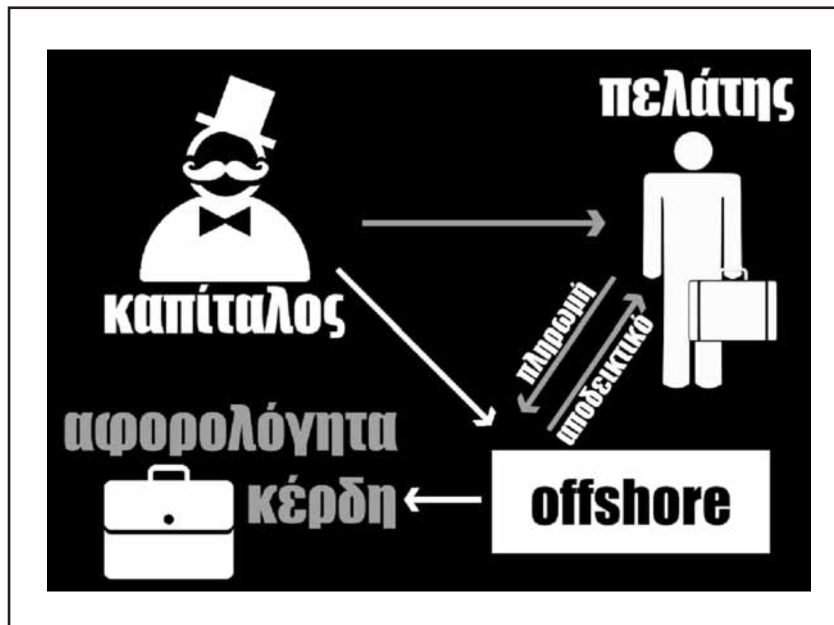
βαιωτικά στις κρατικές αρμοδιότητες. Όπως αναφέρεται στο τεύχος 18 του περιοδικού *antifa*:

> [...]η δήθεν αμηχανία που προκαλείται από την αποκάλυψη της στενής σχέσης μεταξύ «νόμιμου» και «παράνομου» κεφαλαίου, δε θα πρέπει να λαμβάνεται και πολύ στα σοβαρά. Κι αυτό γιατί ήδη από χρόνια η γιγάντωση του «μαύρου κεφαλαίου» αλλάζει ραγδαία τις κοινωνίες που ζούμε και τη σχέση τους με τη νομιμότητα. Εντωμεταξύ, αυτό το κατά τα άλλα καταδικαστέο «παράνομο» κεφάλαιο έχει μετεξελιχτεί σε βασικό πυλώνα στήριξης των επιμέρους εθνικών οικονομιών. Και είναι γεγονός ότι αυτή η εξέλιξη δεν έχει περάσει απαρατήρητη από τους πολιτικούς αρμόδιους.[3]

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όλες οι δραστηριότητες της Mossack Fonseca είναι εξ ολοκλήρου νόμιμες. Όλος ο ντόρος που γίνεται αφορά πρωτίστως την προέλευση των κεφαλαίων. Μέχρι στιγμής μπορούμε να καταλάβουμε ότι οι υπηρεσίες που παρέχει η MF και κάθε παρόμοια εταιρεία είναι απολύτως απαραίτητες για τη μεγαλοαστική τάξη κι αυτό τους δίνει αξία. Επομένως οι υπηρεσίες αυτές είναι τιμολογούμενες. Αν έχουμε μάθει ένα πραγματάκι για τον καπιταλισμό είναι πως όταν κάτι (είτε υλικό είτε άυλο) έχει τιμή, μπορεί και πρέπει να πωληθεί. Και θα πωληθεί σε αυτόν που έχει τη δυνατότητα και είναι πρόθυμος να το πληρώσει.

Πέραν όμως αυτού, η κατοχή και μόνο μερικών εκατομμυρίων και η πρόθεση απολαβής «παναμαϊκών υπηρεσιών» δεν είναι συνθήκες ικανές για να καταστήσουν κάποιον πελάτη της MF. Η ύπαρξη ενός δικτύου γνωριμιών μεταξύ τραπεζιτών, νομικών και πολιτικών που ολοκληρώνει τον κύκλο εμπιστοσύνης για τη διεξαγωγή μιας επιτυχημένης συνεργασίας, είναι αναγκαία. Είναι εμφανές λοιπόν ότι -σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς των παπαγάλων- δεν μιλάμε για μεμονωμένους καπιταλιστές και τους συμβουλάτορές τους. Έχουμε απέναντί μας ένα σύνολο νομικών και φυσικών προσώπων που συγκροτούνται σε επίπεδο κοινωνικής τάξης. Έχουμε απέναντί μας ένα σύστημα σχέσεων οικονομικής και πολιτικής εξουσίας που διαμορφώνεται δυναμικά στο χρόνο με βαθιά ιστορική συνέχεια.

στον καπιταλισμό όταν κάτι έχει τιμή μπορεί και πρέπει να πουληθεί

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ολόκληρη η ιστορία του καπιταλισμού σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη χρηματοοικονομική καινοτομία, της οποίας η βασική ιδιότητα δεν είναι παρά η υπερβολική ενδυνάμωση των χρηματιστών/ τραπεζιτών. Έτσι, το φάσμα των δραστηριοτήτων που είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν οι τραπεζίτες και οι πτυχές της πραγματικότητας (δηλαδή του κοινωνικού) που επηρεάζουν, ολοένα και διευρύνονται σε έκταση και αυξάνονται σε ένταση. Ξεφεύγοντας κατά πολύ από την απλή μεσολάβηση στις συναλλαγές ή την είσπραξη τόκων από δάνεια, είναι σε θέση να διαμορφώνουν κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική πολιτική που ακολουθούν τα κράτη. Η επιρροή που αποκομίζουν οι τράπεζες και οι λοιποί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί αποτυπώνεται με πολιτικούς όρους στο εσωτερικό της κάθε χώρας. Ένα από τα κυριότερα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας είναι η υποτίμηση της αξίας της εργατικής μας δύναμης (και κατά συνέπεια η υποτίμηση ντόπιων και μεταναστών εργατών), ενώ ταυτόχρονα οι παραπάνω οργανισμοί ιδιοποιούνται τον πλούτο αυτού του κόσμου. Όμως αυτό δεν αποτελεί μια καινοφανή επιδίωξη. Αποτελεί συστατική, θεμελιώδη και διαχρονική αξίωση του καπιταλιστικού συστήματος παραγωγής και η διαφύλαξή της επιτυγχάνεται με κάθε κόστος (βλέπε πόλεμος).

ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ OFFSHORE:[4]

1) Κονόμα μερικές χιλιάδες ευρώ, κινητά και ακίνητα.

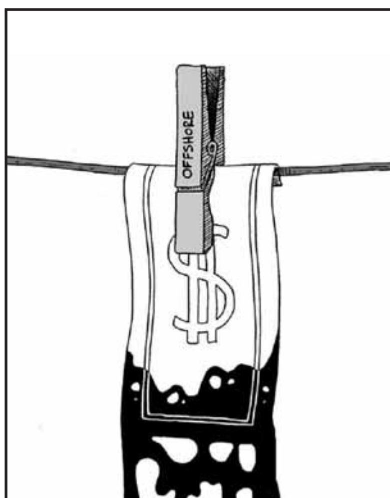
2) Διάλεξε όνομα εταιρείας και χώρα εγκατάστασης. Έξοδα: ~800 ευρώ.

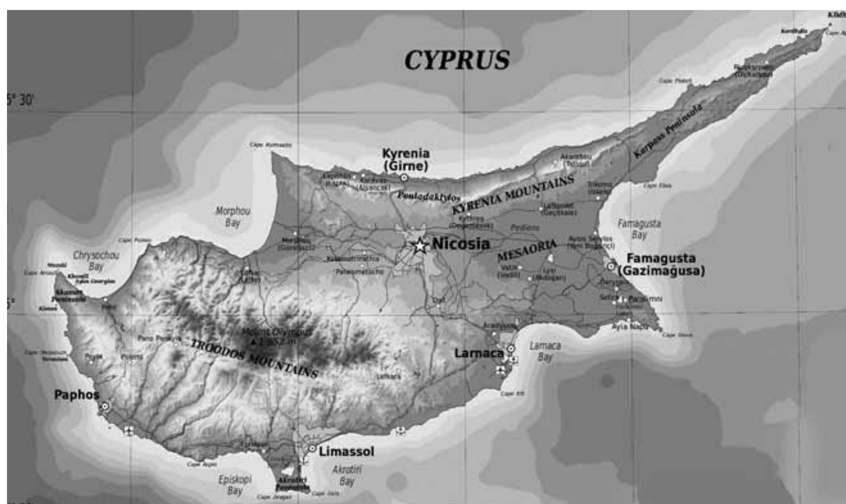
3) Όρισε έναν εικονικό («τύποις») διευθυντή.

4) Δώσε στοιχεία του πραγματικού ιδιοκτήτη. Η ταυτότητά του μπορεί να παραμείνει κρυφή.

5) Σε 2-3 μέρες είσαι ιδιοκτήτης μιας απόλυτα νόμιμης offshore.

6) Μπορείς πλέον να πικάρεις τα φιλαράκια σου στο Da Capo για τους παράλογους φόρους που πληρώνουν στο χρεοκοπημένο ελληνικό κράτος!

Ο δικός μας κοντινός Παναμάς. Το νότιο μέρος του νησιού της Αφροδίτης (αυτό με τους «αληθοκύπριους») εκτός από σημαίες ευκαιρίας για τους σκυλοπνίχτες που πρόσφερε παλαιόθεν, από τη δεκαετία του '90 πλασαρίστηκε και ως νέος offshore παράδεισος, κυρίως για το ρωσικό κεφάλαιο, αλλά όχι μόνο.

ΤΙ ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΤΙ ΠΑΝΑΜΑΣ

Το διαβάσαμε κι αυτό (χωρίς βέβαια να αποτελεί και τρομερή έκπληξη):

> Ένας πρώην αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού με έδρα στο λιμάνι του Πειραιά ήταν ο άγνωστος κύριος δημιουργός σημαντικού μέρους των «Panama Papers» στην Ελλάδα. Ο 66χρονος είχε σημαντική θέση στο προξενείο του Παναμά στην Ελλάδα και από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 είχε συστήσει εξειδικευμένη εταιρεία στην οδό 2ας Μεραρχίας που λειτουργούσε ως «γέφυρα» με δικηγορικά γραφεία της Πόλης του Παναμά για τη μαζική παραγωγή offshore εταιρειών προκειμένου να εξυπηρετηθούν ναυτιλιακές και άλλες εταιρείες.[5]

Δηλαδή, πόσο πιο σαφές να γίνει; Η αστική τάξη παρέα με το κράτος της κάνουν δουλίτσες. Πιο στερεοτυπικό δείγμα σύμπνοιας συμφερόντων δεν θα μπορούσαμε να βρούμε. Πρώην αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού, υψηλόβαθμος στο προξενείο του Παναμά, με έδρα εταιρείας στον Πειραιά και δικηγορικά γραφεία σε Κολωνάκι και Γλυφάδα με «υψηλή πελατεία». Δεν είναι μεμονωμένο παράδειγμα, είναι ξεκάθαρα και κρυστάλλινα ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν τα αφεντικά και το κράτος τους.

Το ζήτημα που απασχολεί τα αφεντικά έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι ενέργειές τους είναι καταδικασμένες να προσκρούουν σε απροσπέλαστα εμπόδια. Τα εμπόδια αυτά, από τη μία, μπορεί να είναι υλικά και να σχετίζονται με την ξακουστή «στενότητα των παραγωγικών πόρων». Από την άλλη, μπορεί να έχουν να κάνουν με νομοθετικές ή άλλες ισχύουσες διατάξεις που δρουν ως τροχοπέδη στις ενέργειές τους. Σε κάθε περίπτωση, εντός του καπιταλισμού δεν επιχειρείται η λύση των προβλημάτων ή αντιφάσεων που αναδύονται, αλλά η γεωγραφική τους παράκαμψη. Η επεκτατική πολιτική που εφαρμόζουν οι καπιταλιστές για εξασφάλιση αγορών, πρώτων υλών και εδαφών είναι γνωστή με τη μπανάλ και χιλιομασημένη έννοια «ιμπεριαλισμός». Όσο για την αποφυγή των δασμών και των φόρων σε «καιρό ειρήνης», η καπιταλιστική εφευρετικότητα επινόησε χίλιες δυο κομπίνες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι offshore εταιρείες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα αφεντικά μπορεί από καιρού εις καιρόν να παίζουν αγκωνιές για το μοίρασμα της πίτας, φέρνοντας στην επιφάνεια υποθέσεις παρανομίας των αντιπάλων τους ή προσπαθώντας απλώς να κερδίσουν χώρο στη δημόσια σφαίρα. Όμως τα παιχνίδια αυτά δεν τους αποσπούν από το βασικό τους μέλημα που ήταν και παραμένει η εκμετάλλευσή μας. Όλα τα υπόλοιπα είναι ιστορίες για μαζική κατανάλωση και δεν έχουμε κανένα λόγο να ασχολούμαστε με αυτές, ούτε να μοιραζόμαστε τις ανησυχίες των αφεντικών και ούτε, φυσικά, να μιλάμε τη γλώσσα τους. Η έκπληξη και οι κραυγές από κάθε πλευρά για την λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα θα πρέπει αν όχι να χλευάζονται, τουλάχιστον να μας αφήνουν παγερά αδιάφορους. Εξορθολογισμός του καπιταλιστικού συστήματος δεν υφίσταται και πολιτική με όρους ηθικής δεν γίνεται. Τα δήθεν οικονομικά «σκάνδαλα» θα πάψουν να προκύπτουν μόνο όταν θα πάψουμε να τα χάφτουμε σαν να αποτελούν τρομερές εξαιρέσεις. Στην πραγματικότητα, δεν αποτελούν παρά μία τετριμμένη κανονικότητα στον κόσμο του κεφαλαίου.

> τα δήθεν οικονομικά σκάνδαλα θα πάψουν όταν πάψουμε να τα χάφτουμε σαν εξαιρέσεις

1. "The Panama Papers: how the world's rich and famous hide their money offshore", *The Guardian*, 3/04/2016.

2. http://www.offshoregreece.eu/gr/faqs.html

3. «Ρούχα μαζί που πλύθηκαν», *antifa* #18, Σεπτέμβριος 2010. Απόσπασμα από τη συνέντευξη του Antonio Maria Costa αρμόδιου των Ηνωμένων Εθνών για θέματα καταπολέμησης ναρκωτικών στο αυστριακό περιοδικό Profil.

4. http://www.cnn.gr/reportaz/video/5239/pos-na-dimioyrgisete-mia-offshore-etaireia

5. «Ο Έλληνας μεσάζοντας των "Panama papers"», *Το Βήμα*, 24/04/2016.

ΔΗΜΟΙ: ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

«ΔΟΥΛΕΥΤΕ ΚΙ ΑΛΛΟ, ΡΕ!»

Μπορεί η κρίση να κινητοποιεί τα ταπεινότερα κίνητρα των ανθρώπων, ένεκα επιβίωσης, όμως υπάρχουν ακόμη ορισμένοι ακάματοι οραματιστές που δουλεύουν αδιάκοπα για το καλό του τόπου. Εμείς στους *ClassWarDogz* βρήκαμε ένα τέτοιον να αρθρογραφεί στην αγαπημένη μας *Καθημερινή*. Πρόκειται για τον νυν δήμαρχο των Δελφών, κ. Παναγιωτόπουλο, ο οποίος προτείνει κάποιες απλές, αλλά ριζοσπαστικές (!) προτάσεις για τη σωτηρία του ελληνικού καπιταλισμού... συγγνώμη, του έθνους μας.

Κατ' αρχήν απαιτείται:

> άμεση εφαρμογή του 45ωρου εργασίας για όλους (τουλάχιστον στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, που είναι ο συντριπτικά υπεύθυνος για τη σημερινή κατάσταση της χώρας). Οι πέντε ώρες εργασίας θα έχουν μορφή προσφοράς (υπέρ της Ελλάδας...), μέχρι να ξεπεραστεί η κρίση (ας πούμε μέχρι να εξέλθουμε από τα μνημόνια).[1]

Καινοτόμα πρόταση νο1: Επέκταση του χρόνου εργασίας κατά 5 ώρες τη βδομάδα στο δημόσιο. Κάποιος θα μπορούσε να προσθέσει: αύξηση ωραρίου όχι μόνο στο δημόσιο, αλλά στο σύνολο των εργατών/τριών αυτής της χώρας. Βέβαια, η επέκταση του συμβατικού ωραρίου εργασίας που προτείνει ο δήμαρχος δεν είναι και καμιά σπουδαία καινοτομία. Αντίθετα, έχει εφαρμοστεί εδώ και χρόνια τόσο στον ιδιωτικό -όπως και στο δημόσιο τομέα- χωρίς τις παραινέσεις κανενός εξυπνάκια δημάρχου. Στα αφεντικά φτάνει και μόνο η εμπειρία της καθημερινής εκμετάλλευσης για να προχωρήσουν σε μια τέτοια ενέργεια. Όλοι ξέρουν ότι περισσότερες ώρες δουλειάς, χωρίς (αντίστοιχη) αύξηση του μισθού, σημαίνει μεγαλύτερο κέρδος για τα αφεντικά.

η επέκταση του συμβατικού ωραρίου εργασίας δεν είναι καμιά καινοτομία

Καινοτόμα πρόταση νο2:

> Κανείς μέχρι σήμερα (όσο μπορώ να γνωρίζω) δεν έχει τολμήσει να μιλήσει για μια τεράστια πηγή αναξιοποίητης παραγωγικότητας, η οποία λόγω υψηλού πολιτικού κόστους μένει στο απυρόβλητο. Οι συνταξιούχοι κάτω των 65 (ξεκινώντας από την ηλικία των 42...) ανέρχονται περίπου σε ένα εκατομμύριο. Οι σχετικά νέοι αυτοί άνθρωποι έχουν ωφεληθεί σαφώς έναντι των συνομηλίκων τους και σκανδαλωδώς έναντι των επερχομένων γενεών, δηλαδή των παιδιών τους. Κατά τη γνώμη μου, αφενός μεν για λόγους ισότητας (δεδομένου ότι στο εξής η σύνταξη ακόμη και στα 67 θα μοιάζει όνειρο θερινής νυκτός), αφετέρου δε για λόγους ουσίας, οφείλουμε να θεσπίσουμε μια μορφή κοινωνικής εργασίας για αυτούς. Η εργασία αυτή θα μπορούσε να είναι περιορισμένου ωραρίου (ας πούμε πεντάωρη) [...][2]

Υποχρεωτική «κοινωνική» εργασία για όσους κατόρθωσαν να συνταξιοδοτηθούν πριν τα 67. Σκέφτεται λοιπόν ο τοπικός άρχων: υπάρχουν 1 εκατομμύριο άνθρωποι που κάθονται και δεν κάνουν τίποτε, ενώ οι γύρω τους δουλεύουν σκληρά. Όμως, δεν μπορεί να τους βλέπει να κάθονται. Κάτι πρέπει να βρεθεί και γι' αυτούς να κάνουν. Γιατί να μην τους αναγκάσουμε να δουλέψουν τζάμπα (αυτό υπονοεί) για κάνα 5ωρο μόνο κάθε μέρα; Και πάλι, στη συζήτηση περί -δήθεν- προστασίας των νεότερων γενιών εργαζομένων και επέκτασης των ορίων συνταξιοδότησης, ο κ. Παναγιωτόπουλος έρχεται δεύτερος και καταϊδρωμένος. Το κράτος έχει ανοίξει αυτή τη συζήτηση ήδη από τη δεκαετία του '80 και τώρα είναι η περίοδος που αυτά τα σχέδια οδεύουν προς υλοποίηση.[3]

Καινοτόμα πρόταση νο 3: Τα οφέλη από την προτεινόμενη επέκταση των χρόνων δουλειάς ως τα 67 μπορούμε να τα «επιμερίσουμε ανάμεσα στον δημόσιο τομέα και στις καλές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα».[4] Όπως θα περίμενε κανείς από έναν μεγάλο διανοούμενο, έτσι και ο δήμαρχος μας προτείνει πράγματα τα οποία δεν αφορούν μόνο τον άμεσο τομέα της δραστηριοποίησής του, τον δημόσιο τομέα, αλλά συνολικά την κοινωνία.

«ΚΑΛΑ, ΓΙΑΤΙ ΑΣΧΟΛΕΙΣΤΕ;»

Κάθε τίμιος αναγνώστης του περιθωριακού μας περιοδικού θα αναρωτιέται «καλά τι πάθαν αυτοί και ασχολούνται με το τι έγραψε ένας μεγαλομανής καραγκιόζης στην *Καθημερινή;*». Ένας από τους λόγους που ασχολούμαστε είναι ότι θέλουμε να καταδείξουμε ότι, παρόλο που εμείς είμαστε ζαλισμένοι από την ταξική επίθεση που εντείνεται μέρα με τη μέρα και δεν μπορούμε να καταστρώσουμε κανένα ρεαλιστικό σχέδιο για την επιβίωσή μας, τα αφεντικά και οι μηχανισμοί τους (think tanks, πανεπιστήμια, σύλλογοι, κόμματα, υπουργεία, κυβερνήσεις, δήμοι κ.α.) σκέφτονται κάθε ώρα και στιγμή αποδοτικότερους τρόπους για την εκμετάλλευσή μας.

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο που προβάλλει πίσω από το άρθρο του δημάρχου. Οι ορέξεις των αφεντικών και των φίλων τους έχουν ανοίξει τόσο πολύ που θέλουν να μας καταπιούν όλους. Αυτό είναι αυτονόητο. Κάτι τέτοιο συμβαίνει και στην περίπτωση των δήμων. Δεν είναι ότι όσοι εργάζονταν για τους δήμους πριν την κρίση την περνούσαν ζωή και κότα. Το αντίθετο. Επίσης, όμως, ισχύει ότι όταν όλα τα αφεντικά, από τον τελευταίο μικρομαγαζάτορα ως και τα πιο υψηλόβαθμα στελέχη του κρατικού μηχανισμού, γίνονται επιθετικότερα και περισσότερο κανιβαλικά απέναντί μας, μια τέτοια διαδικασία δεν θα μπορούσε να αφήσει τα αφεντικά των δήμων και των περιφερειών στην απ'έξω. Απλά είναι λίγες οι φορές εκείνες που αυτά τραβούν πάνω τους τα φώτα της δημοσιότητας. Όσο κι αν διψούν για κάτι τέτοιο.

ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ: ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ας δούμε, λοιπόν, τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή με τη δουλειά στους δήμους. Καταρχάς, είναι γνωστό ότι το κράτος έχει νομοθετήσει το πάγωμα των προσλήψεων στο δημόσιο, με αποτέλεσμα οι απολύσεις/διαθεσιμότητες και οι συνταξιοδοτήσεις σ' αυτόν τον τομέα της οικονομίας να δημιουργούν ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό. Όμως, το κράτος, όπως και η φύση, αποστρέφεται το κενό. Τις θέσεις αυτών που απολύονται ή συνταξιοδοτούνται έρχεται να καλύψει μια νέα φουρνιά εργαζομένων, που προσλαμβάνονται εποχιακά στους δήμους και τις περιφέρειες, και μετά ξαναρίχνονται στην ανεργία. Πρόκειται για τους άνεργους και τις άνεργες που προσλαμβάνονται μέσω των διαφόρων 5μηνων προγραμμάτων «κοινωφελούς εργασίας». Προγραμμάτων που δεν στοχεύουν στην καταπολέμηση της ανεργίας, αλλά στην παραγωγική αξιοποίηση ενός μέρους της τεράστιας δεξαμενής των ανέργων. Οι «ωφελούμενοι» όπως τους αποκαλούν, εκπαιδεύονται να δουλεύουν με χαμηλότερους μισθούς και χειρότερες συνθήκες προκειμένου να αντικαταστήσουν μια παλαιότερη εργατική βάρδια. Αυτή η ανακύκλωση τελικά καταλήγει να αυξάνει το ποσοστό αυτών που δουλεύουν πλήρως υποτιμημένα.

Ας πάρουμε την περίπτωση της καθαριότητας στους δήμους. Οι ελλείψεις σε μόνιμο προσωπικό καλύπτονται από «ωφελούμενους», τους οποίους οι δημοτικές αρχές παράνομα βάζουν στην αποκομιδή σκουπιδιών, χωρίς να τους έχουν προσφέρει τη στοιχειώδη εκπαίδευση και κάτω από ανύπαρκτες συνθήκες ασφαλείας. Αποτέλεσμα; Μια σειρά από «εργατικά ατυχήματα», με πιο τραγικό απ' όλα το θάνατο του Γ. Στάμελου.[5] Μάλιστα, ο δήμος Μεγαρέων, για λογαριασμό του οποίου δούλευε ο Στάμελος, απέκρυψε τον τραυματισμό του, ο οποίος τελικά τον οδήγησε στο θάνατο. Τα αφεντικά των δήμων δεν διαφέρουν καθόλου από τα υπόλοιπα αφεντικά - ούτε και υστερούν σε σχέση με τις εγκληματικές πρακτικές που εφαρμόζουν διάφορα ατομικά αφεντικά.

ΤΟ ΠΑΡΤΙ ΤΗΣ ΦΤΗΝΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΤΙΜΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΠΟΤΕ

Οι δήμοι εδώ και χρόνια έχουν αποδείξει την ικανότητα τους να εκμεταλλεύονται αποδοτικά αυτούς που δουλεύουν στα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας. Οπότε, κανείς λόγος δεν υπάρχει για να σταματήσει αυτή η μηχανή ξεζουμίσματος υποτιμημένων εργατών, ακόμη και αν κάποιες φορές η εκμετάλλευσή τους φτάνει ως το θάνατο. Το κράτος το ξέρει αυτό και γι' αυτό ανανεώνει κάθε τόσο αυτού του είδους τα προγράμματα «απασχόλησης» στους δήμους.

τα αφεντικά των δήμων δεν διαφέρουν καθόλου από τα υπόλοιπα αφεντικά

Το τελευταίο «πακέτο» που ανακοίνωσε το υπουργείο εργασίας αφορά 8μηνη «κοινωφελή» εργασία. Το γεγονός ότι από τα 5μηνα περάσαμε σε 8μηνα δείχνει ότι το κράτος αναγνώρισε την επιτυχημένη εφαρμογή αυτού του εργασιακού καθεστώς και αποφάσισε να το διευρύνει χρονικά. Το νέο «πακέτο» προσφέρεται σε 2 δόσεις και 20 χιλιάδες εργάτες καλέστηκαν και θα καλεστούν να πιάσουν δουλειά σε 51 δήμους της χώρας.[6] Δεν πρόκειται για αμελητέα ποσότητα, αν αναλογιστεί κανείς ότι ο συνολικός αριθμός των εργαζόμενων σ' όλα τα προγράμματα υποτιθέμενης στήριξης των ανέργων υπολογίζεται να φτάσει τους 172 χιλιάδες ως το τέλος του 2016.[7] Τα στατιστικά λένε πως 1 στους 10 «ωφελούμενους» προορίζεται για δουλειά σε κάποιο δήμο της χώρας.

Τα νέα εργοστάσια δεν έχουν φουγάρα, δεν παγώνει η τσιμινιέρα τους. Τα νέα εργοστάσια έχουν οπλισμένους φρουρούς, κάγκελα και συρματόπλεγμα, κλουβιά και έγκλειστους. Έχουν και καταμερισμό εργασίας. Επιστημονικό προσωπικό, κοινωνικούς επιστήμονες, μπάτσους και στρατό, ειδικευμένους και ανειδίκευτους. Και το περιζήτητο προϊόν τους είναι η υποτιμημένη εργατική δύναμη των μεταναστών εργατών.

Το πόσο κανιβαλικά είναι τα αφεντικά των δήμων αποδεικνύεται και από τις «έντονες αντιδράσεις» των δημάρχων όλης της χώρας, όταν έμαθαν ότι το τελευταίο «πακέτο» δεν θα συμπεριλάβει το σύνολο των δήμων, όπως αρχικά τους είχε υποσχεθεί το Υπουργείο Εργασίας. Μέσα από το κοινό τους όργανο, την ΚΕΔΕ (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας) εξέφρασαν την οργή τους για το γεγονός πως δεν πρόκειται να πάρουν μαζικά μέρος στο μεγάλο φαγοπότι της υποτιμημένης εργασίας που οργανώνει το κράτος.

το ενδιαφέρον των δημάρχων επεκτείνεται και στην διαχείριση της «προσφυγικής κρίσης»

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Το ενδιαφέρον όμως των δημάρχων αυτού του τόπου δεν περιορίζεται μόνο στα προγράμματα «κοινωφελούς εργασίας», αλλά επεκτείνεται και στην «ανθρωπιστική» διαχείριση της «προσφυγικής κρίσης». Αν και δεν έλειψαν οι «ακραίες» φωνές που δεν ήθελαν «λαθρομετανάστες» στα μέρη τους γιατί είναι «εγκληματίες, άρρωστοι» και άλλες ρατσιστικές μαλακίες, οι περισσότεροι δήμαρχοι και περιφερειάρχες φάνηκαν να συντάσσονται με την κεντρική κρατική γραμμή που δήθεν έτεινε «ανθρωπιστική χείρα» προς τους «πρόσφυγες». Για μια ακόμη φορά στόχος των τοπικών εξουσιών ήταν να βάλουν και αυτές χέρι στα εκατομμύρια που κινούνται γύρω από την τεχνητή παρανομία χιλιάδων μεταναστών που επιβάλλει το ελληνικό κράτος.

Απ' ότι φαίνεται τα δάκρυα και οι οδυρμοί των δημάρχων και των περιφερειαρχών για τα «κακόμοιρα θύματα πολέμου» απέδωσαν καρπούς. Το Υπουργείο Εργασίας σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών αποφάσισε να δαπανήσει 2,8 εκατομμύρια για να προσληφθούν 5 χιλιάδες άνεργοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών στα πλαίσια προγραμμάτων «κοινωφελούς εργασίας» ξανά. Μερίδιο σε αυτά τα χρήματα και στην εκμετάλλευση των «ωφελούμενων» που καλούνται να συμμετέχουν στη στρατιωτική διαχείριση του πάτου της εργατικής τάξης θα έχουν και οι τοπικές εξουσίες. Ο φασισμός του ελληνικού κράτους πληρώνει καλά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μπορούμε τώρα να καταλάβουμε από πού αντλούν θράσος διάφοροι πεφωτισμένοι τοπικοί άρχοντες, όπως ο δήμαρχος των Δελφών. Από τα τεράστια οφέλη που αντλούν από τα διάφορα προγράμματα που οργανώνονται κάθε τόσο και προσφέρουν όλο και πιο υποτιμημένες φιγούρες για ξεζούμισμα και, επίσης, από την οργανική σχέση με τα πάσης φύσεως αφεντικά, μικρά ή μεγάλα, νομοταγή ή μαφιόζικα. Υπάρχει και κάτι άλλο, ακόμη πιο σημαντικό. Η αδυναμία της τάξης μας να κατανοήσει και να αντισταθεί στα σχέδια του ελληνικού κράτους, στα οποία οι διάφοροι δήμαρχοι και περιφερειάρχες αυτής της σκατοχώρας έχουν σημαντικό μερίδιο. Γι' αυτό και κομμάτι του ταξικού μας μίσους πρέπει να στοχεύει και αυτούς.

1. «Τρεις ωφέλιμες προτάσεις πριν να είναι πολύ αργά», *Καθημερινή*, 10/5/2016.

2. ό.π.

3. «Το ασφαλιστικό και η καινούργια εικόνα για τη ζωή», *ClassWarDogz* #5, Ιανουάριος 2015.

4. «Τρεις ωφέλιμες προτάσεις πριν να είναι πολύ αργά», *Καθημερινή*, 10/5/2016.

5. «Ο πρώτος νεκρός "ωφελούμενος" πυροδότησε καταλήψεις και νέες διαδηλώσεις πενταμηνιτών», *Πριν*, 24/1/2016.

6. «Νέα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας με επίκεντρο τους μακροχρόνια ανέργους», *Καθημερινή*, 5/4/2016.

7. «19.574 μακροχρόνια άνεργοι πιάνουν δουλειά», *Αυγή*, 5/4/2016.

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΜΙΛΑΕΙ

ΠΟΥΛΩΝΤΑΣ ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΜΕ ΕΝΑΝ ΛΕΓΕΩΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

ΠΩΣ ΝΑ ΕΠΙΒΙΩΝΕΤΕ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΡΗΜΟ ΤΩΝ LEROY MERLIN

Καμιά φορά εμείς μπορεί να το ξεχνάμε, αλλά τα αφεντικά μας το θυμούνται. Η καπιταλιστική ιστορία μετράει κάπου 5 εκατοντάδες χρόνια ιστορία. Χρόνια γεμάτα βία, αίμα, χώμα και καταναγκασμούς που κάνουν το «Game of Thrones» να μοιάζει με το «Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι». Χρόνια που τους έχουν προικίσει με γνώσεις πολύτιμες για τον έλεγχό μας.

Προσοχή όμως. Αν και τους μισούμε εξίσου, δεν ισχυριζόμαστε εδώ πως όλα τα αφεντικά, από τον τελευταίο κατσαπλιά μέχρι τον πρώτο μεγαλομαφιόζο εφοπλιστή, είναι στο ίδιο επίπεδο γνώσεων πάνω στις μεθόδους ελέγχου της εργατικής μας δύναμης. Γι' αυτό, όμως, υπάρχουν οι κοινωνικές επιστήμες! Όπως θα δούμε στη συνέντευξη που ακολουθεί, αφεντικά όπως των Leroy Merlin δεν σνομπάρουν καθόλου αυτές τις γνώσεις. Ούτε της καπιταλιστικής ωμής βίας -του πολέμου- ούτε της ψυχολογίας.

Ο Λευτέρης δουλεύει από πολύ μικρός, σε ανθοπωλείο, σε οικοδομή, σε catering, τώρα στα Leroy Merlin. Μέσα στα χρόνια, απέκτησε αυτή τη ματιά με την οποία μπορεί κανείς, αν θέλει να επιβιώνει με αξιοπρέπεια, να διακρίνει και να αναλύει τις διαδικασίες που δουλεύουν προς όφελος δικό του κι όσων άλλων μοιράζονται την ίδια μοίρα από εκείνες που αλέθουν την εμπιστοσύνη και φτύνουν ατομισμό, ρουφιανιά, ρατσισμό και σεξισμό. Έμαθε επίσης να διακρίνει τις μεθόδους που χρησιμοποιούν τα αφεντικά για να βάλουν σε κίνηση αυτές τις διαδικασίες.

Από την αφήγησή του παρελαύνουν -κυριολεκτικά- απόστρατοι λεγεωνάριοι, και -μεταφορικά- πλήθος πολύμορφων ιεραρχικών διαβαθμίσεων που λίγο μοιάζουν με δουλειά και περισσότερο προσομοιάζουν με στρατιωτικό/αστυνομικό σώμα. Τα αφεντικά των Leroy Merlin έχουν, και θέλουν να έχουν, άποψη για όλα όσα κάνουν οι εργάτες τους. Από το αν καπνίζουν, μέχρι το με ποιους θα καπνίσουν και θα κάνουν διάλειμμα και στην τελική για την παραμικρή σχέση που θα αναπτύξουν. Κάνουν ψυχολογικά τεστ για να πλουτίζουν τις γνώσεις πάνω σε κάθε μεμονωμένο εργάτη και χρησιμοποιούν τα στοιχεία του χαρακτήρα του καθενός προς όφελος της παραγωγής.

Κάπου εκεί, όμως, είναι κι η αδυναμία τους. Κάπου εκεί είναι η δύναμή μας. Ξεκινήσαμε λέγοντας πως τα αφεντικά μας γνωρίζουν πράγματα που εμείς αγνοούμε. Χτίζουν ιδρύματα που παράγουν γνώσεις που χρησιμοποιούν για να μας κάνουν να το βουλώνουμε και να δουλεύουμε καλύτερα. Ακόμη χειρότερα, ακόμη και να μην το βουλώνουμε, οι ελεγχόμενες εκρήξεις μας να είναι παραγωγικές. Τα αφεντικά θέλουν να μην γνωρίζουμε. Θέλουν να μην έχουμε γνώμη για το πώς οργανώνεται η δουλειά μας, να μην έχουμε γνώμη για τα μούτρα τους, να μην έχουμε γνώμη για τις γνώμες που έχουν για τα δικά μας. Γι' αυτό το παράδειγμα του Λευτέρη μάς φαίνεται ελπιδοφόρο. Γι' αυτό κάνουμε αυτές τις συνεντεύξεις και γι' αυτό θα προσπαθήσουμε να συνεχίσουμε να τις κάνουμε. Αντιλαμβανόμαστε τη γνώση που αποκτιέται σε κάθε δουλειά ως πολιτικά αναγκαία για τη συλλογική μας επιβίωση. Ως μια γνώση που αν δεν κοπιάσουμε να τη χτίσουμε δε θα το κάνει κανείς για λογαριασμό μας.

> τα αφεντικά θέλουν να μην έχουμε γνώμη για το πώς οργανώνεται η δουλειά μας

Καταπώς φαίνεται έτσι είναι η βασική εκπαίδευση για τη διαχείριση του προσωπικού για τους Γάλλους διευθυντές των Leroy Merlin. Λογικό μας φαίνεται. Η διαχείριση της εργατικής τάξης δεν είναι εύκολο πράγμα και τα αφεντικά φροντίζουν για την επαγγελματική αποκατάσταση των στρατόκαυλων. Επίσης, δεν πιστεύουμε ότι είναι γαλλική πρωτοτυπία. Εκτός από την ανέλιξη δαφόρων σεκιουριτάδων που αναφέρεται στο κείμενο, έχουμε και το παράδειγμα των ΟΥΚάδων που καταλήγουν στο εμπορικό ναυτικό.

ClassWarDogz: Λευτέρη, θέλεις να μας πεις δυο λόγια για τις πρώτες σου δουλειές;

Λευτέρης: Λοιπόν, εγώ τώρα είμαι 30 και δουλεύω από μικρός γενικότερα. Διάφορες δουλειές, από τα 14 μου περίπου· αναγκαστικά δηλαδή. Ο πατέρας μου απολύθηκε πριν βγει στη σύνταξη. Έψαχνε για δουλειά, δεν έβρισκε τίποτα, και γι' αυτό δούλευα κι εγώ. Πήγαινα σχολείο και παράλληλα δούλευα σε διάφορες δουλειές. Σε στολισμούς γάμων, σε δεξιώσεις σερβιτόρος, οικοδόμος, φυλλάδια, ό,τι τύχαινε. Δεν ξέρω αν θα το έκανα σε άλλη περίπτωση. Να πηγαίνω, δηλαδή, σχολείο και να δουλεύω για να βγάλω το χαρτζιλίκι μου.

> κανα τσιγάρο στο διάλειμμα, καμια μπύρα, σπαστά ελληνικά «από πού είσαι;» τέτοια πράγματα

CWD: Δουλειές του ποδαριού, δηλαδή; Για μικρά διαστήματα;

Λ: Ναι. Βαριόμουνα ή τσακωνόμουν κι έφευγα. Ε, και υπήρχε και μεγαλύτερη ευκολία στο να βρεις δουλειά.

CWD: Για ποια περίοδο μιλάμε τώρα; Αρχές 2000;

Λ: Ναι. Πρώτα δούλεψα σε ένα ανθοπωλείο, στη γειτονιά. Εκεί έπαιρνα τις συνθέσεις, τις φορτώναμε στο φορτηγάκι, πηγαίναμε σε γάμους και βαφτίσεις. Είχε κάτι hardcore σκηνικά, κάτι σπρωξίδια, κάτι παπάδες μας κάνανε μανούρα, αλλά εντάξει. Στην οικοδομή που δούλευα, καλοκαίρια συνήθως, ήταν πιο άγρια τα πράγματα. Βρισίδια φουλ οι εργολάβοι στους εργάτες. Εμένα πρώτη μέρα, μου σκάει ο εργολάβος και λέει στους μάστορες: «τι μου τον κουβαλήσατε αυτόν εδώ;». Είμαι και 60 κιλά... (γέλια). «Μπορεί αυτός να σηκώσει ένα 50κιλο τσιμέντο;». Μου έκαναν οι άλλοι νοήματα να μην μιλήσω, ε και πήγα μπροστά του και σήκωσα το τσιμέντο, για να δει ότι μπορώ να δουλέψω. Χειρότερο και από συνέντευξη...

CWD: Πανεπιστήμιο πήγες;

Λ: Όχι. Όταν τελείωσα το σχολείο, πήγα σε ένα ΙΕΚ μαγειρικής. Λέω «τι θα πάω να κάνω στη ζωή μου για σπουδές;» και βρήκα ένα δημόσιο του ΟΑΕΔ. Μας έδιναν ένα κοτόπουλο για 40 άτομα· έτσι γινόταν το μάθημα. Δεν το άσκησα το επάγγελμα, δεν μπορούσα τους ρυθμούς στην κουζίνα. Ε, και το 2008 πήγα στα Leroy Merlin.

CWD: Ένσημα είχες ή μαυρίλα;

Λ: Μαυρίλα μέχρι τα Leroy Merlin· μέχρι τα 22-23, δηλαδή. Μόνο στα catering που δούλευα σερβιτόρος, 14-16 ώρες, αν ήθελες έπαιρνες 70 ευρώ μαύρα ή 50ευρώ στο χέρι και σου κόλλαγε κι ένα ένσημο. Η αλήθεια είναι ότι τότε και μένα δεν με ένοιαζαν τα ένσημα, τα λεφτά ήθελα, ήμουν και πιτσιρικάς... Αν κι οι γονείς που δούλευαν σε τέτοιες δουλειές, πάντα μου λέγαν για την ασφάλιση.

CWD: Γενικά η ζωή σου μετά τη δουλειά πώς ήταν;

Λ: Ε, αυτοκαταστροφή. Ασχολιόμουν με τη μουσική, αλλά γενικά πολύ ξενύχτι κι αλκοόλ. Προσπαθούσα να ξεδώσω με τους φίλους μου· κι αυτό νομίζω δεν έχει αλλάξει ακόμη και τώρα (γέλια). Εντάξει, είναι λίγο καταστροφικό για το σώμα, καταπονείσαι, αλλα απο την άλλη δεν μπορείς να κάνεις και αλλιώς, θες και μια ψυχολογική ένεση.

CWD: Εκεί στη δουλειά, με τους συναδέλφους λέγατε τίποτα; Όχι τίποτα τρελά μαρξιστικά (γέλια). Τίποτα εμπειρίες από τη δουλειά· τέτοια.

Λ: Όχι δυστυχώς, στην οικοδομή τίποτα. Μόνο λίγο με συναδέλφους από άλλες χώρες. Κυρίως επειδή έμπαινα στη μέση όταν άρχιζαν τα βρισίδια εναντίον τους. Έπαιζε κι αυτή η φάση ότι εσύ ήσουν με τους πλακάδες, π.χ., κι αυτοί με τους υδραυλικούς ή με τους μπογιατζήδες και σου έλεγαν οι εργολάβοι «κοίτα τη δουλειά σου, είμαστε άλλο συνεργείο». Με αυτά τα παιδιά, κάναμε κάνα τσιγάρο στο διάλειμμα, καμιά μπύρα, σπαστά ελληνικά, «από πού είσαι», τέτοια πράγματα. Στα catering που δούλευα με κάτι φιλαράκια, εκεί την παλεύαμε καλύτερα. Ε και τώρα στα Leroy Merlin, νεκροταφείο.

Το κιτς χορευτικό που βλέπετε κυκλοφορεί στο γιουτούμπι. Είναι πορτογαλική διαφήμιση των Leroy Merlin με τίτλο «δουλεύοντας με στυλ». Ο μεσαίος κουστουμάτος είναι προφανώς ο πελάτης. Οι απο πίσω χαρούμενοι είναι το προσωπικό που στη διάρκεια της εξυπηρέτησης του ζάβλακα, διακατέχεται από αμέριστη ευφορία και αρχίζει να χορεύει. Εντάξει, το παραδεχόμαστε. Το science fiction ζει και βασιλεύει στον κόσμο του marketing. Το εξώφυλλο του παρόντος τεύχους το αφιερώνουμε και στα καμένα που σκέφτηκαν τη διαφήμιση.

ΘΕΛΑΜΕ ΕΝΑ ΣΩΜΑΤΕΙΟ, ΕΤΣΙ· ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΝΑ ΤΗ ΣΠΑΣΟΥΜΕ ΣΤΟΥΣ ΛΕΓΕΩΝΑΡΙΟΥΣ

CWD: Ας έρθουμε λοιπόν στα Leroy.

Λ: Το '08 πήγα· ένας φίλος μού είπε ότι ζήταγαν κόσμο. Με πήραν στα οικοδομικά υλικά, στο κατάστημα που είναι αεροδρόμιο.

CWD: Η συνέντευξη πώς πήγε; Θυμάσαι καθόλου;

Λ: Σε κράταγαν πολλή ώρα, σου έκαναν διάφορα τεστάκια, σε άλλα τμήματα έβαζαν τεστ IQ, ψυχολογικά, εμένα με ρώτησαν αν είμαι μόνος μου, τι κάνω στον ελεύθερό μου χρόνο, τέτοια.

CWD: Δεν πιστεύω να είπες ότι αυτοκαταστρέφεσαι; (γέλια)

Λ: Σίγουρα όχι (γέλια). Τη δεύτερη μέρα γνωρίστηκα με ένα παιδί που μου εξηγούσε τη δουλειά και τα είχαμε βρει. Αυτός, όμως, ήταν το μαύρο πρόβατο και του τμήματος και του καταστήματος και δεν κράτησε πολύ η φάση. Κάποια στιγμή μου λέει ο διευθυντής «δεν θα συνεργάζεσαι με αυτόν, είναι εκτός κλίματος, εκτός ομάδας, δεν είναι καλή παρέα». Του λέω: «τι φάση; Κάνουμε την ίδια δουλειά, δεν θα του μιλάω;». Και τελικά με έβαλε με τον ρουφιάνο για να με έχει υπό την εποπτεία του. Μου έκανε και καψόνια: με καύσωνα με έβγαζε μέσα στον ήλιο, χωρίς καπέλο, να ξεχωρίσω βότσαλα και να τα βάζω σε σακούλες.

CWD: Από ωράριο τι παίζει; Σπαστό έχεις;

Λ: Πλέον είμαι μόνο βραδινός, εδώ και 2 χρόνια. Πιάνεις 1 και σχολάς 9. Που σημαίνει 11 πρωί -11 βράδυ, με τις μετακινήσεις. Το επιδίωξα, όμως, γιατί με το πρωινό είχα χάσει την μπάλα. Δεν ξύπναγα και επειδή, ξέρεις, εκεί βαράς κάρτα σου κάνουν θέμα ακόμα και για το 3λεπτο. Κάποια στιγμή τούς είπα: «αν είναι να με πρήζετε κάθε φορά, βάλτε με βράδυ».

CWD: Χτυπάτε, λοιπόν, κάρτα, άρα ελέγχουν τι ώρα μπαίνετε και τι ώρα βγαίνετε.

Λ: Είναι φουλ οργανωμένοι. Είναι γαλλική εταιρεία και τα πρώτα στελέχη που ήρθαν εδώ, και προφανώς και στις άλλες χώρες, ήταν Γάλλοι διευθυντές. Οι περισσότεροι μάλιστα πρώην λεγεωνάριοι. Ο πρώτος που είχαμε είχε φάτσα εγκληματία πολέμου. Κατέβαινε κάτω κι ήταν ο φόβος κι ο τρόμος. Το παιδί που σας είπα οτι τα είχαμε βρει, ήταν Ἑλληνας. Οι γονείς του είχαν από παλιά φύγει λόγω φρονημάτων και είχε ζήσει χρόνια στην Γαλλία, στα προάστια, και τα ήξερε αυτά. Μου έδειξε και άλλα αφεντικά πρώην λεγεωνάριους που έκαναν καριέρα σε αυτή την εταιρεία. Λεπτομέρεια αυτή, αλλά έχει σημασία όσον αφορά την εντατικοποίηση, το πώς σου επιβάλλεται ο άλλος στον χώρο - γιατί είναι τεράστιο κατάστημα. Κάνει ο άλλος τη γύρα του κι επιβάλλεται με το παρουσιαστικό του και μόνο. Και τους έβλεπα όλους σούζα κι έλεγα «τι γίνεται εδώ πέρα;».

> τους έβλεπα όλους σούζα κι έλεγα «τι γίνεται εδώ πέρα;»

CWD: Α, παίζει δηλαδή κι ο φόβος της φάπας;

Λ: Ναι, κάπως έτσι. Εγώ είχα θέμα εξαρχής με αυτόν. Ἀρχισαν να λένε πως είμαι κι εγώ «αντιδραστικό στοιχείο». Αλλά, σας λέω, δεν παλευόταν ο τύπος. Μετά κάποιοι αρχίσαμε να συζητάμε για πρωτοβάθμιο σωματείο και κάναμε κάτι κινήσεις, αλλά δεν πέτυχε.

CWD: Εννοείς επαγγελματικό σωματείο;

Λ: Ναι, ναι! Είχαμε μαζέψει 21 υπογραφές (στα 150 άτομα), αλλά το κάναμε λίγο χαζά. Τελικά μας πήρανε χαμπάρι, μετά μας είπαν ok, αλλά ήθελαν να βάλουν μέσα κι έναν δικό τους υπεύθυνο· να το φέρουν στα μέτρα τους.

CWD: Ἀμα φτιάχνατε αυτό το σωματείο, τι θα κάνατε; Πού θα στοχεύατε; Θέλατε ένα νόμιμο μηχανισμό για να πάτε στο αφεντικό και να διαπραγματευτείτε;

Λ: Τότε που το ψιλοτρέχαμε, περισσότερο θέλαμε

Εμείς, από την άλλη, στο πλαίσιο της κινηματογραφικής προσέγγισης στο ζήτημα της εργασίας, προτείνουμε μια μυθοπλασία με μια πιο ιστορική οπτική. Την κλασική ιταλική ταινία «Δουλεύοντας με το πάσο μας». Εχεί και εκεί κάτι χορευτικά. Τα κάνει ένας μπάτσος.

να σπάσουμε τα νεύρα των διευθυντάδων, να σπάσουμε τον τρόμο που κυριαρχούσε, παρά για το νομικό πλαίσιο που κι αυτό βέβαια το χρησιμοποιείς καμιά φορά. Ας πούμε τρία χρόνια δεν μου έδιναν αδιάβροχο κι ήμουν έξω στις βροχές και τα κρύα και δεν με άφηναν να φορέσω το δικό μου γιατί δεν ήταν της εταιρείας. Ε, έπαθα πνευμονία. Και γυρνάω στη δουλειά και μου λέει η προσωπάρχισσα: «Μήπως είσαι λίγο ευαίσθητος να σε βάλουμε σε άλλο τμήμα μέσα;». Και της λέω: «Δεν μου έχετε δώσει μπουφάν εδώ και τρία χρόνια, θες να πάω στο ΙΚΑ, στην επιθεώρηση να κάνω καταγγελία;». Το χρησιμοποίησα το νομικό στη φάση άμα δεν καταλαβαίνεις τίποτα, δε θα μας τρελάνεις κιόλας. Εμείς πάντως δεν θέλαμε να το παίξουμε διαπραγματευτές με τα αφεντικά ή κάτι τέτοιο. Θέλαμε απλά να σπάσουμε λίγο τον τσαμπουκά τους. Και βρήκαμε αυτόν τον τρόπο.

CWD: Σε σχέση με αυτό που έλεγες πριν για τους Λεγεωνάριους, εγώ κάποια στιγμή πήγα να δουλέψω στα Praktiker κι ο τσιφ εκεί ήταν στις Ειδικές Δυνάμεις.

Λ: Δεν μου κάνει εντύπωση (γέλια). Κι ο τωρινός διευθυντής που είναι Έλληνας, ξεκίνησε από σεκιουριτάς, έχει αδερφό καραβανά... Να πω, επίσης, ότι κάνουν σεμινάρια στους διευθυντές για το πώς να διαχειρίζονται το προσωπικό, πώς να καθησυχάζουν ή πώς τον τσιτώνουν τον άλλον για να αποδίδει. Ας πούμε, μια συμπεριφορά που έχω καταλάβει ότι πιάνει σε μένα είναι να 'ρθει ο άλλος απ' το γραφειάκι του στην αρχή της βάρδιας, να μου πει μια μαλακία του τύπου «δεν κάνατε χτες αυτό», να με νευριάσει, να τα χώσουμε ο ένας στον άλλον κι ύστερα εγώ απ' τα νεύρα μου να λειτουργήσω παραγωγικά· γιατί, δυστυχώς, έτσι λειτουργώ. Το λένε κι από μόνοι τους: «θα πάρω απ' τον καθένα στην ομάδα μου, αυτό που μπορώ να πάρω. Από εσένα μπορώ να πάρω το χαμαλίκι, γιατί είσαι πιτσιρικάς και δουλεύεις ακόμα. Από εσένα που είσαι πιο μεγάλος μπορώ να πάρω τη γνώση πάνω στην τεχνική πώλησης». Τα τραβάνε όλα, τα ρουφάνε.

CWD: Τι εννοείς με τις ομάδες; Καθένας εκεί έχει υπ' ευθύνη του μια συγκεκριμένη ομάδα;

Λ: Ναι. Κάθε διευθυντής έχει τα δικά του τμήματα. Ο δικός μας, ας πούμε, έχει τα οικοδομικά, το ηλεκτρολογικό και τα υδραυλικά. Βέβαια αυτά αλλάζουν ανά διετίες, μπορεί να τον στείλουν σε άλλο τμήμα, με άλλο κόσμο.

CWD: Και πώς τους ελέγχει όλους αυτούς;

Λ: Από κάποιο σημείο και μετά, έβαλαν έναν υπεύθυνο σε κάθε τμήμα. Έναν υπάλληλο 10ώρου, με κάνα κατοστάρι-εκατοπενηντάρι παραπάνω από εμάς για να ρυθμίζει τα πάντα. Αυτός δίνει αναφορά στον διευθυντή, είναι αυτός που θα μας κατευθύνει στις δουλειές και φυσικά του λένε ότι κάποια στιγμή θα γίνει κι αυτός διευθυντής τμήματος. Κάποιοι όντως γίνανε διευθυντές και κάποιοι ή έφυγαν από τη θέση ή παραιτήθηκαν τελείως. Σε μας, ας πούμε, υπάρχει καλό κλίμα. Σκάγανε καινούριοι κι έβλεπαν ότι υπήρχε ένα κλίμα του είδους «δεν θα δώσω το συνάδελφό μου, ο υπεύθυνος θα κάτσει να δουλέψει, αλλιώς να μην περιμένει να αποδώσουμε και μεις». Έχουμε και τα κουμάντα μας με το τσιγάρο, τη λούφα, έχουμε πει ότι δεν δίνουμε αέρα στον υπεύθυνο. Δεν την παλεύουν όλοι να δουλεύουν 10ωρο και ταυτόχρονα να ρίχνουν μαστίγιο. Εμάς δύο περιπτώσεις που μας έκατσαν τα τελευταία χρόνια είναι τέτοιοι τύποι, φιλότιμοι. Τον έναν τον ξαναρίξανε υπάλληλο, είναι συνάδελφος ακόμα στο τμήμα κι έφαγε και χοντρή νίλα. Έχει προβλήματα υγείας, έχει δύο παιδιά, είναι 45άρης. Ο άλλος, ο τελευταίος, παραιτήθηκε.

CWD: Κάνατε καλή δουλειά, μάλλον.

Λ: Ναι, τώρα έχω βάλει στόχο τον διευθυντή μας (γέλια). Κάπως έχουμε συνεννοηθεί μεταξύ μας για να βγαίνει η δουλειά, εξ ου κι οι αλλαγές στο διευθυντικό προσωπικό. Θα σου στείλουν δηλαδή τον πιο σκληρό, θα πάνε τον άλλον που είναι έτσι πιο μαλθακός σε ένα πιο κυριλέ τμήμα που βγαίνει πιο εύκολα η δουλειά. Αλλά τα οικοδομικά δεν είναι κυριλέ τμήμα. Είναι φουλ

ο τωρινός διευθυντής που είναι Έλληνας, ξεκίνησε από σεκιουριτάς

κουβάλημα, φουλ βάρος. Πρέπει να εξυπηρετήσεις τον πελάτη, να βρεις λύση στο πρόβλημά του και μετά να του φορτώσεις και τα υλικά στο αμάξι· όλο αυτό είναι ζόρι.

CWD: Δηλαδή είναι διαρκείας αυτός ο έλεγχος.

Λ: Ναι, είναι κάτι μόνιμο. Μη σε δούνε να μιλάς με τον άλλον, να κάνεις πηγαδάκι. Γενικά υπάρχουν εντατικές βόλτες από τους διευθυντές και τον διευθυντή καταστήματος που είναι στη φάση «έλα, τι γίνεται εδώ, δουλεύουμε;». Εντάξει, κοιτάς αυτό να το σπάσεις, με καμιά λούφα, να βάλεις κάναν καφέ έτσι, στο «παράνομο»... Μπορείς να παραστήσεις ότι κάνεις κάτι, χωρίς στην ουσία να δουλεύεις, αν το κάνεις διακριτικά. Αλλά στο εσωτερικό έχει κάμερες. Εμείς ευτυχώς είμαστε έξω· βγαίνεις με το κλαρκ να βάλεις μέσα μια παλέτα, θα κάνεις κι ένα τσιγάρο... Στα 8 χρόνια που δουλεύω με έχουν πιάσει όλοι σχεδόν με τσιγάρο, με αποκορύφωμα κάποια στιγμή που βλέπω τον διευθυντή του καταστήματος και πάω και το σβήνω μπροστά του, σε στυλ «Ok, κοίτα να δεις, εγώ εδώ θα καπνίζω. Δεν κάθομαι στο 8ωρο, δεν πίνω καφέ μέσα στη δουλειά, ο καθένας έχει τα χούγια του, μπορεί να μασουλάει ένα κριτσίνι, κάτι... Δεν επιτρέπεται τίποτα από όλα αυτά, ε, μη με τρελαίνεις, θα κάνω ένα τσιγάρο».

ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ, ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

CWD: Αυτό που είπες με τις ώρες πριν, όντως άμα αργήσεις 5 λεπτά το πρωί παίζει θέμα;

Λ: Ναι. Εγώ έχω φάει δυο φορές γραπτή επίπληξη. Έφαγα ένα 60χίλιαρο πρόστιμο για κάτι ωρομετρήσεις, δεν έφταιγα καν, απλά ψαχνόμουνα να απολυθώ. Στις τρεις γραπτές επιπλήξεις ξέρω ότι φεύγεις. Με έχουνε εφτά χρόνια έτσι, με δύο επιπλήξεις. Εγώ δεν είμαι τυπικός σ' αυτό το θέμα και το έχω παραδεχτεί κιόλας. Η δουλειά είναι 35 χιλιόμετρα από το σπίτι. Άμα χάσω ένα λεωφορείο, θα περιμένω μισή ώρα γιατί αυτά τα express δεν έρχονται στο 5λεπτο. Όλη την ώρα, λοιπόν, ακούω ένα «γιατί άργησες;». Φέτος στις γιορτές, μια εργάσιμη Κυριακή, ήταν το κορυφαίο. Έχω κάνει χειρουργείο, έχω επιστρέψει στη δουλειά και με βάζει βάρδια μόνο μου. Στραβώνω εγώ και καθυστερώ μια ώρα, επίτηδες. Σκάνε τηλέφωνα, ιστορίες, μ' ανεβάζει την επόμενη μέρα ο διευθυντής πάνω στα γραφεία, λέω «επιτέλους, απολύομαι!». Εκεί αρχίζει ένας πόλεμος επί μία ώρα. Εγώ να λέω «είμαι 35 χιλιόμετρα απ' το σπίτι μου, είμαι άνθρωπος, θα καθυστερήσω. Εσύ φταις που με έβαλες μόνο μου, πώς θα κάνω διάλειμμα στην τελική, το σκέφτηκες αυτό; Φτιάχνεις το πρόγραμμα και βάζεις ένα άτομο μόνο του όλο το 8ωρο. Δε νοείται αυτό το πράγμα. Πρέπει να κουβαλάω 50 κιλά τσιμέντο, να τα βάζω στα αμάξια, οι πελάτες δεν σε βοηθάνε». Και τελικά πάλι δεν με απέλυσαν (γέλια).

CWD: Οι πελάτες τι φάση είναι; Τρελές απαιτήσεις;

Λ: Ναι, αλλά οι πελάτες ήταν έτσι από πάντα, δεν έχει αλλάξει κάτι. Αυτοί που έχουν εξελιχθεί είναι τα αφεντικά. Οι πελάτες κανίβαλοι ήτανε και κανίβαλοι θα παραμείνουν. Ακόμη και συνομήλικοι δεν βοηθάνε. Όλο «βάλε μου το ένα, βάλε μου το άλλο, βάλε μου το παράλλο» το κάνουν επιδεικτικά. Δεν λέω ότι δεν υπάρχουν κι οι τύποι που δεν θα σε απασχολήσουν καν. Συνήθως, όμως, οι πελάτες θέλουν να εξυπηρετηθούν άμεσα, ακόμη κι αν σε βλέπουν να γίνεσαι δέκα κομμάτια για άλλους πέντε. Έχουν παίξει και παράπονα κι απειλές, ακόμα και τραμπουκισμοί. Φοράμε όλοι ταμπελάκι με το όνομά μας και το τμήμα μας. Είναι κλασική κίνηση αν κάτι δεν πάει καλά, να σε κοιτάει ο άλλος εκεί που είναι το ταμπελάκι, σαν να λέει «σ' έχω τώρα». Και έχει τύχει φάση που έχεις φτάσει στο αμήν και του 'χεις πετάξει του πελάτη το ταμπελάκι στο μούτρα, που έχεις πιαστεί στα χέρια. Σε άλλο κατάστημα, έχει παίξει χαστούκι από πελάτη σε γυναίκα υπάλληλο μεγάλης ηλικίας. Δεν ξέρω αν ήταν και κανονισμένο για να την απολύσουν, γιατί δεν ήταν «παραγωγική». Είχε χαθεί το κινητό του πελάτη κι αυτός μπήκε στο γραφείο όπου ήταν κρεμασμένο το μπουφάν της, πήγε κατευθείαν στην τσέπη και το έβγαλε από κει μέσα, χωρίς αυτό να χτυπάει...

Στα ΙΚΕΑ έχει παίξει επίσης σκηνικό όπου πελάτης πέταξε σε ταμία το νερό που κρατούσε στα χέρια του και της είπε ότι είναι γελοία. Κι αυτή του χαμογέλασε και του είπε «Σας ευχαριστώ πολύ για τα σχόλιά σας, θα κοιτάξω να βελτιωθώ». Αυτήν μάλιστα τη είχαν σε αφίσα «Υπάλληλος του Μήνα».

ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

CWD: Πόσα λεφτά παίρνεις εκεί;

Λ: Οχτακόσια ευρώ, τα ίδια δηλαδή που παίρνω από την πρώτη μέρα. Από πέρυσι τους λέω να με καλύψουν για το κλαρκ γιατί το δουλεύω 4-5 χρόνια χωρίς βαρέα ένσημα, χωρίς να με έχουνε δηλωμένο. Δεν έχω καν δίπλωμα για κλαρκ γιατί πρέπει να σε δηλώσουν για να πας να το βγάλεις. Κοινώς, τους βγάζω τζάμπα τη δουλειά. Βάσει της σύμβασης δεν θα υπάρχει διαφορά στα λεφτά που παίρνω, αλλά θα υπάρχει στα ένσημα. Εγώ το κυνηγάω, γιατί κυνηγάω να απολυθώ, μπας δηλαδή και τα βαρέα τα πάρω στην αποζημίωση. Ένα ήταν αυτό το θέμα κι ένα άλλο ήταν ότι ζήτησα αύξηση. Για να πάρεις αύξηση σε περνάνε από αξιολόγηση κάθε χρόνο, όπου πρέπει να ανέβεις κλίμακα. Εγώ είχα ανέβει από τη βασική κλίμακα στην επόμενη εδώ και 2-3 χρόνια και με ξαναρίξανε φέτος επειδή ζήτησα αύξηση.

στα 8 χρόνια που δουλεύω με έχουν πιάσει όλοι σχεδόν με τσιγάρο

Η διαδικασία της αξιολόγησης καθαυτή έχει πλάκα. Είσαι τετ-α-τετ με τον δικό σου διευθυντή, λες κάποια πράγματα και μετά μαζεύονται όλοι οι διευθυντές, βάζουν κάτω τις φάτσες όλων των υπαλλήλων και μιλάει πρώτα ο διευθυντής σου. Λέει «Ok,

Καφές και τσιγάρο, ή μάλλον καφέδες και τσιγάρα. Ἀπειρες μελέτες -μην ψάχνετε για δημοσιεύματα στα επιστημονικά περιοδικά, απλά ρωτήστε κάποιον/α που δουλεύει- έχουν αποδείξει, πέραν κάθε αμφιβολίας, ότι αυτά τα δύο είναι απαραίτητα, αναπόσπαστα, ανεκτίμητα, αξιοθαύμαστα (και άλλα πολλά ωραία από α) συστατικά της ανασύστασης της εργατικής μας δύναμης. Εάν συνοδεύονται από όσο πιο παρατεταμένα -τυπικά ή άτυπα- διαλείμματα, συμβάλλουν και στην ανατίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης. Γύρω από τον καφέ και το τσιγάρο διεξάγεται ένας ανελέητος, ασταμάτητος, καθημερινός ταξικός ανταγωνισμός. Ξαναλέμε: ρωτήστε όποιον/α δουλεύει.

αυτός είναι πολύ παραγωγικός, είναι έτσι, είναι αλλιώς, τον γουστάρω, μου κάνει τη δουλειά, θέλω να του δώσω αύξηση» ή «θέλω να τον κάνω υπεύθυνο». Κι αρχίζουν ένας-ένας οι υπόλοιποι: «εγώ τον είδα να καπνίζει δύο φορές», «εγώ τον πέτυχα να λουφάρει», «εγώ τον άκουσα να μιλάει απότομα στους πελάτες»... Εμένα μου είπε για την Κυριακή που άργησα μία ώρα, ότι την προηγούμενη μέρα μάς είχανε δώσει ένα πριμ 200 ευρώ κι εμένα η ανταπόδοσή μου την επόμενη μέρα ήταν να καθυστερήσω στη δουλειά. Εγώ περίμενα να απολυθώ σε αυτή τη φάση. Το έχω ξανακυνηγήσει να απολυθώ, εκεί στα τρία χρόνια που ήμουν, με απείλησαν ότι μπορώ να φύγω χωρίς αποζημίωση, οπότε δεν θέλω να φανεί ότι το επιδιώκω. Τους λέω: «δεν είναι πιο τίμιο, άμα δεν σας κάνω, να φύγω;». Κι αυτοί: «όχι, κάτσε εδώ, θα μάθεις κι άλλα που έχουν να κάνουν με το εμπόριο, πέρα από την τεχνική της πώλησης, σ' αυτό είσαι πολύ καλός» και μπλα-μπλα-μπλα. Να μάθω κι άλλα για να βγάζω παραπάνω εργασία με τα ίδια λεφτά; -διπλή κοροϊδία, μεσ' στη μάπα.

να μάθω κι άλλα για να βγάζω παραπάνω εργασία με τα ίδια λεφτά; -διπλή κοροϊδία, μεσ' στη μάπα

CWD: Απ' ό,τι ξέρουμε, προσλαμβάνουν κόσμο και με ΕΣΠΑ. Για πες λίγο γι' αυτούς.

Λ: Τα περισσότερα παιδιά που είδα εγώ τα τελευταία 3 χρόνια, έτρεχαν όσο δεν πήγαινε για να κρατήσουν τη δουλειά. Οι παλιοί φοβούνται, λένε «α, ήρθαν οι καινούριοι, θα μας φάνε τη δουλειά γιατί παίρνουνε λιγότερα λεφτά», «κοίτα τους, είναι πιτσιρικάδες, τρέχουνε». Η πιο νορμάλ αντίδραση είναι από τους πιο μεγάλους που περιμένουν να βγουν στη σύνταξη. Αυτοί είναι της άποψης «όσο περισσότεροι, τόσο καλύτερα», για να μη δουλεύουν.

CWD: Οι συνάδελφοι πώς είναι; Είναι όλοι εργατική τάξη που πιέζεται ή και πρώην μεσαία τάξη που είχαν άλλα όνειρα, αλλά δεν τους βγήκαν και τώρα κατρακυλάνε;

Λ: Ἐχει απ'όλα. Τώρα που προσέλαβαν καινούριους, κάποια πιο νέα παιδιά, είναι φουλ εργατική τάξη και με αυτούς πιστεύω θα πάει καλά. Ἐχεις επικοινωνία, κοινά συμφέροντα και τους λες: «κοιτάξτε παιδιά αντιλαμβανόμαστε ότι παίρνετε λιγότερα λεφτά, αλλά όλοι μαζί τρώμε το πακέτο, όλοι μαζί είμαστε». Ἐχουν τα ίδια αντανακλαστικά, γιατί άμα έχεις φάει τα ίδια πακέτα, μαθαίνεις και τα αναγνωρίζεις. Αυτό είναι το μόνο που με κρατάει ακόμα εκεί. Επειδή είμαι πιο παλιός, δείχνω τα κατατόπια, τις καβάτζες για το τσιγάρο, για τις κάμερες... Αλλά έχει και πολύ μικροαστίλα που γκρινιάζει: «ζω με τα πεθερικά κι έχω το αμάξι, τις υποχρεώσεις. Οπότε καλά είμαι εδώ, παίρνω στην ώρα μου το μισθό». Υπάρχουν και δύο περιπτώσεις που έχω παρατηρήσει από μακριά. Δείχνουν υπερβάλλοντα ζήλο. Και αυτές είναι περιπτώσεις με χαρτί πανεπιστημίου, όχι πως είναι όλοι έτσι, αλλά αυτοί κοιτάνε πώς θα ανέλθουν, πώς θα χρησιμοποιήσουν το χαρτί τους. Υπάρχουν κι οι υπόλοιποι βέβαια -οι περισσότεροι ευτυχώς- που ξέρουν πως είναι ακόμα μια δουλειά, μετά θα πάνε στην επόμενη κ.ο.κ.

CWD: Οπότε κοιτάνε πώς θα την παλέψουν.

Λ: Ε, ναι. Να βρεις κανέναν να πεις δυο κουβέντες, να πιεις καμιά μπύρα στο σχόλασμα. Ο διευθυντής μου τις προάλλες μου λέει: «να σου μιλήσω λίγο σαν να είμαστε δύο που πίνουν καφέ», του λέω «ξέχνα το αυτό το σενάριο, πάρτο αλλιώς. Δεν είμαστε φίλοι και δεν πίνουμε καφεδάκι μαζί». Ας πούμε σε κάθε γιορτή που κάνουν (εγκαίνια, γενέθλια, γιορτή γιατί πέτυχαν τον στόχο να βγάλουν 300-350 χιλιάρικα σε μία μέρα), θα δεις αυτούς που κάθονται σούζα και θα 'ναι εκεί

Αυτοκόλλητο που τυπώσαμε μαζί με πολλά άλλα πριν λίγο καιρό. Ναι, το ξέρουμε ότι είχαμε ένα άλλο και στην προηγούμενη συνέντευξη. Δεν τα κοτσάρουμε για διαφήμιση, απλά πάντα βρίσκουμε και ένα που να κολλάει με αυτά που λέγονται στις συνεντεύξεις. Αυτό από την άλλη κάπως μας καθησυχάζει ότι δεν τυπώνουμε βλακείες.

με το παγωμένο χαμόγελο ή θα χορεύουν και θα δεις και τους υπόλοιπους που κοιτάζουν να πάρουν όσες περισσότερες μπύρες μπορούν τσάμπα και να πάνε κάπου έξω να τις πιούν. Αυτό είναι ξεκάθαρο νομίζω και στους διευθυντές και σε μας.

CWD: Συνολικά πόσους υπαλλήλους έχει σε όλα τα μαγαζιά στην Ελλάδα;

Λ: Είναι 170 υπάλληλοι ανά κατάστημα. Μέχρι στιγμής υπάρχουν πέντε καταστήματα ανοίγει και έκτο. Οπότε είναι πολλοί.

CWD: Μετανάστες παίρνουν;

Λ: Ναι. Παλιότερα είχανε, όπως και στα ΙΚΕΑ, πολλά παιδιά από τη Νιγηρία στις αποθήκες, καταλαβαίνετε, για να μη φαίνονται. Αυτοί σε μια νύχτα απολύθηκαν και κανείς δεν είπε τίποτα.

CWD: Τους είχανε αδήλωτους;

Λ: Όχι. Απ'όσο ξέρω, τους δηλώνανε, αλλά μετά την απόλυση έμεναν ξεκρέμαστοι, χωρίς ένσημα, έληγε και η άδεια εργασίας. Κάποιους τους είχαν εποχιακά και τους έφερναν για ένα διάστημα 3 ή 6 μηνών. Ο ένας σακατεύτηκε κιόλας, χτύπησε τη μέση του, τον απολύσανε, έμεινε χωρίς χαρτιά. Κατέληξε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης. Ευτυχώς τώρα είναι έξω. Μαθαίνω ότι έχει και ένα παιδί.

CWD: Ρατσισμός εναντίον τους έπαιζε;

Λ: Φούλ

CWD: Και από τους συναδέλφους;

Λ: Ναι και με τους αλβανούς συναδέλφους παίζουν ρατσιστικά και σεξιστικά, όπως σε όλες τις δουλειές. Ο τελευταίος υπεύθυνος που μας έφεραν είναι από την Αλβανία. Τους έβγαζε τρελή δουλειά και με ελάχιστο μισθό και από ό,τι κατάλαβα απαίτησε μεγαλύτερο μισθό για να συνεχίσει να κάνει αυτή τη δουλειά. Ο τύπος ήταν όλη μέρα στο πόδι. Τον έπαιρναν τηλέφωνα το βράδυ στο σπίτι του γιατί κάλυπτε όλα τα συνεργεία. Πού θα πάνε να βάλουνε μπανιέρες, πλακάκια. Ε, και ζήτησε παραπάνω μισθό και τον έφεραν σε μας. Το δικό μας τμήμα γενικότερα είναι ότι σε πάω εκεί για να σε διώξω, το έχουν ξανακάνει άλλες δύο φορές. Οπότε το ξέρει ο άλλος. Με αυτόν υπάρχει έτσι καλή σχέση τώρα. Μας λέει: «θα δείχνουμε ότι κάνουμε δουλειά παιδιά, για να κοροϊδεύουμε τον διευθυντή». Είχαμε πει ένα «Ξούα» («γεια μας», στα αλβανικά) με μια ρακή σε έναν από αυτούς τους μπουφέδες μετά από γενέθλια καταστήματος. Συνέχεια μου λέει «μην είσαι μαλάκας. Κάτσε εδώ μέχρι να μας απολύσουν». Παίζουν κάτι τέτοια καλά.

CWD: Α, εντάξει. Δεν είναι όλα μαύρα (γέλια). Αλλά εσύ τώρα σκέφτεσαι να φύγεις. Μετά τι θα κάνεις;

Λ: Ναι, εντάξει, δεν είναι όλα μαύρα, αλλά μπούχτισα. Επιβιώνω καλά ας πούμε σε σχέση με το τι παίζει αλλού, αλλά μπούχτισα. Δεν μπορώ άλλο αυτό το κλίμα. Στην αρχή είχα και το να κάνουμε ένα σωματείο, είχες 2-3 να μιλάς, να λουφάρεις, να την πούμε στους πελάτες και στους διευθυντές, τώρα δεν υπάρχουν πολύ αυτά. Θα βρω αλλού, στην τελική αυτό θα κάνω μια ζωή. Ή κάνεις άλλα πράγματα για να «ανέβεις» ή λες ως εδώ. Τον περασμένο μήνα παραιτήθηκαν 4 άτομα από το ίδιο τμήμα. Εγώ δε θα τους κάνω τη χάρη, θέλω την αποζημίωση.

CWD: Εσύ, λοιπόν, είσαι ένας τύπος που δουλεύει από τα 14, ξέρεις ότι αυτό θα κάνεις· θα δουλεύεις. Τώρα με την κρίση, σε πιάνει άγχος ή λες «εντάξει· θα απολυθώ, θα βρω μια άλλη δουλειά. Έτσι και αλλιώς αυτό έκανα μια ζωή»;

Λ: Και τα δύο παίζουν. Εγώ πάντα στα ζόρια ήμουν, πάντα στα ζόρια θα είμαι. Έχω δει και τους γονείς μου ή και φίλους, πιο μεγάλους, που έχουν περάσει τρελά ζόρια και μια ζωή εργάτες είναι, ας πούμε. Άπαξ και το πάρεις απόφαση ότι αυτή θα είναι η ζωή σου, κοιτάς πώς θα την παλέψεις. Αυτό που λέγαμε πριν: θα βρεις τον συνάδελφό σου, θα αναγνωρίσεις τα κοινά συμφέροντα. Κάπως έτσι παίρνεις τα πάνω σου και λες «οκ είμαστε εδώ, όπως την βρούμε θα την παλέψουμε μεταξύ μας».

> δουλειά είναι, χάνεις τη ζωή σου εκεί μέσα. Οπότε μην σπάμε και το κεφάλι μας γι' αυτούς

CWD: Σωστός! Έχει ενδιαφέρον αυτό, δεν το αντιμετωπίζουν όλοι το ίδιο.

Λ: Πιστεύω ότι αυτοί που δούλευαν και πριν την κρίση, αναγνωρίζουν τις ίδιες διαδικασίες. Υπάρχει μια εντατικότητα κι ένα ζόρι παραπάνω, αλλά μια ζωή σκατά ήτανε. Δουλειά είναι, χάνεις τη ζωή σου εκεί μέσα. Οπότε μην σπάμε και το κεφάλι μας γι' αυτούς. Ξέρω 'γω; Τώρα με πετυχαίνετε σε αυτή τη φάση, δεν ξέρω σε κάνα μήνα... (γέλια)

CWD: Ωραία! Αν εσύ δεν θες να πεις κάτι άλλο, εμείς είμαστε ok.

Λ: Ελπίζω να απολυθώ, να σας έρθω κιόλας στις συνελεύσεις.

CWD: Ωραία! Ανοίγουν δρόμοι (γέλια). Σε ευχαριστούμε πολύ.

Λ: Κι εγώ σας ευχαριστώ.

«ΑΦΕΤΕ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΑΣ ΕΛΘΕΙΝ ΠΡΟΣ ΜΕ»

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος γράφοντας σχετικά με τα «ασφαλιστικά σκάνδαλα»[1] διατρέξαμε την ιστορία του ασφαλιστικού από το μεσοπόλεμο έως σήμερα. Το παραδεχόμαστε ότι δεν καλύψαμε όλη τη σχετική βιβλιογραφία, αλλά σε όσα διαβάσαμε σχετικά με τα εργατικά σωματεία και οργανώσεις από τις αρχές του αιώνα έως το 1936, σε κανένα σημείο της έρευνας δεν συναντήσαμε να διατυπώνεται ξεκάθαρα, ως πρόταγμα ή ως διεκδίκηση, κάτι που να είναι κοντά σε αυτό που έχουμε μάθει σήμερα να λέμε κοινωνική ασφάλιση - δηλαδή κρατική ασφάλιση.

Όσο κι αν ακούγεται περίεργο, οι εργάτες/τριες στην Ελλάδα, από τις αρχές του αιώνα που άρχισαν να οργανώνονται όλο και περισσότερο και να αυξάνουν τον ταξικό ανταγωνισμό, δεν ζητούσαν από το κράτος να αναλάβει τη διαχείριση της κοινωνικής τους αναπαραγωγής. Αντίθετα, αυτό που μοιάζει να κυριαρχεί ως πρότυπο στις οργανωτικές δομές τους είναι ταμεία με αλληλοβοηθητικό χαρακτήρα. Χαρακτηριστικά, το Εργατικό Κέντρο Αθήνας δεν αναφέρει τίποτα σχετικά με τη διεκδίκηση γενικευμένων κοινωνικών ασφαλίσεων σε υπόμνημα προς τη Βουλή το 1911. Πώς φτάσαμε όμως στο ΙΚΑ ως τη μέγιστη εργατική κατάκτηση;

ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΚΤΟΣ, «ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ» ΕΝΤΟΣ

Όλα αυτά συμβαίνουν μέσα στο ιστορικό πλαίσιο της πρώτης διακυβέρνησης του Βενιζέλου από το 1910 ως το 1916, περίοδο όπου το ελληνικό κράτος συμμετείχε σε τρεις πολέμους και η «ειρήνευση» στο εσωτερικό ήταν διακύβευμα υψίστης σημασίας και επιβίωσης. Οπότε, η κρατική πολιτική ήταν φαινομενικά προσανατολισμένη προς την τήρηση ουδετερότητας. Ο Ε. Βενιζέλος τόνιζε ότι:

> εις τον αγώνα αυτόν μεταξύ του εργάτου και του εργοδότου, ο οποίος αποτελεί εν καθολικόν κοινωνικόν φαινόμενον, το καθήκον και η αποστολή της Πολιτείας είναι η ουδετερότης» για να συμπληρώσει ότι «το καλύτερον όπλον δια τον εργατικόν κόσμον (...) είναι η οργάνωσίς του εις σωματεία.[2]

Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής ψηφίζεται και ο νόμος 551 του 1915 «Περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχημάτων παθόντων εν τη εργασία εργατών ή υπαλλήλων», σύμφωνα με τον οποίο την αποζημίωση και την προβλεπόμενη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αναλάμβανε ο εργοδότης. Να σημειωθεί βέβαια, ότι αφενός ο νόμος όριζε εκ των προτέρων τα ποσά των αποζημιώσεων σε επίπεδα εμφανώς χαμηλότερα από αυτά που υπολογιζόταν ότι θα επέβαλε το δικαστήριο και αφετέρου τα ποσά των αποζημιώσεων δεν αναπροσαρμόζονταν παρά τον πληθωρισμό. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι επίσης, ότι για μια ακόμη φορά δεν προβλέπονται από τον νόμο κυρώσεις σε περίπτωση που το αφεντικό αρνούταν να πληρώσει. Αυτό δεν ήταν κάτι καινούριο. Σε μεγάλο βαθμό ισχύει για όσους σχετικούς νόμους ψηφίστηκαν από τις αρχές του 20ου αιώνα και που διάφοροι καλοθελητές τους χαρακτήρισαν ως φιλεργατικούς.

Η πολιτική αυτή είχε και την αθέατη όψη. Την κρατική βία. Οι εργατικές κινητοποιήσεις που έχουν αρχίσει και εντείνονται, αντιμετωπίζονται με φονική βία (όπως π.χ. η απεργία των καπνεργατών το Μάρτιο του 1914). Οι εργάτες που εμφανίζονται ως υποκινητές και υπεύθυνοι για την συγκεκριμένη απεργία διώκονται και εξορίζονται καθώς θεωρούνται επικίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια. Εντούτοις, το κράτος, παρόλη την καταστολή, μοιάζει να υποχωρεί και δέχεται τα αιτήματα για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στον καπνεργατικό τομέα. Αυτή η φαινομενική αντίφαση του κράτους δεν πρέπει να μας παραξενεύει. Θυμίζουμε ότι στην Ελλάδα τότε επικρατεί πυρετός πολεμικών προετοιμασιών. Οι ίδιοι εργάτες μπορούν να γίνουν τροφή για τα κανόνια. Αυτή η εναλλαγή «καταστέλλω/παραχωρώ» ήταν ένα παιχνίδι που το κράτος ήξερε πολύ καλά. Παρ' όλες τις κυβερνητικές εξαγγελίες περί ουδετερότητας (πάνω στο τραπέζι), αυτό που επιθυμούσε (κάτω από το τραπέζι για την ώρα) ήταν να ρυθμίζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εκδηλωθεί η προλεταριακή κινητικότητα. Ήταν και αυτό ένα εργαλείο στην προσπάθεια να σφυρηλατηθεί η απαραίτητη κοινωνική συνοχή και εθνική ομοψυχία, ώστε να επιτευχθεί ο κυρίαρχος στόχος του ελληνικού κράτους, η επέκτασή του.

> δεν προβλέπονται από τον νόμο κυρώσεις στο αφεντικό που αρνούταν να πληρώσει

Σε αυτά τα πλαίσια όφειλε να κάνει και κάποιες παραχωρήσεις, μιας και αναγκαστικά βασιζόταν στους φαντάρους του, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων προερχόταν από την εργατική τάξη. Εκείνη την εποχή, λοιπόν, καθιερώνονται θεσμοί πρόνοιας για τους ανάπηρους και τα θύματα του πολέμου, θεσμοί που οι εισηγητές τους κυνικά και χρηστικά θεωρούν «ηθική τόνωσις δια το φρόνημα του στρατευθέντος». Στα πλαίσια αυτής της προσέγγισης δεν μπορούμε να μην ανατριχιάσουμε από δηλώσεις που ακούγονται τόσο μακιαβελικά ύπουλες, όπως αυτή με την οποία τα αφεντικά ξεπροβόδιζαν το κρέας για τα κανόνια: «Η τάξις εκείνη, η οποία εδημιούργησε το κλέος και το μεγαλείον της Ελλάδας είναι η τάξις των εργατών και αγροτών».[3] Γι' αυτές ακριβώς τις τάξεις δημιουργήθηκε ο προνοιακός θεσμός της αναπηρίας πολέμου που ο Γούναρης θεωρούσε ως αποκατάσταση της δικαιοσύνης.

«ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΜΕ ΤΟ ΣΤΑΝΙΟ

Στα χρόνια που ακολουθούν, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '20, το κράτος συνεχίζει όλο και πιο απροκάλυπτα την πολιτική της παρέμβασης στο ζήτημα της εργασίας προσπαθώντας να ρυθμίσει τους κανόνες με βάση τους οποίους θα διεξάγόταν η ταξική πάλη. Μια σημαντική αποτίμηση της κατάστασης, στην οποία βρισκόταν η εργατική τάξη το 1922, απο-

Η εργατική δύναμη αξιοποιείται εν καιρώ πολέμου, σκάβοντας το λάκο της. Η απρόσκοπτη παραγωγή θανατικού απαιτεί μια στοιχειώδη συναίνεση από τη μεριά των μελλοθάνατων, μια στοιχειώδη ταξική ειρήνη.

τυπώνει ο Αβραάμ Μπεναρόγια γράφοντας:

> Ο εργοδότης υπεχώρησεν από την απολυταρχίαν του και εδέχθη να κάμη συμβάσεις ομαδικάς με τους εργάτας όχι αποκλειστικώς λόγω της εργατικής πιέσεως, αλλά λόγω των εθνικών και επαγγελματικών περιστάσεων. Πλην εξαιρέσεων, η οργάνωσις επεβλήθη στους εργοδότας από τα έκτακτα γεγονότα πολλές φορές και από το κράτος δια λόγους κομματικούς των αστών πολιτευομένων. Το επαγγελματικό [εργατικό] κίνημα ευρίσκεται στο στάδιον της προϊστορίας, δεν έγινε ακόμη συστηματικόν, συνειδητόν κίνημα των εργατών προς βελτίωσιν και προστασίαν των συνθηκών εργασίας.[4]

Ανεξάρτητα με το αν κάποιος συμφωνεί με το διαχωρισμό που κάνει ο Μπεναρόγια ανάμεσα σε κράτος και αφεντικά, αυτό που γίνεται σαφές είναι ότι το κράτος κινούταν όχι «αμυντικά», αλλά επιθετικά προς την εργατική τάξη, δημιουργώντας ένα αποτρεπτικό πλαίσιο που σκοπό είχε να ελέγξει ασφυκτικά τις όποιες κινήσεις του υπό διαμόρφωση εσωτερικού/ταξικού εχθρού. Δεν προκαλεί, επομένως, έκπληξη ότι στα πλαίσια αυτής της υπερκομματικής πολιτικής, το 1922 ψηφίζεται ο πρώτος ουσιαστικά νόμος «περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως των εργατών και των ιδιωτικών υπαλλήλων». Τη συλλογιστική πίσω από την ψήφιση του νόμου μάς την προσφέρει στο πιάτο ο τότε Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, ο γνωστός και με λαμπρή καριέρα μπροστά του, Ιωάννης Ράλλης. Στην εισηγητική του έκθεση αναφέρεται στον εκπολιτιστικό χαρακτήρα του θεσμού που θα συμβάλλει στην οικογενειακή ευτυχία των εργατών, ενώ ταυτοχρόνως μέσω της υλικής και ηθικής ανύψωσης απομακρύνεται από τον κίνδυνο κομμουνιστικών και λοιπών ανατρεπτικών ιδεών. Φυσικά, για μια ακόμη φορά ο νομοθέτης είχε λησμονήσει να συμπεριλάβει τις κυρώσεις που θα αντιμετώπιζαν τα αφεντικά που δεν θα συμμορφώνονταν.

Η στάση του Κράτους απέναντι στην ταξική πάλη ορίζεται από την εξ ορισμού ανάγκη του να την ελέγξει. Αυτό σημαίνει ότι σε ιστορικό επίπεδο ορίζεται από τις κινήσεις και τις διαδικασίες που συγκροτούν την εργατική τάξη. Έτσι, καθώς όλη η δεκαετία του '20 είναι μια περίοδος ζύμωσης και ανάπτυξης για τα σωματεία (απεργιακές κινητοποιήσεις που αντιμετωπίζονται με κρατική και παρακρατική βία), είναι αναπόφευκτο να οδηγήσει σε αλλαγή της κρατικής πολιτικής, με τον νέο ασφαλιστικό νόμο να είναι μία από τις βασικές εκφάνσεις της. Εξαιρετική σημασία έπαιξε η απεργία των καπνεργατών το Μάρτιο του 1927 που αφορούσε τον τρόπο λειτουργίας του Ταμείου Ασφάλισης Καπνεργατών, ένα ταμείο που σύμφωνα με πολλούς ήταν το πειραματόζωο πάνω στο οποίο στηρίχτηκε η δημιουργία του ΙΚΑ. Οι εργάτες πίστευαν ότι θα έπρεπε να διαχειρίζονται μόνοι τους το ταμείο τους, ενώ το κράτος και τα αφεντικά απαιτούσαν όχι μόνο να συμμετέχουν σε αυτό το εργατικό ταμείο, αλλά να κατέχουν και περισσότερες θέσεις από τους εργάτες. Η απεργία γενικεύτηκε με αιτήματα όπως το 8ωρο, αυξήσεις 20-30% κτλ.· αλλά όχι κοινωνική ασφάλιση. Η κυβέρνηση του Βενιζέλου αντιμετώπισε την κρίση με την προηγούμενη πετυχημένη συνταγή, βέβαια σε πιο εξελιγμένη και αναβαθμισμένη μορφή. Αφενός ψήφισε το γνωστό Ιδιώνυμο και αφετέρου έδωσε στη δημοσιότητα το πρώτο νομοσχέδιο «περί κοινωνικών ασφαλίσεων».

> οι εργάτες πίστευαν ότι θα έπρεπε να διαχειρίζονται μόνοι τους το ταμείο τους

Βρισκόμαστε, πλέον, στην απαρχή της εποχής του Κέινς αλά ελληνικά. Όλες οι διεκδικήσεις θα λαμβάνουν χώρα εντός του κράτους που θα είναι ο απόλυτος ρυθμιστής: «Οι κοινωνικές ασφαλίσεις θα είναι για όλους τους εργάτες η απόδειξη ότι μπορούν να περιμένουν βεβαίως τη βελτίωση της θέσης τους από την εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών και όχι από την ανατροπή που επιδιώκει η Τρίτη Διεθνής».[5] Είπαμε· η βασική επιδίωξη του κράτους ήταν να ενσωματώσει εντός του την ταξική πάλη. Καθόλου τυχαία, απ' όσα εργατικά αιτήματα ήταν σχετικά με τις συλλογικές συμβάσεις ή το κατώτατο όριο μισθού, δεν ικανοποιήθηκε κανένα, αλλά το αντισταθμιστικό μέτρο ήταν και πάλι σχετικό με κοινωνικές ασφαλίσεις. Είναι χαρακτηριστικό της όλης ιστορίας ότι στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου που κατατέθηκε το 1932 χρησιμοποιείται η φράση: «από το Κράτος Φύλαξ εις το Κράτος Πρόνοιας». Εάν αυτή η φράση ήταν μια μαθηματική ισότητα, τότε σύμφωνα με τα ιδεολογικά κλάσματα: Φύλαξ ίσον Πρόνοια.

ΠΑΤΕΡΟΥΛΗΣ MY ASS

Με αυτή την πολύ σύντομη ματιά στο τι συνέβαινε στις απαρχές του θεσμού που πλέον έχουμε μάθει να αντιλαμβανόμαστε ως ύψιστη κατάκτηση της εργατικής τάξης και των αγώνων της, εμφανίζεται μια αντεστραμμένη πραγματικότητα. Τα αφεντικά και το κράτος πολεμούσαν με όλα τα μέσα να πείσουν -ή να πειθαναγκάσουν- τους εργάτες να τους παραχωρήσουν τη διαχείριση των ζωών και της εργασίας τους. Με άλλα λόγια τη διαχείριση και τον έλεγχο της αναπαραγωγής του πιο πολύτιμου εμπορεύματος για τα αφεντικά και του μοναδικού εμπορεύματος των εργατών: της εργατικής τους δύναμης. Αυτή η αντεστραμμένη πραγματικότητα δεν είναι μια ιστορική διαδικασία που χάθηκε στις αρχές του αιώνα. Αντιθέτως, είναι μια πάγια στρατηγική του κράτους και των αφεντικών να εμφανίζουν τις κινήσεις αντεπίθεσης ως «διεκδικήσεις» και «κατακτήσεις» της εργατικής τάξης. Όπως τότε, έτσι και σήμερα, όταν το Κράτος και τα αφεντικά μιλάνε για τις κοινωνικές ασφαλίσεις, κάτι άλλο έχουν στο μυαλό τους. Κάτι που είναι απλά η υποτίμησή μας, όπως αυτή εκφράζεται ιστορικά σε κάθε περίοδο.

1. «Μα που πάνε τα λεφτά των ασφαλιστικών ταμείων;» *ClassWarDogz* #6, Απρίλιος 2016.

2. Αγόρευση του Βενιζέλου στη βουλή στις 3/3/1914. Παρατίθεται στο Αντώνης Λιάκος, *Εργασία και Πολιτική στην Ελλάδα,* Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, 1993.

3. ό.π.

4. Αβραάμ Μπεναρόγια, *Η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου,* Κομμούνα, 1986.

5. Αντώνης Λιάκος, *Εργασία και Πολιτική στην Ελλάδα,* Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, 1993.

ΤΙ ΣΑΣ ΚΟΦΤΕΙ ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΦΟΠΛΙΣΤΑΔΕΣ;

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΚΡΕΜΟΥΣΑΝ

Στα προηγούμενα τεύχη είχαμε ξεκινήσει να γράφουμε μια συνοπτική ιστορία της σύγχρονης ελληνόκτητης ναυτιλίας με αφετηρία την αναγέννησή της μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο φτάνοντας έως και τα χρόνια της χούντας. Σε αυτό το τεύχος θα γράφαμε τα πεπραγμένα των εφοπλιστάδων από τη μεταπολίτευση έως σήμερα.

Ως γνωστόν βέβαια, εμείς δεν είμαστε ακαδημαϊκοί, ούτε «λάτρεις της ιστορίας». Όταν γράφουμε για το παρελθόν, το κάνουμε γιατί θέλουμε να βρούμε εργαλεία για τον πόλεμο του σήμερα. Είχαμε ως απώτερο στόχο να κλείσουμε αυτή τη σειρά με ένα πιο «πολιτικό» κείμενο που θα έλεγε λίγο-πολύ τους λόγους για τους οποίους γράφτηκε αυτή η ιστορία και γιατί στην τελική μας απασχολεί ένα θέμα, το οποίο λίγη σχέση φαίνεται να έχει με όλα τα επείγοντα και καυτά ζητήματα των ημερών. Αυτό ήταν το πλάνο, αλλά τα πλάνα ανατρέπονται. Το συγκεκριμένο μας το ανέτρεψε ένα email που στάλθηκε στην ομάδα. Σε αυτό, αναγνώστης του περιοδικού μάς έθετε κάποιες εύλογες ερωτήσεις και προβληματισμούς που αφορούσαν τόσο τα κείμενα για τη ναυτιλία όσο και τη μπροσούρα «40 χρόνια φούρναρης». Καθώς ξεκινήσαμε να απαντάμε, συνειδητοποιήσαμε ότι αυτό το κείμενο καλό θα ήταν να είχε γραφτεί πολύ νωρίτερα. Προσπαθώντας να πούμε αυτή την ιστορία γινόταν εμφανές ότι έλειπε η διατύπωση μιας όσο πιο ξεκάθαρης πολιτικής θέσης που να την στηρίζει. Σε αυτήν την περίπτωση, στην καλύτερη δημιουργούνται απορίες και στη χειρότερη καταντάμε «λάτρεις της ιστορίας». Από την άλλη, όπως είπαμε, αυτό δε σήμαινε ότι δεν το είχαμε στο νου μας, αλλά απλά ότι δεν μπορούσαμε να το γράψουμε από την αρχή. Γιατί, απλούστατα, θα γράφαμε αυτά που ξέραμε και καταλαβαίναμε τότε, δηλαδή πολύ λιγότερα από τώρα. Αλλά ας μη σας πρήζουμε άλλο με την ενδοσκόπηση. Το παρόν κείμενο λοιπόν είναι μια πιο επεξεργασμένη εκδοχή της απάντησης που στείλαμε.

γιατί να ανήκουν οι εφοπλιστές στην αστική τάξη της Ελλάδας, ή οποιουδήποτε κράτους;

ΓΙΑΤΙ, ΓΙΑΤΙ, ΓΙΑΤΙ;

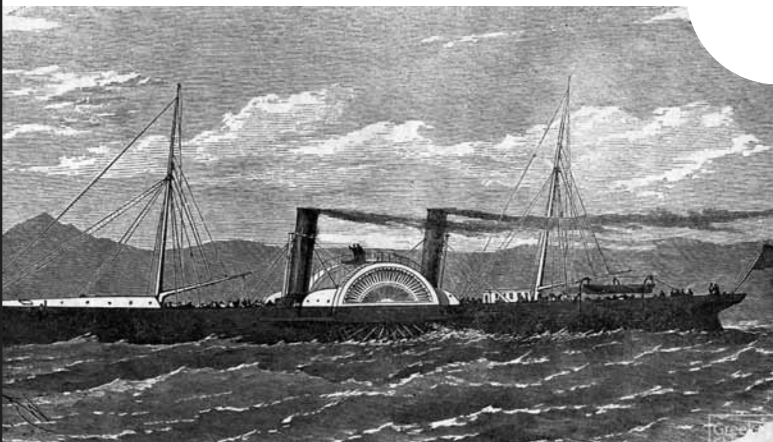
Όπως είπαμε, οι ερωτήσεις του προσεκτικού μας αναγνώστη χωρίζονταν σε δύο σκέλη. Το πρώτο που αφορούσε άμεσα τη συγκεκριμένη σειρά κειμένων, έλεγε τα εξής:

Καταρχάς το εφοπλιστικό κεφάλαιο, απ' ό,τι κατάλαβα συζητώντας με αριστερούς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ακριβώς αστική τάξη μιας χώρας αφού βγάζει απίστευτα λεφτά, αλλά αυτά δεν επιστρέφουν ποτέ πίσω στη χώρα, γιατί ο εκάστοτε εφοπλιστής επενδύει όπου θέλει κάθε φορά (προφανώς δεν μιλάω για μικρά ψάρια π.χ. Μαρινάκης, αυτοί όντως αποτελούν την εγχώρια αστική τάξη). Η ερώτησή μου είναι: Γιατί ένας εφοπλιστής να έχει ανάγκη το ελληνικό κράτος; Γιατί, αφού έχει το μεγαλύτερο μέρος του στόλου του π.χ. στη Λιβερία να μην χρησιμοποιεί για τις δουλειές του το λιβεριανό κράτος; Γιατί π.χ. αφού όλα τα γραφεία των ναυτιλιακών, τα ναυπηγεία κλπ. είναι σε Αγγλία, Αμερική κλπ. να μην χρησιμοποιούν ΑΥΤΑ τα κράτη ως εργαλεία για τις δουλειές τους; Νομίζω είναι μια εύλογη ερώτηση που προκύπτει αφού το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα και οι εφοπλιστές όπως είπατε και σεις στο περιοδικό δεν διακατέχονται και από μεγάλη φιλοπατρία.

Γιατί λοιπόν να ανήκουν οι εφοπλιστές στην αστική τάξη της Ελλάδας ή οποιουδήποτε κράτους τέλος πάντων; Αφού τις έδρες τους τις έχουν όπου θέλουν, τα κέρδη τους τα επενδύουν όπου θέλουν και πάει λέγοντας. Έχουν τελικά ανάγκη το ελληνικό κράτος; Έχει το κεφάλαιο πατρίδα; Είναι οι εφοπλιστές πατριώτες ή απλά απάτριδες καιροσκόποι; Απ' ό,τι καταλαβαίνετε δεν πρόκειται για ερωτήσεις που να απαντιούνται εύκολα ή σύντομα.

Εάν είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας, η απάντηση σε τέτοιες ερωτήσεις πρέπει να ξεκινάει με την παραδοχή ότι αισθανόμαστε πολύ, πολύ αδιάβαστοι όσον αφορά την (ταξική) ιστορία του ελληνικού κράτους και ακόμα περισσότερο τη δική μας (ταξική) αόρατη ιστορία. Η αλήθεια είναι ότι τα αναπάντητα ερωτήματα είναι περισσότερα από τις διαθέσιμες απαντήσεις. Από την άλλη, δεν βλέπουμε να απασχολούν στα σοβαρά και κανέναν άλλο (εντάξει, εξαιρούνται το κράτος και τα αφεντικά) τέτοια ποταπά ζητήματα, όπως η ύπαρξη και η σύνθεση της αστικής τάξης αυτού του κωλότοπου, ούτε και η συνέχεια, οι λειτουργίες και οι μετασχηματισμοί του ελληνικού κράτους. Ευτυχώς για κάποιους, δυστυχώς για εμάς, η 30χρονη πολιτισμική και θεωρητική ηγεμονία της Αριστεράς που τόσες δεκαετίες είναι βασικό κομμάτι του κράτους, μας έχει λύσει εδώ και καιρό αυτά τα ζητήματα. Δίνοντας ευκολομάσητες απαντήσεις και καθιστώντας μας διανοητικά αδύναμους να κάνουμε τις σωστές ερωτήσεις.

Ναι, καλά το καταλάβατε. Ξεκινάμε με τον προσφιλή μας και πάντα προσοδοφόρο τρόπο: χώνοντάς τα στην Αριστερά. Το ότι, λοιπόν, οι αριστεροί ισχυρίζονται ότι οι Έλληνες εφοπλιστές δεν είναι αστική τάξη της Ελλάδας δεν σημαίνει ότι έτσι είναι. Μεταξύ μας, θα έπρεπε αυτομάτως να σημαίνει το αντίθετο. Επιπλέον, όσο αναληθής είναι ο ισχυρισμός αυτός, τόσο αναμενόμενος προκύπτει, καθώς είναι απόρροια μιας βασικής τους θέσης. Η Αριστερά είχε αρχίσει ήδη πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο να επεξεργάζεται (να αναπτύσσει, να «τεκμηριώνει» και να παπαγαλίζει) την θέση ότι το ελληνικό κράτος δεν έχει σωστό και ολοκληρωμένο καπιταλισμό· ότι βολοδέρνει στο μεταίχμιο του «ανεπτυγμένου» και του «αναπτυσσόμενου» κόσμου· ότι η αστική του τάξη είναι γιαλαντζί μιας και δεν παράγει η ίδια, αλλά απλά εμπορεύεται αυτά που παράγουν οι μεγάλες αστικές τάξεις του δυτικού

Το ατμόπλοιο ΑΡΚΑΔΙΟΝ της Ελληνικής Ατμοπλοΐας χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά προσφύγων, πυρομαχικών και εθελοντών στην Κρητική Επανάσταση του 1866. Οι Έλληνες καραβοκύρηδες στήριζαν έμπρακτα την «Εθνική Ολοκλήρωση», κοινώς το χτίσιμο του κράτους τους.

1869. Το μπρίκι «Τρεις Αδελφοί» κατασκευάζεται στα ναυπηγεία της Σύρου για λογαριασμό της οικογένειας Γουλανδρή. Δυόμιση αιώνες και τέσσερεις γενιές αργότερα η οικογένεια κατέχει κορυφαία θέση στον διεθνή εφοπλισμό.

ανεπτυγμένου καπιταλισμού· ότι αυτό την κάνει αδύναμη και εξαρτημένη από αυτές. Συνεπάγεται, βέβαια, ότι η εργατική τάξη στην Ελλάδα δεν κατάφερε ποτέ να γίνει «κανονική» (μεγάλη, συμπαγής, βιομηχανική κλπ., κλπ.). Συνεπάγεται με τη σειρά του ότι εδώ είμαστε κατά βάση μια μικροαστική κοινωνία (μια μικρομεσαία δημοκρατία). Οι ταξικές διαφορές που υπάρχουν στον ανεπτυγμένο καπιταλισμό, εδώ, στον τόπο του ήλιου, των ηρώων και της μικροϊδιοκτησίας, αμβλύνονται έως σημείου εξαφάνισης. Εδώ τα συμφέροντά μας είναι σχεδόν κοινά (τι έχει να χωρίσει άλλωστε ο μικροϊδιοκτήτης που εργάζεται με τον μικροϊδιοκτήτη-αφεντικό του;) και πάει λέγοντας.

Όσα, βέβαια, λένε οι αριστεροί, μακράν του να είναι αντικειμενική θέση (αφού έτσι κι αλλιώς τέτοιο πράγμα δεν υπάρχει), δικαιολογεί τις αποφάσεις τους και το ρόλο της Αριστεράς ως βασικό πυλώνα του ελληνικού κράτους. Ειδικά από τη μεταπολίτευση και έπειτα, όταν η Αριστερά έγινε και επισήμως κομμάτι του κράτους -ξέρετε, η πραγματική «πρώτη φορά Αριστερά»- αυτή η θεωρία γιγαντώθηκε και υιοθετήθηκε πλήρως ως κρατική αφήγηση· αναπαραγόταν στα πανεπιστήμια και στα σχολεία, στα συνέδρια και στα media. Η σχεδόν καθολική επικράτησή της στους κατόχους μπλε ταυτότητας μπορεί να φανεί ξεκάθαρα και τώρα, μετά από έξι χρόνια κρίσης, όπου ενώ η ταξική πραγματικότητα εμφανίζεται σε πλήρη αντίθεση, αυτή η ιδεολογία του εθνικού κορμού αντέχει ακόμα. Από τη μεριά μας, λέμε πως αν θέλουμε αυτά που λέμε να βγάζουν στοιχειωδώς νόημα και να στέκουν αξιοπρεπώς ως εργαλεία του ταξικού ανταγωνισμού, θα πρέπει, ό,τι βγαίνει από το στόμα της Αριστεράς, να αντιμετωπίζεται με μεγάλη καχυποψία. Τουλάχιστον.

ό,τι βγαίνει από το στόμα της Αριστεράς, να αντιμετωπίζεται με μεγάλη καχυποψία. Τουλάχιστον!

Άσμα 1ο: ΑΛΛΟΥ ΤΡΩΣ, ΑΛΛΟΥ ΠΙΝΕΙΣ...

Και μετά από τούτη τη διευκρινιστική και σημαντική εισαγωγή, ας περάσουμε και στο ψητό. Στο προηγούμενο τεύχος προσπαθήσαμε να πούμε κάποια πράγματα που έχουν να κάνουν με τα ερωτήματα που μας τέθηκαν. Καταρχάς, όντως οι Έλληνες εφοπλιστές επενδύουν όπου θέλουν, αλλά κατά τη γνώμη μας έτσι κάνουν όλες οι ισχυρές αστικές τάξεις, εάν θέλουν να παραμείνουν ισχυρές. Αυτό δεν τις κάνει ούτε «κοσμοπολίτικες» ούτε «παγκοσμιοποιημένες» (για να θυμηθούμε διάφορα επίθετα του συρμού). Ακριβώς το αντίθετο θα λέγαμε. Ίσως βοηθήσει εάν δούμε ένα αντίστροφο παράδειγμα: την περιβόητη COSCO. Όταν ο συγκεκριμένος κολοσσός επένδυσε στην Ελλάδα, οι δεξιοαριστεροπατριώτες ωρύονταν γιατί το κινεζικό κεφάλαιο «εισβάλλει» στα άγια χώματά μας (προσοχή· ως κινέζικο, όχι ότι να 'ναι, γεγονός που θα λέγαμε ότι δε χαροποιεί ιδιαίτερα τους ανταγωνιστές τους, όπως το αμερικανικό κεφάλαιο). Μαζί με τους δεξιοαριστεροπατριώτες κλαίγονταν και κάποια ντόπια αφεντικά που υποστήριζαν ότι ο ξένος ανταγωνισμός τους κλέβει την αγορά μέσα στο ίδιο τους το κράτος και ότι το ΑΕΠ θα αυξανόταν περισσότερο, αν έμεναν εδώ τα καθαρά κέρδη, αντί να καταλήγουν να ενισχύουν το κινεζικό ΑΕΠ. Βέβαια, το ζήτημα της Ελλάδας (όπως και κάθε κράτους) δεν είναι να μην γίνονται ξένες επενδύσεις εδώ, αλλά να γίνονται με συμφέροντες όρους και κυρίως να γίνονται περισσότερες ελληνικές επενδύσεις τόσο εδώ όσο και σε άλλα κράτη. Και τέλος πάντων, καλά και αναμενόμενα όλα αυτά τα αφεντικίσια αλληλοσπρωξίματα, αλλά οι αιτιολογήσεις του γιατί η εργατική τάξη να κόπτεται, δεν μας έχουν πείσει. Κοιτάξτε, εμείς οικονομολόγοι δεν είμαστε (φτου, φτου, κακά), να αραδιάζουμε πίνακες και διαγράμματα, αλλά έτσι και αλλιώς ο λόγος που δεν πειθόμαστε είναι πολύ πιο απλός. Από εθνική οπτική το βασικό ζήτημα, το διακύβευμα, στο «Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν» είναι το δεύτερο συνθετικό του, δηλαδή το «Εθνικό». Όταν μειώνεται, σημαίνει ότι το έθνος μας, όλοι μαζί, ένας αδιαφορο- ποίητος χυλός, φτωχαίνουμε. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, φτωχαίνουμε γιατί μας το «κλέβουν» οι Κινέζοι - ξέρετε, το άλλο αδιαφοροποίητο έθνος. Από ταξική οπτική, όμως, το βασικό ζήτημα είναι (ή θα έπρεπε να είναι) το «Ακαθάριστο». Γιατί αυτή η λεξούλα αποκρύπτει την άνιση διανομή του ΑΕΠ, κοινώς την τεράστια, συνεχή κλοπή της αξίας της εργατικής μας δύναμης, του πλούτου που παράγουμε, από τα ντόπια αφεντικά μας και τον συλλογικό τους εκφραστή, το ελληνικό κράτος. Κοινώς, ο ταξικός πόλεμος

1905. Οι Κ. Χατζηπατέρας, Π. Λαιμός και Κ. Πατέρας που αγόρασαν το ατμόπλοιο MARIETTA RALLI, με δάνειο του Κωνσταντινουπολίτη τραπεζίτη Ξενοφώντα Σιδερίδη. Τα ονόματα των τριών αγοραστών σήμερα αντιστοιχούν σε τρεις από τις μεγαλύτερες εφοπλιστικές οικογένειες.

Πλήρωμα ατμοπλοίου στα τέλη της δεκαετίας του 1920 με επικεφαλής τον πλοίαρχο Π. Λαιμό (αυτόν με το ύφος και τα σταυρωμένα χέρια). Εκτός από τη σύζυγο, για τους υπόλοιπους μπορείτε να υποθέσετε τον καταμερισμό εργασίας βάσει ενδυμασίας και τοποθέτησης στο κάδρο.

διεξάγεται πρώτα και κύρια εντός συνόρων. Και διεξάγεται είτε το θέλουμε είτε όχι. Όταν ο ταξικός πόλεμος προσπαθεί να εστιάσει σε αφεντικά άλλου κράτους, δε μετατρέπεται· είναι ήδη εθνικός. Αυτά θα μπορούσαν να είναι βαρετές κοινοτοπίες, αν η ιστορία τους δεν περιείχε δύο Παγκοσμίους Πολέμους που η εργατική τάξη τους πλήρωσε με εκατομμύρια θανάτους. Επίσης, λίγο που το κοιτάξαμε (ναι, στο Google) δε βρήκαμε κάτι που να δείχνει ότι το κινεζικό κράτος κατηγορεί την εταιρεία του για «κοσμοπολιτισμό» ή έλλειψη πατριωτισμού. Γιατί, πέραν του εμπορικού ανταγωνισμού, η πρόσβαση ενός λιμανιού στην καρδιά της Μεσογείου έχει μεγάλη γεωπολιτική σημασία (θέμα που εδώ δεν είναι ο χώρος να αναπτύξουμε).

Το απλό και αυτονόητο που προσπαθούμε να πούμε είναι ότι το να επενδύει μια εταιρεία -είτε πρόκειται για την COSCO είτε για τους Έλληνες εφοπλιστές- σε μια χώρα, προφανώς δεν παύει να ανήκει στην αστική τάξη που ανήκε, δεν γίνεται «κοσμοπολίτικη» ούτε εντάσσεται στην αστική τάξη της χώρας που επένδυσε. Όταν ο Ωνάσης, όχι μόνο επένδυσε, παραγγέλνοντας 30 τάνκερ, στην μεταπολεμική ημικατεστραμένη Γερμανία, αλλά τους εξασφάλισε και τις εγγυήσεις για την τραπεζική χρηματοδότηση των ναυπηγείων τους, δεν έγινε «γερμανική αστική τάξη». Οι Έλληνες εφοπλιστές που από τη δεκαετία του 80 επενδύουν στα ναυπηγεία των ασιατικών χωρών, όπως η Κίνα, η Νότια Κορέα κλπ, δεν ανήκουν στις αστικές τους τάξεις, όπως ακριβώς δεν ανήκει, για παράδειγμα, η Apple στην αστική τάξη της Κίνας. Επίσης, το ελληνικό κεφάλαιο που έχει «εισβάλει» στα Βαλκάνια και στις Ανατολικές χώρες από τη δεκαετία του '90, όχι μόνο δεν «ενσωματώθηκε», αλλά ανταγωνιζόταν τα εθνικά αφεντικά εκεί. Και προφανώς το έκανε με τις ευλογίες και τη συνδρομή του ελληνικού κράτους. Και προφανώς τα εμπορικά συμφέροντα πήγαιναν πακέτο με τη γεωπολιτική στρατηγική του ελληνικού κράτους.

Αφού ξεμπερδέψαμε με το ζητηματάκι των ξένων επενδύσεων, ας πάμε παρακάτω. Όταν λοιπόν φτάνουμε στον έτερο αριστερό ισχυρισμό περί επενδύσεων, αν δηλαδή οι Έλληνες εφοπλιστές επενδύουν ή όχι στη χώρα τους, εκεί πραγματικά η καχυποψία γίνεται βεβαιότητα. Γιατί και εδώ, αν κάποιος ασχοληθεί ελάχιστα, τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Μπορεί να ακούγεται υπερβολικό, ειδικά όταν έχει να αντιπαρατεθεί με τις παραπάνω, παγιωμένες επί δεκαετίες, μπουρδολογίες, αλλά κατά την ταπεινή μας άποψη, σχεδόν ότι έχει γίνει στην Ελλάδα από τις αρχές του 20ου αιώνα (τουλάχιστον) σε επίπεδο καπιταλιστικής ανάπτυξης, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, είχε από πίσω το εφοπλιστικό κεφάλαιο. Μην ξεχνάμε πως οι περισσότερες τράπεζες ιδρύθηκαν από δαύτους ή τους είχαν ως βασικούς μετόχους και πως μεγάλες βιομηχανίες, παλιές και σύγχρονες, είναι κατά συντριπτική πλειοψηφία επενδύσεις του εφοπλιστικού κεφαλαίου.

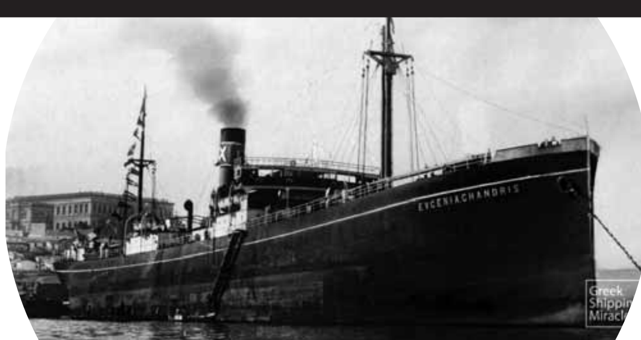
η ιστορία του ελληνικού κράτους, δεν μπορεί να ειπωθεί χωρίς την ιστορία της ελληνόκτητης ναυτιλίας

Από τη μεριά του το ελληνικό κράτος στάθηκε αρωγός, όπου χρειάστηκε. Πέραν των εγγυήσεων που φόρτωσε στην πλάτη της εργατικής του τάξης για την αγορά των 100 Liberty -ιστορία για την οποία έχουμε γράψει εκτενώς- μπορεί κανείς να δει πιο ξεκάθαρα την αρωγή του σε περιόδους καπιταλιστικής κρίσης. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της κρίσης της δεκαετίας του '80, απόρροια της παγκόσμιας κρίσης της δεκαετίας του '70 -αυτής που τα αφεντικά ονομάζουν πετρελαϊκή κρίση και εμείς ταξική επίθεση- το ελληνικό κράτος, πέραν του ότι πέρασε πολύ ευνοϊκούς νόμους για τη ναυτιλία, αγόρασε επίσης πάρα πολλές στριμωγμένες βιομηχανίες για να γλιτώσουν τη χασούρα οι εφοπλιστές. Όσο για τη σημερινή κρίση, είναι πασιφανές ότι η επίμονη άρνηση των εκάστοτε κυβερνήσεων (με την πλήρη στήριξη απ' όλο το φάσμα των πολιτικών κομμάτων) να κάνουν οποιαδήποτε υποχώρηση στα θέματα της ναυτιλίας, επιβεβαιώνει το απρόσκοπτο αυτής της αρωγής. Για να πούμε την αλήθεια, όσο διαβάζουμε, συζητάμε και γράφουμε για αυτό το θέμα, βεβαιωνόμαστε όλο και πιο πολύ ότι η ιστορία του ελληνικού κράτους, ακόμα και πριν τη γέννησή του, δεν μπορεί να ειπωθεί χωρίς την ιστορία της ελληνόκτητης ναυτιλίας. Ξέρουμε ότι ακούγεται βαρύγδουπο, ξέρουμε ότι για να μπορεί να στηριχθεί αξιοπρεπώς θέλει πολύ δουλειά, αλλά υποστηρίζουμε ότι αυτές οι ιστορίες δεν είναι παράλληλες, δεν είναι αλληλένδετες, είναι σχεδόν η ίδια ιστορία.

Άσμα 2ο: «ΔΕΝ ΕΧΩ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΝΕΝΟΣ»

ΕΦΟΠΛΙΣΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΚΡΑΤΟΣ

Για το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, για το αν έχουν ανάγκη οι εφοπλιστές το ελληνικό κράτος, ας μας επιτραπεί να πούμε πρώτα κάποια «τετριμμένα». Κατά την ταπεινή (και από όσο καταλαβαίνουμε, μειοψηφούσα) άποψή μας, κανένα κεφάλαιο δεν είναι χωρίς πατρίδα. Όλα τα κεφάλαια είναι εθνικά. Αυτό σημαίνει ότι μιλάμε πάντα για συγκεκριμένη αστική τάξη και συγκεκριμένο κράτος, ως συλλογικό εκφραστή αυτής της τάξης. Κοινώς, δεν παίζει παγκοσμιοποίηση, υπέρβαση του κράτους ως καπιταλιστική δομή και πάει λέγοντας. Αν διαβάζοντας κανείς το περιοδικό, καταλαβαίνει ότι ισχυριζόμαστε το αντίθετο, τότε κάτι γράφουμε λάθος και θα το προσέξουμε (πολύ).

1932. Ο Ιωάννης Χανδρής αγοράζει το ατμόπλοιο EVGENIA CHANDRIS αντί 6.500 λιρών. Όταν κατασκευάστηκε το 1920, είχε αγοραστεί αντί περίπου 400.000 λιρών. Η αγορά σαπιοκάραβων ήταν πάγια πολιτική των Ελλήνων εφοπλιστών.

Πιο συγκεκριμένα τώρα, οι Έλληνες εφοπλιστές όντως «χρησιμοποιούν» το λιβεριανό κράτος (όπως και άλλα πολλά). Αυτό δεν σημαίνει, ότι το λιβεριανό κράτος είναι έρμαιο στα χέρια τους ούτε ότι δεν έχει δική του αστική τάξη και συμφέροντα. Οπότε, τα όρια της εργαλειοποίησής του είναι εκεί που μπορεί να τα θέσει το ίδιο βάσει της ισχύος που διαθέτει. Όταν π.χ. το λιβεριανό κράτος, στα πλαίσια των διακρατικών ανταγωνισμών, πιέστηκε με διάφορους τρόπους από άλλα κράτη, κυρίως ανταγωνιστικά στην ελληνική ναυτιλία, να περάσει αυστηρότερες νομοθεσίες για τη σημαία του, το έκανε. Όχι, επειδή ήταν έρμαιο, αλλά γιατί βάσει του συσχετισμού ισχύος έκρινε ότι αυτό το συνέφερε εκείνη τη στιγμή. Εν κατακλείδι, το λιβεριανό κράτος δεν είναι «εργαλείο» παρά μόνο της αστικής του τάξης. Βέβαια, η λέξη «εργαλείο» δεν αποδίδει ούτε κατά διάνοια τις πολύπλοκες αλληλοεξαρτήσεις και βαθιές σχέσεις που κάνουν ένα κράτος να εκφράζει μια αστική τάξη και μια τάξη να «ανήκει» σε ένα κράτος. Αυτό τώρα ελπίζουμε να απαντάει και στο γιατί τα άλλα κράτη, όπως η Αγγλία και οι ΗΠΑ που βρίσκονται πολύ ψηλότερα σε επίπεδο ισχύος, δεν υπάρχει περίπτωση να «χρησιμοποιηθούν» από τους Έλληνες εφοπλιστές. Θα χρησιμοποιηθούν όσο κρίνουν ότι τους συμφέρει, όσο οι αστικές τους τάξεις δεν έχουν άμεσα ανταγωνιστικά συμφέροντα.

Για το ζήτημα της έδρας τώρα τα πράγματα είναι πιο πολύπλοκα. Καταρχάς, η άποψη ότι όλοι οι εφοπλιστές έχουν την έδρα τους εκτός Ελλάδας είναι τελείως αναληθής. Το ότι έχουν γραφεία σε πολλές χώρες εκτός Ελλάδας, είναι κάτι τελείως διαφορετικό. Επίσης, το ότι χρησιμοποιούν σημαίες ευκαιρίας, και αυτό είναι διαφορετικό. Και τα δύο μπορούν να γίνονται (και γίνονται) με έδρα την Ελλάδα. Η μυθολογία περί έδρας έχει αφετηρία στο γεγονός ότι τόσο κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (για τους προφανείς λόγους), όσο και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια που το ελληνικό κράτος δεν μπορούσε να προσφέρει τις απαραίτητες υποδομές, η συντριπτική πλειοψηφία των εφοπλιστών είχαν μεταφέρει την έδρα τους. Πάντως η επιστροφή, έστω και δειλή, άρχισε από τη δεκαετία του '50 και κορυφώθηκε κατά την περίοδο της χούντας. Τότε, εκμεταλλευόμενοι τις πολλές ευνοϊκές θεσμικές μεταρρυθμίσεις, όχι μόνο επέστρεφαν πάρα πολλοί εφοπλιστές, αλλά και οι νέοι επέλεγαν κυρίως τον Πειραιά ως αφετηρία της επιχειρηματικής τους σταδιοδρομίας. Ακόμα και στις χειρότερες περιόδους κρίσης, όπως τη δεκαετία του '80, πάλι δεν έφυγαν όλοι.

Αυτή η στήριξη του ελληνικού κράτους δεν είναι χωρίς εξήγηση. Το ελληνικό κράτος, μια σκατούλα της υδρογείου, είναι από τα βασικά και πιο ισχυρά μέλη των διεθνών ναυτικών οργανισμών που ορίζουν τις διεθνείς νομοθεσίες και προδιαγραφές στη ναυτιλία. Από αυτή τη θέση είχε για πάρα πολύ καιρό υπερασπιστεί τη σκυλοπνιχτική του αστική τάξη με το να μην υπογράφει διάφορες αποφάσεις, όπως για παράδειγμα για διπλά τοιχώματα ασφαλείας στα τάνκερ και διάφορους άλλους περιορισμούς με οικολογικό περιτύλιγμα. Από την άλλη, όταν ο ελληνόκτητος στόλος, έγινε ο νεότερος στόλος της υδρογείου, το ελληνικό κράτος απέκτησε οικολογικές ευαισθησίες, τις οποίες επέβαλε και στους ανταγωνιστές. Όλα αυτά, βέβαια, είναι διακυβεύματα διακρατικών ανταγωνισμών και όχι οικολογικοανθρωπιστικές ανησυχίες, και το να έχεις ένα ισχυρό κράτος να σε εκπροσωπεί σε αυτούς τους ανταγωνισμούς, δεν είναι καθόλου αμελητέο. Ακριβώς το αντίθετο. Αυτό προσπαθούμε να περιγράψουμε, όχι μόνο εδώ αλλά και στα προηγούμενα κείμενά μας: έναν κύκλο αλληλοτροφοδοτούμενων συμφερόντων. Οι εφοπλιστές στηρίζουν το ελληνικό κράτος όσο χρειάζεται (κυρίως με ένα σεβαστό ποσοστό νεότευκτων πλοίων που διατηρεί την ελληνική σημαία, αλλά και με άλλους τρόπους, όπως έμμεση διπλωματία) για να διατηρεί και αν μπορεί να αυξάνει την ισχύ του, ως εκπρόσωπος των συμφερόντων τους.

Σε συνέχεια των προηγούμενων, το κράτος από τη μεριά του εκπληρώνει το ρόλο του όχι μόνο κάνοντας διεθνές lobbying και σταματώντας νομοθεσίες. Για παράδειγμα, όταν συνελήφθη Έλληνας καπετάνιος σε ελληνόκτητο πλοίο με σημαία ευκαιρίας, σύσσωμη η ελληνική κυβέρνηση -υπουργοί, γραμματείς και δε συμμαζεύεται- έτρεχαν στο Πακιστάν να τους ξελασπώσουν. Το ελληνικό κράτος εκπαιδεύει ΟΥΚάδες που καταλήγουν (παράνομα) ένοπλοι φρουροί στα πλοία λόγω κινδύνου πειρατείας. Όταν δε, γίνεται πειρατεία, το ελληνικό κράτος κάνει τις απαραίτητες κινήσεις για την ασφαλή επιστροφή του πλοίου. Το ελληνικό κράτος στέλνει φρεγάτες στα στενά του Περσικού κόλπου για να εξασφαλίζουν τη διέλευση των αναρίθμητων τάνκερ σε μια φλεγόμενη περιοχή. Το ίδιο κάνει και όπου αλλού μπορεί. Όπου δε μπορεί, κάνει συμμαχίες για να πηγαίνουν άλλες φρεγάτες να κάνουν τη δουλειά. Το ελληνικό κράτος ποιεί την νήσσαν στο εκτεταμένο λαθρεμπόριο των Ελλήνων και συλλαμβάνει τα φορτία όπλων από Ουκρανία και Τουρκία. Απ' όλα αυτά, βέβαια, θα πρέπει να καταλαβαίνουμε ότι το κράτος δεν είναι ένα απλό εργαλείο στα χέρια των εφοπλιστών. Τα συμφέροντά τους είναι κοινά - ξέρετε, όσο ενός κράτους και της αστικής του τάξης. Η εξωτερική πολιτική της Ελλάδας πολλές φορές «χρησιμοποιεί» το status, την υλική υποδομή και την τεχνογνωσία των εφοπλιστών. Οπότε, το ζήτημα για τους Έλληνες εφοπλιστές (και για το ελληνικό κράτος) δεν είναι -και δεν ήταν ποτέ- να φέρνουν πολύ περισσότερα δις στην ελληνική οικονομία μέσω φορολογίας. Το ζήτημα ήταν να γίνονται πιο ανταγωνιστικοί στον παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο. Αυτό ήταν το

> οι Έλληνες εφοπλιστές ήταν οι μεγαλύτεροι τραπεζίτες μετά το ελληνικό κράτος

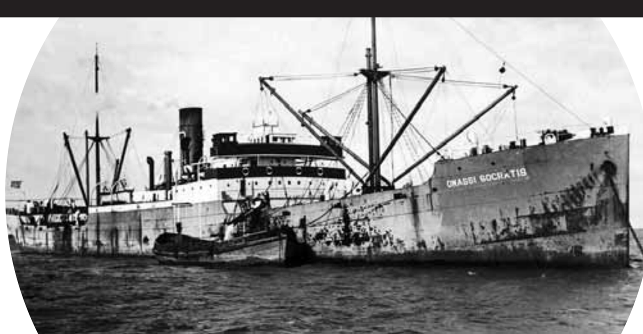
συμφέρον τους, αυτό είναι και το συμφέρον του ελληνικού κράτους. Οπότε, ναι, το κεφάλαιο έχει πατρίδα.

Ἀσμα 3ο: ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Πράγμα που μας οδηγεί στο τελευταίο κομμάτι, περί φιλοπατρίας των εφοπλιστών. Ξανά, αν μέσα από τα κείμενά μας βγαίνει έστω και η υπόνοια καταγγελίας των εφοπλιστών ως μη πατριωτών, ως μια ειδική ράτσα καπιταλιστικών διεθνιστών οπορτουνιστών, μέγα λάθος. Πρέπει να το προσέξουμε. Κατά τη γνώμη μας, οι εφοπλιστές, ως η αστική τάξη της Ελλάδας, είναι πατριώτες με τη μόνη αληθινή έννοια που μπορεί να έχει αυτή η ξερασματική λέξη. Ὀχι ηθική, ούτε ιδεολογική, αλλά καθαρά πολιτική. Ξέρουμε ότι μπορεί να ακούγεται κάπως, αλλά νομίζουμε ότι οι εφοπλιστές είναι αληθινοί πατριώτες γιατί τα συμφέροντά τους (προσοχή, ως τάξη, όχι ως ξεχωριστά άτομα) ταυτίζονται και εκπροσωπούνται από το ελληνικό κράτος. Και τούμπαλιν.

Ας (ξανα)πούμε τα βασικά: Το ελληνικό κράτος -όπως κάθε κράτος- δεν φροντίζει τα συμφέροντα των τάξεων εντός του. Οργανώνει αυτές τις τάξεις πολιτικά, ιδεολογικά και ηθικά, σύμφωνα με το συμφέρον της αστικής του τάξης. Σημαντικό, επίσης, είναι ότι δεν πρέπει να κοιτάζουμε επιφανειακά τις σχέσεις που καθορίζουν τις εθνικές αστικές τάξεις. Ας το πούμε λίγο πιο συγκεκριμένα. Είπαμε πιο πάνω ότι το να έχει κάποιος γραφεία εκτός Ελλάδας ή σημαίες ευκαιρίας δεν είναι το ίδιο με το να έχει την έδρα της εταιρίας του εκτός. Αλλά η αλήθεια είναι ότι και αυτό καθορίζει έως κάποιο βαθμό την «απόσχισή» του από την ελληνική αστική τάξη, γιατί οι σχέσεις τους πάνε πολύ πιο βαθιά και παλιά. Οι εφοπλιστικές οικογένειες -και ειδικότερα οι πιο μεγάλες και παλιές, κάποιες έχοντας έναν και δύο αιώνες ιστορίας- βάζουν γιους, αδερφούς, συγγενείς να στελεχώνουν το ελληνικό κράτος. Ἑνα κλασικό παράδειγμα ήταν η οικογένεια του «εθνάρχη» Βενιζέλου. Υπάρχουν άλλες πολλές περιπτώσεις που οι σχέσεις είναι πιο έμμεσες. Κοινώς, οι εφοπλιστές τούτης της κωλοχώρας δεν επένδυσαν σε βιομηχανίες και τράπεζες μόνο. Επένδυσαν σε έμψυχο δυναμικό, επένδυσαν σε σχέσεις, σε κοινά συμφέροντα. Ἑχτισαν το κράτος τους με όλους τους τρόπους. Ακόμα και οι αποφάσεις του κράτους για τους πολέμους στους οποίους θα εμπλακεί και τις συμμαχίες που θα επιλέξει, δεν ήταν άσχετες από τα εφοπλιστικά συμφέροντα. Προφανώς, οι εφοπλιστές δεν καθορίζουν την εξωτερική πολιτική. Το κράτος έχει ειδικές δομές και ειδικούς ανθρώπους για αυτό. Τα εφοπλιστικά συμφέροντα, από την άλλη, νομίζουμε ότι την καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό.

Για εμάς είναι αυτονόητο, όταν λέμε, ότι το κράτος εκφράζει τα συμφέροντα της αστικής του τάξης, δεν εννοούμε μόνο στο εσωτερικό του. Οι στρατιωτικές επιδιώξεις ενός κράτους δεν είναι ξεχωριστές από τις εμπορικές του. Και στην τελική, νομίζουμε πως είναι προφανές ότι τα συμφέροντα αυτού του κομματιού της αστικής τάξης, επηρεάζουν τις κρατικές αποφάσεις πολύ περισσότερο απ' ότι αφήνουν να εννοηθεί, τόσο οι εκάστοτε κυβερνώντες όσο και οι «κοσμοπολίτες» εφοπλιστάδες, οι οποίοι με τη

Το ατμόπλοιο ONASSI SOCRATIS, κατασκευής 1919, αγοράστηκε το 1932 αντί 3.750 λιρών, από τον Αριστοτέλη Ωνάση, σηματοδοτώντας το ξεκίνημα του στην εμπορική ναυτιλία. Είπαμε... τα σαπιοκάραβα έχτισαν καριέρες.

οι εφοπλιστές τούτης της κωλοχώρας έχτισαν το κράτος τους με όλους τους τρόπους

σειρά τους λαμβάνουν σοβαρά υπόψιν τις ανάγκες του κράτους τους. Θυμίζουμε ότι στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μεγάλο κομμάτι του ελληνικού εφοπλισμού δρούσε και είχε εμπορικές σχέσεις με τη Μεγάλη Βρετανία. Μεταπολεμικά, οι εμπορικές σχέσεις που έχτισαν οι εφοπλιστές με το μεγάλο νικητή, τις ΗΠΑ, οδήγησαν σε πολλαπλά οφέλη τόσο το ελληνικό κράτος και τις γεωπολιτικές του βλέψεις, όσο και τους ίδιους. Ταυτόχρονα, στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου η Ελλάδα εκμεταλλεύτηκε σε πολλές περιπτώσεις την ευελιξία και ισχύ των εφοπλιστών για να προωθήσει την εξωτερική της πολιτική, όπως στην περίπτωση της Κύπρου, αλλά και να χτίσει συμμαχίες ακόμη και με «εχθρούς» όπως ήταν τα Αραβικά κράτη και οι χώρες του Ανατολικού μπλοκ.

Για να ξανάρθουμε στο παράδειγμα των σχέσεων Ελλάδας-Κίνας: όπως είπαμε και προηγουμένως, οι επενδύσεις προφανώς εξυπηρετούν τα πρόσκαιρα συμφέροντα και των δύο χωρών, αλλά ας μη μας διαφεύγει ότι σημαντικό ρόλο στο χτίσιμο αυτών των συμφερόντων και των σχέσεων, έχει παίξει το γεγονός ότι στη συντριπτική του πλειοψηφία το θαλάσσιο εμπόριο της Κίνας γίνεται μέσω του ελληνόκτητου στόλου. Και το χτίσιμο αυτό δεν είναι πρόσφατο. Πάει πίσω τουλάχιστον στα χρόνια που οι δύο χώρες ανήκαν σε «αντίπαλα στρατόπεδα». Κατά κάποιο τρόπο τα θεμέλιά του μπήκαν όταν με την άνοδο του κινέζικου κομμουνιστικού κόμματος, οι Ἑλληνες εφοπλιστές αψηφώντας το δυτικό εμπάργκο και με την σιωπηλή στήριξη του ελληνικού κράτους, έκαναν (υπερκερδοφόρες) business με τους κομμουνιστάς, έστω και αν τους «εαμοβούλγαρους» εργάτες τους τους έστελναν στα ξερονήσια.

ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΑ ΑΛΟΓΑ

Ὀλα τα παραπάνω συνδέονται με τη δεύτερη ερώτηση του email για τα παιχνίδια του ελληνικού κράτους με τους «κατάπτυστους» δανειστές:

Αφού οι δανειστές έβαζαν όρους για άρση του προστατευτισμού και το ελληνικό κράτος αρνήθηκε σε μεγάλο βαθμό, γιατί μας έδωσαν τα λεφτά; Γιατί δεν τράβαγαν τον εκβιασμό μέχρι τέρμα σε βάση «ή θα σώσετε τις τράπεζες και θα πληγούν άλλα πράγματα ή θα καταρρεύσετε;».

Οι δανειστές (δηλαδή τα εθνικά κράτη που κρύβονται πίσω από τους διεθνείς οργανισμούς) δάνεισαν όντως στο ελληνικό κράτος πολλά λεφτά για να σώσει το τραπεζικό του σύστημα (και άρα τον ίδιο του τον εαυτό) με αντάλλαγμα τη μείωση του προστατευτισμού στους τομείς που ήταν ανταγωνιστικοί με τα δικά τους εθνικά κεφάλαια: φαρμακοβιομηχανία, τουρισμό και κυρίως ναυτιλία. Σε αυτό το νταραβέρι που τραβάει τώρα έξι χρόνια, το ελληνικό κράτος ποτέ δεν «αρνήθηκε σε μεγάλο βαθμό», αλλά ούτε συμφώνησε τα πάντα. Η τακτική της Ελλάδας μέχρι τώρα είναι να συμφωνεί στα περισσότερα και αφού πάρει τα μπικικίνια, απλά δεν τηρεί σε μεγάλο βαθμό αυτά που είχε συμφωνήσει. Περνάει τρο-

1952. Το NORTH PRINCE του εφοπλιστή Παππαδάκη κατά την καθέλκυσή του. Ήταν το πρώτο ελληνόκτητο πλοίο που κατασκευάστηκε εξ ολοκλήρου μεταπολεμικά στη Δυτική Γερμανία. Ο Ωνάσης είχε ήδη από το 1949 αγοράσει 16 κορβέτες, τις οποίες έστειλε στα ναυπηγεία του Κιέλου για να μετασκευαστούν σε φαλαινοθηρικά.

1998. Το δεξαμενόπλοιο SEAQUEEN ήταν το πρώτο ελληνόκτητο πλοίο που ναυπηγήθηκε στην Κίνα και συγκεκριμένα στα ναυπηγεία Dalian New Shipyard για λογαριασμό του ναυτιλιακού κολοσσού Thenamaris Inc. της οικογένειας Μαρτίνου. Από τότε έως σήμερα, τα κινέζικα ναυπηγεία δεν έχουν σταματήσει να ναυπηγούν πλοία για τους Έλληνες εφοπλιστές.

πολογίες, προτείνει αντιμέτρα ή απλά μετακυλά τα μέτρα στην καμπούρα μας. Στην συνέχεια, όταν έρχεται ο καιρός να ξαναπάρει λεφτά, γιατί οι τράπεζες δεν έρχονται στα ίσα τους με τίποτα (και πως να έρθουν αφού πάνω από το 40% των δανείων τους έχει κοκκινίσει), πάει στους δανειστές και ξαναρχίζει το νταραβέρι -κάντε αυτά που είπαμε και συμφωνήσαμε - μα, έχουμε κάτι αντιπροτάσεις- και πάει λέγοντας.

Σε όλα αυτά, υπάρχει μία σταθερή φωτεινή εξαίρεση για την οποία δεν διαπραγματεύεται το ελληνικό κράτος: την άρση προστατευτισμού της ναυτιλίας (άρση που θυμίζουμε καίει πολύ τους Γερμανούς, των οποίων τα πλοία αγοράζουν τσάμπα οι Έλληνες ανταγωνιστές τους). Σε αυτό οι Έλληνες -δεξιοί, αριστεροί, άκρο-ότι-να'ναι, κέντρο-ότι-να'ναι- δε σηκώνουν μύγα στο σπαθί τους. Δεν υπονοούν ούτε καν ότι θα το κοιτάξουν. Για να το πούμε αλλιώς. Η μόνη κόκκινη γραμμή που τηρεί το ελληνικό κράτος με επιμονή και σθένος, το μόνο ζήτημα που στη διαπραγμάτευσή του δεν έχει φοβηθεί ούτε την αγριάδα του Σόιμπλε, ούτε τα άδεια ταμεία, είναι ο προστατευτισμός της ναυτιλίας του.

η μόνη κόκκινη γραμμή που τηρεί το ελληνικό κράτος είναι ο προστατευτισμός της ναυτιλίας του

...THIS IS NOT THE END

Αυτά περίπου απαντήσαμε στο email. Ξαναλέμε ότι απαντώντας καταλάβαμε την ανεπάρκειά μας. Καταλάβαμε ότι χρειάζεται πολύ δουλειά για να άρουμε τη συσκότιση που καλλιεργείται γύρω από το θέμα. Γιατί, αν το σκεφτεί κανείς, είναι μεγάλο κατόρθωμα να καταφέρνει ένα κράτος να κρύβει σε κοινή θέα την αστική του τάξη. Μεγάλο κατόρθωμα για τα αφεντικά, μεγάλη ήττα για εμάς. Και δε συμβαίνει τώρα. Δεν συμβαίνει ούτε καν στα χρόνια της μεταπολίτευσης που η ήττα σταδιακά έγινε κανονικότητα και άρα αόρατη. Θα λέγαμε ότι έχει ξεκινήσει, όταν το ναυτεργατικό κίνημα άρχισε να ηττάται. Η ιστορία αυτή, ξέρουμε, μένει να ειπωθεί. Είναι ένα κομμάτι της ταξικής μας ιστορίας.

1. ClassWarDogz, *40 χρόνια φούρναρης... Οι αταλάντευτοι στόχοι του ελληνικού κράτους σε ευημερία και κρίση και η νέα εθνική εποποιία του δημοψηφίσματος*, 2015.

2. «Πιο ασφαλή και εύρωστα τα πλοία έπειτα από ελληνική πρωτοβουλία», *Ναυτεμπορική*, 30/3/2016.

3. «Ως Φοίνιξ αναγεννάται και ως φίδι αναρριχάται. Οι μεταπολεμικές περιπέτειες της ελληνικής ναυτιλίας», *ClassWarDogz* #6, Απρίλιος 2016.

4. Τον Αύγουστο του 2003, το δεξαμενόπλοιο «Tasman Spirit», ελληνικής ιδιοκτησίας και με σημαία Μάλτας, προσάραξε έξω από το λιμάνι του Karachi. Το αργό πετρέλαιο που χύθηκε στη θάλασσα εκτιμάται από 12.000 έως 24.000 τόνους, και προξένησε την έως τότε μεγαλύτερη οικολογική καταστροφή στο Πακιστάν. Όλο το πλήρωμα συνελήφθη και ακολούθησαν πολύμηνες διαπραγματεύσεις μεταξύ ελληνικού κράτους, ιδιοκτήτη και πακιστανικού κράτους. Πέραν της ίδιας της ιστορίας, το ενδιαφέρον είναι ότι εάν ψάξει κανείς τα ελληνικά δημοσιεύματα, βρίσκει ελάχιστα για τις συλλήψεις και τις διαπραγματεύσεις και σχεδόν τίποτα για το ίδιο το συμβάν.

5. Ο υιός Σοφοκλής ήταν από τα κομβικά στελέχη του μεταπολεμικού κρατικού μηχανισμού (με τρεις σύντομες θητείες ως πρωθυπουργός) και ο έτερος υιός Κυριάκος, μετά από ένα σύντομο πέρασμα από το βουλευτιλίκι, παντρεύτηκε την κόρη του μεγαλοεφοπλιστή Ρούσσου και ακολούθησε την καριέρα του πεθερού του. Ο δικός τους υιός, Νικήτας, ακολούθησε και τις δύο σταδιοδρομίες. Με βασική του ενασχόληση τον εφοπλισμό, μεταπολιτευτικά πολιτεύτηκε με τελική κατάληξη την Πολιτική Άνοιξη του Σαμαρά.

6. Ο Ευάγγελος Αβέρωφ στο δίτομο έργο του για τα πεπραγμένα του στο κυπριακό ως υπουργός εξωτερικών τη δεκαετία του '50, μνημονεύει την «έμμεση διπλωματία» των Ελλήνων εφοπλιστών στις ΗΠΑ για στήριξη στον ΟΗΕ. Αβέρωφ-Τοσίτσας Ευάγγελος, *Ιστορία χαμένων ευκαιριών – Κυπριακό, 1950-1960*, Εστία, 1982.

7. «Ως Φοίνιξ αναγεννάται και ως φίδι αναρριχάται», *ClassWarDogz* #6, Απρίλιος 2016.

ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΤΙ ΘΑ ΦΑΜΕ ΣΗΜΕΡΑ;
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΤΑΞΙΚΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΡΟΣ Β'

Στο προηγούμενο τεύχος υποσχεθήκαμε να μιλήσουμε για το πώς το εργαλείο επιβίωσης της εργατικής τάξης που ονομάζεται οικογενειακή εργασία, μετατράπηκε σε μέθοδο επιδίωξης υλικών συμφερόντων των μεσοαστών με κωδικό όνομα «οικογενειακή επιχείρηση». Κι επειδή τις υποσχέσεις μας τις κρατάμε ή τουλάχιστον προσπαθούμε, εδώ θα επιχειρήσουμε να ολοκληρώσουμε τα πολιτικά μας επιχειρήματα για την οικογενειακή εργασία.

Ελληνικά αφεντικά περί τα τέλη 19ου-αρχές 20ου. Δεν ξέρουμε για σας, εμείς ανατριχιάσαμε.

Κάποια από αυτά τα αναπτύξαμε στο προηγούμενο μέρος αυτού του κειμένου, αλλά ας τα ξαναθυμηθούμε λίγο πριν βουτήξουμε στο βούρκο που λέγεται «ελληνική μικροϊδιοκτησία». Πρώτο και σημαντικότερο -δε μπορούμε να το πούμε πιο εμφατικά- είναι πως η εργασία μέσα σε μια οικογένεια εργατικής τάξης δεν είναι επιλογή. Ο μόνος στόχος εν λόγω οικογένειας είναι η επιβίωσή της και δε τους ρώτησε και κανείς τους εργάτες στην τελική. Δεύτερο και επίσης πολύ σημαντικό, και θα το αναπτύξουμε περισσότερο παρακάτω, είναι πως η οικογενειακή εργασία δεν είναι επουδενί το ίδιο πράγμα με την εργασία στην οικογενειακή επιχείρηση. Περισσότερα παρακάτω.

ΛΙΓΟ ΦΟΛΚΛΟΡ ΑΚΟΜΑ

Είχαμε μείνει κάπου στη δεκαετία του ΄60 στο Αιγάλεω με διάφορα περίεργα να συμβαίνουν. Να σημειώσουμε κάτι σημαντικό εδώ, το φολκλόρ παρότι μοιάζει να είναι περιορισμένο σαν παράδειγμα, στην πραγματικότητα είναι μια μικρή στιγμή μιας τεράστιας ιστορικής διαδικασίας. Με λίγα λόγια, τα πράγματα που έχουμε περιγράψει και αυτά που θα πούμε στη συνέχεια, δεν περιορίζονται γεωγραφικά στο Αιγάλεω και χρονικά στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Είναι κομμάτι της ιστορίας της εργατικής τάξης εδώ και αιώνες. Πίσω στο φολκλόρ τώρα.

Τα παιδιά για τα οποία μιλήσαμε, μεγάλωσαν. Κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης και με την εμπειρία της οικογένειας που εργάζεται για κοινούς υλικούς σκοπούς, ανελίχθηκαν ταξικά. Διάβαζαν για το σχολείο, πήγαν στα πανεπιστήμιά τους και βρήκαν δουλειές. Στην αρχή σκατένιες, σχεδόν τόσο σκατένιες όσο και των γονιών τους, αλλά σιγά-σιγά έγιναν καλύτερες. Μετά αναγνωρίστηκε και η Εθνική Αντίσταση και τα παιδιά όσων «πολέμησαν» πήραν

Ελληνικό αφεντικό μικρομεσαίας επιχείρησης στο φυσικό του περιβάλλον. Του αρέσει να περιβάλλει τον εαυτό του με γνώριμα και καθησυχαστικά αντικείμενα, αντιπροσωπευτικά δείγματα της ταξικής του θέσης και καταγωγής. Σεμεδάκι, άμστελ, ανεμιστήρα και ερκοντίσο, ταπεράκι και ηλεκτρική σκούπα.

μόρια για το δημόσιο. Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου βρήκαν και αρκετούς μετανάστες πρόσφορους προς εκμετάλλευση και του έδωσαν και κατάλαβε.

Για να μην το ζαλίζουμε, κάποια από τα παιδιά αυτών των οικογενειών τα πήγαν πολύ καλύτερα από τους γονείς τους. Όχι όλα φυσικά, ούτε καν τα περισσότερα. Όμως, τα παιδιά της συγκεκριμένης οικογένειας απέκτησαν κάποια στιγμή εισοδήματα και περιουσιακά στοιχεία που οι γονείς τους δεν είχαν καν φανταστεί.

Το επόμενο βήμα τους, και με την ενηλικίωση των δικών τους παιδιών, ήταν να ανοίξουν κι αυτοί μια «οικογενειακή επιχείρηση». Η λογική ήταν ότι θα δούλευαν όλοι ή τέλος πάντων όσοι περισσότεροι γινόταν από την οικογένεια στην επιχείρηση και όλοι ήταν σίγουροι ότι αυτό που έκαναν δεν το είχε σκεφτεί κανείς πριν από αυτούς. Προσέξτε λίγο, γιατί εδώ είναι το σημείο που βγαίνει ο κρυμμένος άσσος από το μανίκι.

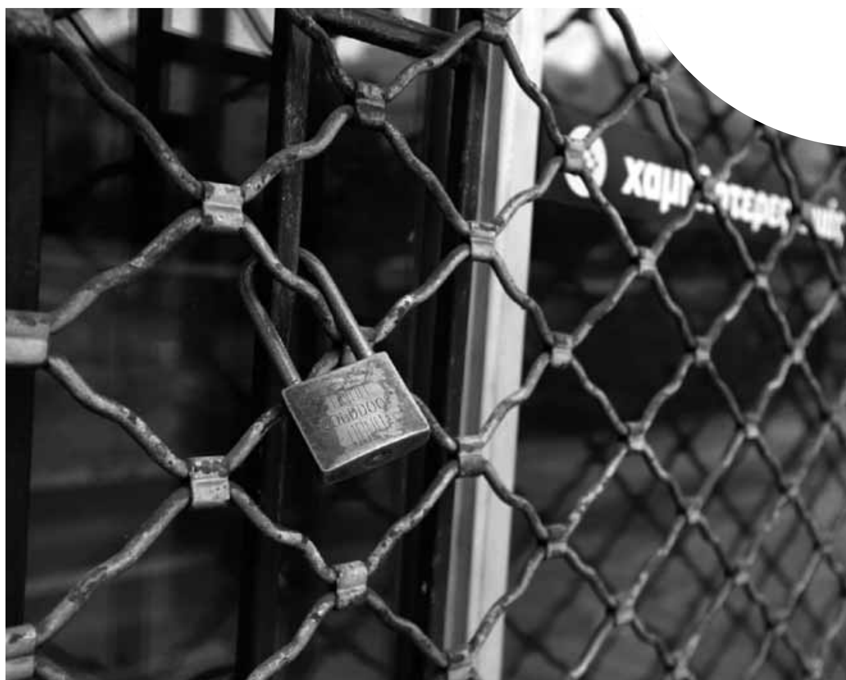
Οι συγκεκριμένοι απόγονοι εργατικών οικογενειών, μαζί με πολλούς άλλους, κουβαλούσαν μια τεχνογνωσία. Την τεχνογνωσία της εργασίας μέσα στην οικογένεια. Καταλάβαιναν πολύ καλά την ταξική της χρήση από την εργατική τάξη και καταλάβαιναν, επίσης, πολύ καλά πως μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, μεταλλαγμένη πια σε οικογενειακή επιχείρηση, για νέα, πιο μεσοαστικά υλικά συμφέροντα. Κι έτσι η γειτονιά, από διάχυτο φασονάδικο, μετατράπηκε σε ένα διάχυτο καφεσουβλατζιδοτυροπιτάδικο.

> ο εθνικός κορμός, σαν έτοιμος από καιρό, θα πέσει πάνω στους μετανάστες

ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΑ ΜΠΛΟΥΖ

Όπως και προηγουμένως, ας δούμε ποιο ήταν το σκηνικό. Περιληπτικά και με αυτή τη χρονολογική σειρά: Νομιμοποιείται το ΚΚΕ. Εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ, το οποίο με το που βγει, αναγνωρίζει στα καπάκια την Εθνική Αντίσταση, δηλαδή βάζει μπρος τη διαδικασία «επούλωσης των πληγών του εμφυλίου», κομμάτι της οποίας είναι και η αριστερή ιστοριογραφία που μας βασανίζει μέχρι σήμερα (και άντε να δούμε πότε θα την ξεφορτωθούμε). Το ελληνικό κράτος δουλεύει σκληρά καθ' όλη τη δεκαετία του '80 για την επίτευξη της εθνικής ενότητας. Το '89 συγκυβερνούν η Αριστερά και η Δεξιά αδελφωμένες που, μεταξύ άλλων, ανοίγουν και το δρόμο για την ιδιωτική τηλεόραση. Τα αφεντικά ναι μεν θα είναι οι δεξιοί, αλλά το στελεχιακό δυναμικό θα είναι συντριπτικά αριστερό. Τελειώνει ο Ψυχρός Πόλεμος και πάνω που το ελληνικό κράτος έχει ζόρια και ετοιμάζεται να αρχίσει φάση με το ΔΝΤ, βρίσκεται με τη μεριά των κερδισμένων.

Έτσι ξεκινά η «χρυσή περίοδος» του ελληνικού κράτους και της ελληνικής κοινωνίας. Ως νικητές, πληρώνονται με υποτιμημένους μετανάστες εργάτες από τα ηττημένα κράτη των Βαλκανίων. Ο εθνικός κορμός, σαν έτοιμος από καιρό, σαν αντρειωμένος, θα πέσει πάνω στους μετανάστες και τις μετανάστριες και θα τους ρουφήξει το αίμα με το μπουρί. Η ελληνική κοινωνία σύσσωμη και ευτυχής θα φροντίσει για την εκπαίδευση σε νέες εργασιακές μεθόδους όπως παραδείγματος χάριν, την απέλαση αντί πληρωμής ή την καταναγκαστική πορνεία. Εκεί δηλαδή που ήταν να φάει πακέτο το ελληνικό κράτος, ενώ είχε βάλει μπροστά τη δουλειά της εθνικής συμφιλίωσης, του έκατσε η καλή και δεν άφησε την ευκαιρία να πάει χαμένη. Μαζί του η ελληνική κοινωνία έμαθε πώς να είναι καλύτερο

Λουκέτο. Ο φυσικός εχθρός του προαναφερθέντος ελληνικού αφεντικού μικρομεσαίας επιχείρησης. Μισιούνται θανάσιμα, τόσο που ο σύριζας έβγαλε προεκλογική αφίσα με λουκέτο για να σκιαχτούν οι μεσοαστοί και να τον ψηφίσουν. Όπερ και εγένετο. Δυστυχώς, την αφίσα δεν την βρήκαμε στο ψαχτήρι. Υπερτεχνολογικός καπιταλισμός σου λέει μετά, ούτε μια εικόνα δεν μπορεί να μας βρει.

αφεντικό, δηλαδή πως να ξεζουμίζει εργάτες με το ελάχιστο δυνατό κόστος.

Η μικροϊδιοκτησία είχε πια γιγαντωθεί μιας και τώρα στο πάρτι μπορούσαν να συμμετέχουν και οι αριστεροί. Και συμμετείχαν σαν να μην υπάρχει αύριο. Έτσι φτιάχτηκε ένα κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, το οποίο θυμόταν πως είναι να σε πατάνε στο λαιμό, δεν ήθελε καθόλου να του ξανασυμβεί, αλλά τελικά δεν είχε και πολύ μεγάλο πρόβλημα να το κάνει σε άλλους.

ΓΙΑΤΙ ΟΜΩΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ;

Σ' αυτό εδώ το σημείο νιώθουμε πως πρέπει να υπενθυμίσουμε τις δύο βασικές παραμέτρους της οικογενειακής εργασίας. Θα προσέξατε, ελπίζουμε ότι μέχρι στιγμής, όποτε μιλάμε για την εργασία μέσα σε μια οικογένεια της εργατικής τάξης, την ονομάζουμε «οικογενειακή εργασία» και όταν μιλάμε για την εργασία σε μια οικογένεια της μεσοαστικής τάξης, μιλάμε για την «οικογενειακή επιχείρηση». Αυτό δεν είναι τυχαίο, αλλά ούτε και απότοκο κάποιας δικής μας γραφικότητας. Είναι απαραίτητο βήμα για να γίνουν κατανοητά τα δύο βασικά πράγματα που είπαμε και στην αρχή. Η οικογενειακή εργασία της εργατικής τάξης δεν είναι επιλογή της, είναι κάτι που αναγκάζεται να κάνει για να επιβιώσει. Η οικογενειακή επιχείρηση των μεσοαστών, πέραν του ότι φυσικά και είναι επιλογή τους, μιας και την επιβίωσή τους την έχουν λύσει, δεν έχει καμία σχέση με την οικογενειακή εργασία της εργατικής τάξης. Εμείς, μάλιστα, λέμε ότι είναι και δύο τακτικές εχθρικές η μία προς την άλλη, όπως εχθρικοί μεταξύ τους είναι και οι φορείς τους. Η εργατική τάξη δεν επιλέγει την οικογενειακή εργασία, αλλά αναγκάζεται να καταφύγει σ' αυτή ως μέσο επιβίωσης. Τα παιδιά (αλλά και κανένας άλλος εργάτης) δε διασκεδάζουν, όταν τα βάζεις να δουλεύουν. Παρόλα αυτά, μέσα στην εργατική οικογένεια που αναγκάζεται να δουλέψει, πέρα από τους διαχωρισμούς που επιβάλλονται μεταξύ των εργατών βάσει φύλου και ηλικίας, όλοι παραμένουν εργάτες. Όλα τα μέλη της οικογένειας είναι εργάτες.

> η οικογενειακή εργασία της εργατικής τάξης δεν είναι επιλογή της

Η οικογενειακή επιχείρηση των μεσοαστών από την άλλη, είναι τελείως διαφορετική τακτική. Κατά πρώτον, δεν είναι απαραίτητη για την επιβίωση των μελών της μεσοαστικής οικογένειας. Ο κύριος ρόλος της είναι η όσο δυνατόν μεγαλύτερη ταξική ασφάλεια. Προσφέρει, δηλαδή, όχι μόνο μια κάποια βεβαιότητα ότι δεν θα ξεπέσει η οικογένεια από ταξικής άποψης αλλά και ελπίδες για περαιτέρω ταξική ανέλιξη. Το δεύτερο κομμάτι του σημαντικού ρόλου της οικογενειακής επιχείρησης είναι ότι εκπαιδεύει τη νεότερη γενιά στις τρέχουσες ταξικές αξίες της οικογένειας και στην επιδίωξη των υλικών της συμφερόντων. Μαθαίνει στα παιδιά της πώς να γίνουν αφεντικά. Μεταλαμπαδεύει τη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία στον τομέα που δραστηριοποιείται η επιχείρηση και στη διαχείριση ανθρώπων και κοινωνικών σχέσεων. Σε αντίθεση με την οικογενειακή εργασία, στην οικογενειακή επιχείρηση το αφεντικό είναι, συνήθως, κάποια πατριαρχική φιγούρα. Υπάρχει, βέβαια, πάντα η προοπτική τα παιδιά του να γίνουν κι αυτοί αφεντικά.

Συνοπτικά, η εργατική τάξη μέσω της οικογενειακής εργασίας προσπαθεί να επιβιώσει, ενώ οι μεσοαστοί μέσω της οικογενειακής επιχείρησης θέλουν να διασφαλίσουν τα υλικά τους συμφέροντα, αν γίνεται και για πολλές γενιές. Αν και αυτές οι δύο περιπτώσεις φαινομενικά μοιάζουν σε κάποια σημεία, παραμένουν ουσιαστικά εχθρικές μεταξύ τους για τους λόγους που είπαμε παραπάνω. Ελπίζουμε να μπορέσουμε να επιστρέψουμε στο θέμα της εργασίας μέσα στην οικογένεια και από άλλες οπτικές.

1. Νίκος Ποταμιάνος, *Οι νοικοκυραίοι: Μαγαζάτορες και βιοτέχνες στην Αθήνα 1880-1925,* Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2015.

2. «Καφετέριες και εστιατόρια το 90% νέων επιχειρήσεων», *Καθημερινή*, 31/10/2013.

3. *Ανάπτυξη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα*, ΓΣΕΒΕΕ, 2014.

ΧΕΣΕ ΨΗΛΑ ΚΙ ΑΓΝΑΝΤΕΥΕ

ΟΙ ClassWarDogz ΣΕ ΕΝΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΥΠΕΡΘΕΑΜΑ ΤΑΞΙΚΟΥ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Λοιπόν. Είναι ένας τυπάκος που έχει γεννηθεί κάπου κατά τη διάρκεια του τελευταίου κομματιού του Α' Παγκοσμίου Πολέμου στα μαγευτικά Ζαρουχλέικα, έξω από την Πάτρα (δεν πουλάμε μούρη για τη χρονολογία, ούτε ο ίδιος ήξερε ακριβώς πότε γεννήθηκε). Δουλεύει από πιτσιρικάς στη γραμμή παραγωγής, σε εργοστάσιο χαρτιού. Μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχει μαζέψει ένσημα στο Βιβλιάριο Ανηλίκου που έχει. Σκάει ο Β΄ Παγκόσμιος κι αυτός είναι νεαρός εργάτης, όταν οι Ιταλοί θα τον μαζέψουν μαζί με πολλούς άλλους νεαρούς εργάτες για να τους εκτελέσουν ως αντίποινα για τις απώλειές τους.

Θα καταφέρουν κάποιοι να αποδράσουν και ο τυπάκος θα σώσει τη ζωή ενός άλλου νεαρού εργάτη που αρκετά αργότερα θα γίνει μπάτσος και θα είναι το κονέ του για να παίρνει πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων. Επειδή, προφανώς, δεν μπορούν να γυρίσουν στο χωριό, ανεβαίνουν στο βουνό. Εκεί επιβιώνουν κάνοντας επιδρομές και κλέβοντας τρόφιμα. Πολλά χρόνια αργότερα, όταν ο τυπάκος γεράσει, θα διηγείται πως δεν βρίσκανε νερό γι' αυτό τα κλεμμένα ρεβίθια, τα βράζανε σε κλεμμένο λάδι.

Ο τυπάκος σε μια στιγμή απελπισίας για την υγιεινή του σε συνδυασμό με την έλλειψη κωλόχαρτου*, μιαν αποφράδα μέρα πάνω στο βουνό, προβαίνει στο απονενοημένο διάβημα. Σκουπίζεται με τα ένσημά του. Δεν έχει διασωθεί το πώς και πότε σταμάτησε αυτή η διαδικασία. Αν σταμάτησε κιόλας. Γιατί θα μπορούσε κανείς να φανταστεί τον τυπάκο να χαλαρώνει στην ιδέα χρήσης ενσήμων ως κωλόχαρτο. Να υπάρχει κάποιου είδους αντίστροφη αναλογία μεταξύ ημερών πολέμου και συνόλου σύνταξης που τελικά θα πάρει μεταπολιτευτικά με το ΠΑΣΟΚ, όταν θα αναγνωριστεί και η Εθνική Αντίσταση.

Αλλά εδώ είναι και το κλου του θέματος. Ο τυπάκος αυτό δεν το ήξερε. Αυτό που ήξερε ο τυπάκος είναι ότι εκείνη τη μέρα, πάνω στο βουνό, ήταν εκείνος και τα ένσημά του. Το κωλόχαρτο κραύγαζε δια της απουσίας του. Αυτό που μπορεί να μην ήξερε, αλλά σίγουρα το καταλάβαινε, είναι πως μαζί με το κωλόχαρτο, εκείνη τη μέρα, σε εκείνο το βουνό, απουσίαζε και το κράτος. Αυτή η απουσία ήταν που προκάλεσε και τη ραγδαία μείωση στην αξία των ενσήμων έναντι αυτής του κωλόχαρτου. Αν δηλαδή το κράτος δεν μπορεί να εκπληρώσει την υπόσχεση που έχει δώσει μέσω των ενσήμων, τότε να κάνουν κάτι άλλο χρήσιμο τα ένσημα;

Τώρα, τον τυπάκο δεν τον έχουμε γνωρίσει, αλλά ταυτιζόμαστε με το συναίσθημα διλήμματος που δημιουργεί το να έχεις στο ένα χέρι ένσημα και στο άλλο καθόλου κωλόχαρτο. Το παθαίνουμε κάθε φορά που υπολογίζουμε αν μας συμφέρει να μας κολλήσει ένσημα το αφεντικό ή να κρατήσουμε τους μήνες ανεργίας για κανά πρόγραμμα στον ΟΑΕΔ ή καμιά προκήρυξη των ΕΛΤΑ για 8μηνες συμβάσεις. Γι' αυτό βγάλαμε και αφίσα που μιλάει γι' αυτό. Έτσι, μπορέσαμε και είδαμε την ιστορία του τυπάκου, όπως πραγματικά πρέπει. Με τα μάτια της τάξης μας.

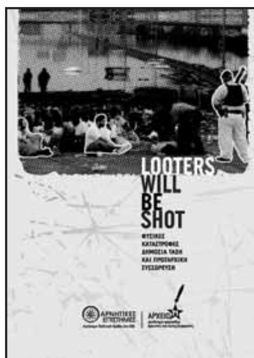
*Ταξική αδεία: κωλόχαρτο τότε δεν υπήρχε, υπήρχε εφημερίδα και άλλα βιοδιασπώμενα υλικά. Συγχωρήστε μας τον αναχρονισμό, χρησιμοποιούμε τη λέξη για συντομία, αλλά και για να ταυτιστεί ο αναγνώστης πιο πολύ με το ιστορικό υποκείμενο της αφήγησης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

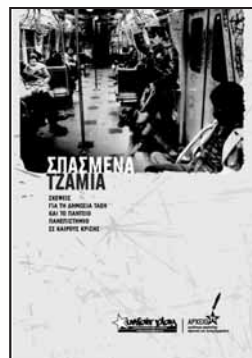
ClassWarDogz
«40 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΥΡΝΑΡΗΣ»

Έκδοση της αφεντομουτσουνάδας μας. Μπορεί να βρεθεί ως ένθετο του ClassWarDogz #4 ή ως μπροσούρα.

Αρνητικές επιστήμες
«LOOTERS WILL BE SHOT»

Έκδοση της αυτόνομης πολιτικής ομάδας στη ΣΘΕ **Αρνητικές επιστήμες,** *με την υποστήριξη του Αρχείου 71.*

Unfair play
«ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΤΖΑΜΙΑ»

Έκδοση της αυτόνομης πολιτικής ομάδας στο Πάντειο **Unfair play,** *με την υποστήριξη του Αρχείου 71.*

Κυκλοφορεί το τεύχος 15 του περιοδικού **mίγαδα**

Αφίσα που κολλήθηκε στους δρόμους της πόλης από την αυτόνομη πολιτική ομάδα **Work Against.**

Αφίσα που κυκλοφόρησε τον Ιούνιο 2016 από τους ίδιους πειραγμένους/ες που εκδίδουν το περιοδικό **ClassWarDogz**.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΕΝΑ ΨΕΥΤΙΚΟ ΑΡΘΡΟ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΥΡΙΕΡ ΑΝΩΝΥΜΗ ΗΡΩΙΔΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Η ΟΠΟΙΑ ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ

ΓΙΑΤΙ ΑΦΟΥ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΚΕΡΔΙΣΕ ΤΟ ΛΑΧΕΙΟ

ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΗΓΕ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΕΧΕΣΕ ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΑΦΕΝΤΙΚΟΥ

ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΙΚΡΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΦΗΣΕ

ΓΙΑΤΙ ΘΕΛΑΜΕ ΠΟΛΥ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΙΝΟ

ΜΑΣ ΕΜΕΙΝΕ ΚΑΙ Η ΑΠΟΡΙΑ

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕ-
ΝΕΙΣ ΤΟ
ΛΑΧΕΙΟ;